

Verdier i Norddalsvassdraget, Norddal kommune i Møre og Romsdal

VVV-rapport 2001-2

Utgitt av Direktoratet for naturforvaltning i samarbeid med
Norges vassdrags- og energidirektorat og Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Refereres som:

Morten W. Melby og Geir Gaarder, 2000. Verdier i Norddalsvassdraget, Norddal kommune i Møre og Romsdal.

Utgitt av Direktoratet for naturforvaltning i samarbeid med Norges vassdrag- og energidirektorat. VVV-rapport 2001-2. Trondheim.

41 sider, 7 kart

Alle foto: Morten W. Melby og Geir Gaarder

Forsidefoto: Elva mellom Herdalssetra og Herdalsvatnet.

Forsidelayout: Knut Kringstad

Verdier i
Norrdalsvassdraget, Norrdal kommune
i Møre og Romsdal

**Vassdragsnr.: 099.2A0,
2AA, 2AB, 2AC, 2B
Verneobjekt: 099/1
Verneplan IV**

VVV-rapport 2001-2

Tittel <i>Verdier i Norddalsvassdraget</i>		Dato <i>Kunnskapsstatus 2000</i>	Antall sider <i>41s + 7 kart + vedlegg</i>
Forfattere <i>Morten W. Melby Geir Gaarder</i>		Institusjon <i>Fylkesmannen i Møre og Romsdal</i>	Ansvarlig sign <i>Oddvar Moen</i>
TE-nr. <i>968</i>	ISSN-nr. <i>1501-4851</i>	ISBN-nr. <i>82-7072-475-0</i>	VVV-Rapport nr. <i>2001-2</i>
Vassdragsnavn <i>Norddalsvassdraget</i>		Vassdragsnummer <i>099.2A0, 2AA, 2AB, 2AC, 2B</i>	Fylke <i>Møre og Romsdal</i>
Vernet vassdrag nr <i>099/1</i>		Antall objekter/delområde <i>36 (hvorav 16 kulturminner med ikke angitt verdi)</i>	Kommuner <i>Norddal</i>
Antall delområder med Nasjonal verdi (***) <i>3</i>		Antall delområder med Regional verdi (**) <i>6</i>	Antall delområder med Lokal verdi (*) <i>11</i>
EKSTRAKT Vassdragsrapporten inneholder en beskrivelse av Norddalsvassdraget innenfor temaene prosesser og former skapt av is og vann, biologisk mangfold, landskapsbilde, friluftsliv og kulturminner. Under hvert tema er særlig interessante lokaliteter beskrevet, verdivurdert og avgrenset på kart. Som vedleggsdel til rapporten følger også foto og en database utskriftsrapport som inneholder mer detaljerte opplysninger omkring hver enkelt lokalitet.			
SUMMARY IN ENGLISH The watercourse report includes a description of "Norddalsvassdraget" based on the following topics: processes and landscape formations caused by ice and water, biodiversity, landscape, outdoor recreation and cultural heritage. For each topic, especially interesting and relevant sites are described, evaluated and identified on a map. A database report with more detailed information about each individual site is included in the report's appendix.			
5 STIKKORD PÅ NORSK <i>Prosesser og former skapt av is og vann Biologisk mangfold Landskapsbilde Friluftsliv Kulturminner</i>		5 KEYWORDS IN ENGLISH <i>Landscapes developed by glaciers and water Versatile biological values Forms of landscapes Open air activities Archaeological discoveries and old buildings</i>	

FORORD

Direktoratet for naturforvaltning (DN) og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er i fellesskap ansvarlig for prosjektet "Verdier i vernede vassdrag" (VVV-prosjektet). Hensikten er å gjøre kunnskapen om verdiene lettere tilgjengelig for kommuner og andre som forvalter vernede vassdrag med nærområder. Etter at Stortinget 1. april 1993 vedtok Verneplan IV for vassdrag, er 341 vassdragsobjekter vernet mot kraftutbygging. Stortinget har gjentatte ganger presisert at verneverdiene i de vernede vassdragene ikke må forringes av andre inngrep. Rikspolitiske retningslinjer (RPR) for vernede vassdrag, ble vedtatt 10. november 1994. RPR gir kommuner, fylkeskommuner og statlige myndigheter rammer for sin forvaltning.

VVV-prosjektet beskriver verdier innen prosesser og former skapt av is og vann, biologisk mangfold, landskapsbilde, friluftsliv og kulturminner/miljøer og skal ut fra dagens kunnskap synliggjøre de viktigste verdiene. I tillegg kan det også finnes andre viktige verdier og som har betydning for vernet. I prosjektet lages vassdragsvise rapporter som gir en oversiktlig presentasjon av viktige områder i tekst og på kart. Prosjektleder for VVV-prosjektet er Elisabet Rosendal. Informasjonen i rapportene vil senere bli tilgjengelig med digitale kartdata. Ansvar for utarbeidelse av den enkelte rapport ligger til fylkesmannen i vedkommende fylke. Norddalsvassdraget har siden vedtak i Stortinget 10. november 1994 vært vernet mot vannkraftutbygging (verneplan IV). Vassdragsrapporten for Norddalsvassdraget er utarbeidet av Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Konsulentfirmaet Miljøfaglig Utredning ans, Tingvoll ble engasjert for å forestå datainnsamling og rapportering fra vassdraget.

Naturforvalterkandidat Morten W. Melby og naturforvalterkandidat Geir Gaarder har vært prosjektansvarlige. Miljøvernavdelinga sin kontakt under prosjektperioden har vært vassdragsforvalter Oddvar Moen. Vi vil benytte anledningen til å takke alle involverte for innsatsen. Lokale kontaktpersoner, lag og foreninger, kommunal og fylkeskommunal administrasjon, faginstitusjoner og kontakter innenfor statlige forvaltningsmyndigheter har bidratt på hver sin måte for å sikre et best mulig utgangspunkt for forvaltning av våre vernede vassdrag. Konsulentfirmaet BioTjenester ved June Breistein har vært engasjert for å slutføre rapporten til trykking og utlegging på Internett.

Molde - Trondheim - Oslo

*Direktoratet for naturforvaltning
naturbruksavdelingen*

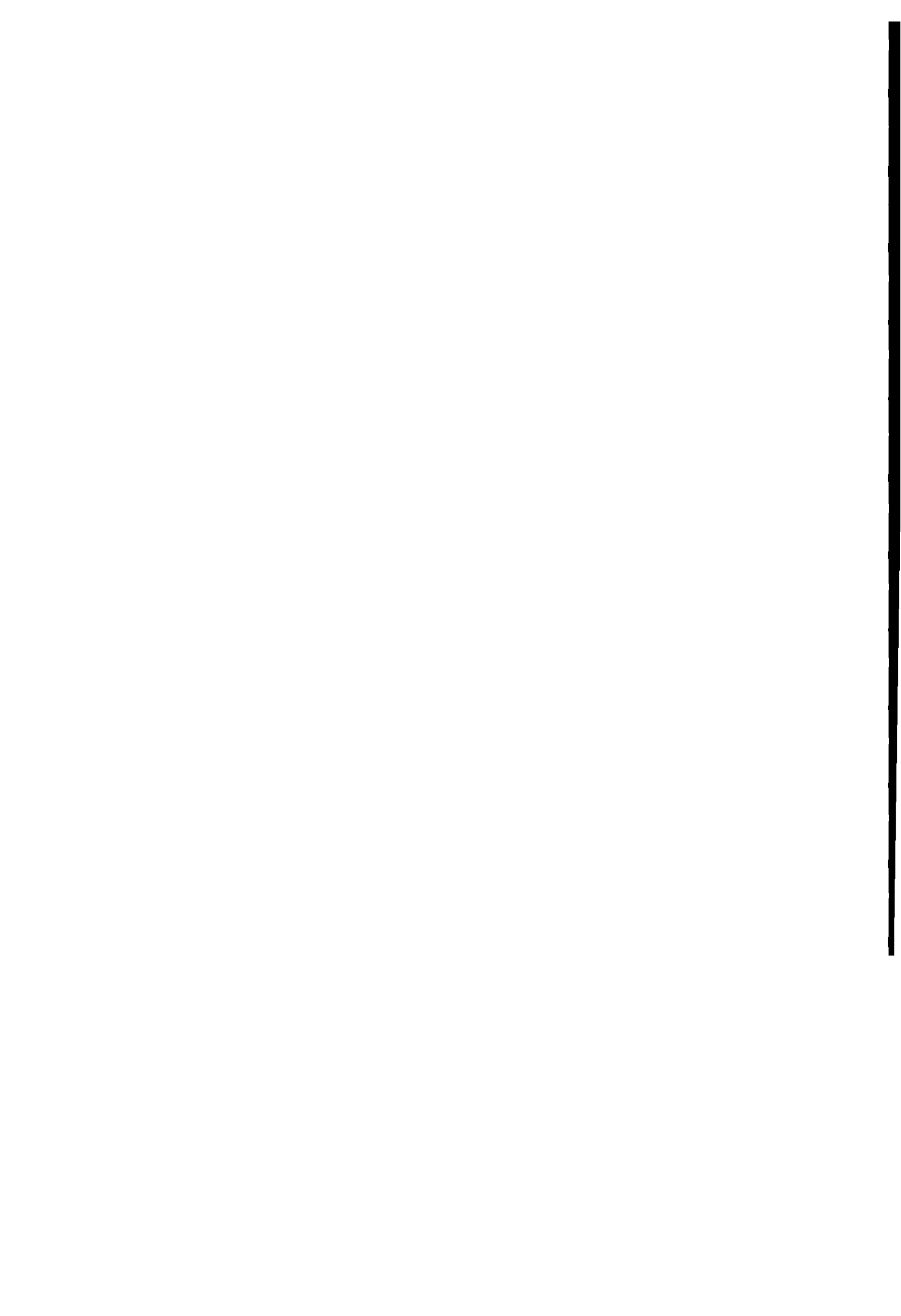
*Reidar Dahl,
fung. avdelingsdirektør*

*Norges vassdrags- og energidirektorat
vassdragsavdelingen*

*Are Mobæk,
avdelingsdirektør*

*Fylkesmannen i Møre og Romsdal
miljøvernavdelingen*

*Per Fredrik Brun
avdelingsdirektør*

INNHOLD

FORORD SAMMENDRAG

1.0	INNLEDNING	12
1.1	Vernede vassdrag i Møre og Romsdal	12
1.2	Norrdalsvassdraget, generell beskrivelse	13
1.2.1	Vannkvalitet	14
1.2.2	Klima	14
1.2.3	Arealopplysninger	14
2.0	PROSESSER OG FORMER SKAPT AV IS OG VANN	15
2.1	Norrdalsvassdraget	15
2.2	Utvalgte lokaliteter	16
3.0	BIOLOGISK MANGFOLD	18
3.1	Norrdalsvassdraget	18
3.2	Utvalgte lokaliteter	19
4.0	LANDSKAPSBILDE	23
4.1	Norrdalsvassdraget	23
4.2	Utvalgte lokaliteter	23
5.0	FRILUFTSLIV	26
5.1	Norrdalsvassdraget	26
5.2	Utvalgte lokaliteter	26
6.0	KULTURMINNER	29
6.1	Norrdalsvassdraget	29
6.2	Utvalgte lokaliteter	29
7.0	AKTUELLE TRUSLER	33
8.0	LITTERATUR	34
9.0	METODE	37
9.1	Fremgangsmåte	37
9.2	Kriteriebruk	38
10.0	KART	40

VEDLEGG	1	Foto
	2	Registreringskjema

SAMMENDRAG

Direktoratet for naturforvaltning (DN) og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er i fellesskap ansvarlig for prosjektet "Verdier i vernede vassdrag" (VVV-prosjektet). Hensikten er å gjøre kunnskapen om verdiene lettere tilgjengelig for kommuner og andre som forvalter vernede vassdrag med nærområder.

Norrdalsvassdraget ble vernet ved Stortingsvedtak av 1. april 1993, om Verneplan IV for vassdrag. «Kontaktutvalget peker på de store natur- og kulturfaglige verdiene, spesielt i Herdalen, men også i Dyrdalen. Området har stor betydning for friluftsliv og turisme spesielt knyttet til Herdalssetra, og vassdraget har stor typeverdi.» (St.prp. nr. 118, 1992-92).

Denne vassdragsrapporten er en presentasjon av vassdragets kvaliteter fordelt på følgende tema:

- Prosesser og former skapt av is og vann
- Biologisk mangfold
- Landskapsbilde
- Friluftsliv
- Kulturminner

Kvalitetene fra hvert tema er beskrevet for vassdraget i sin helhet, og for enkeltlokaliteter innenfor vassdragets nedbørfelt av lokal eller høyere verdi. Det henvises til kart bak i rapporten (kap. 10) for lokalisering og avgrensning. Kriterier som er benyttet for utvelgelse og verdsetting finnes i beskrivelsen av metode, kapittel 9.

Som en oppsummering presenteres en tabelloversikt på denne og neste side, der verdifulle enkeltlokaliteter er angitt med forslag til gradering (verdi). Tabellen viser til polygonkode (NR.) og en detaljert beskrivelse av lokaliteten (SKJEMA).

Tabell 1 Lokalitetsoversikt fordelt på gradering og tema

NR.	NAVN PÅ LOKALITET	GRADERING	TEMA	SKJEMA
NASJONAL VERDI				
B9	Herdalssetrane	Nasjonalt verdi	Biologisk mangf.	10
B11	Botnen	Nasjonalt verdi	Biologisk mangf.	12
F1	Geiranger-Herdal	Nasjonalt verdi	Friluftsliv	17
REGIONAL VERDI				
P1	Lokalmorener i Dyrdalen	Regional verdi	Prosesser og form	Side 1
B2	Dale-Tverrafjellet	Regional verdi	Biologisk mangf.	Side 3
B3	Dyrdalsfossen	Regional verdi	Biologisk mangf.	Side 4
B4	Rellingsætra	Regional verdi	Biologisk mangf.	Side 5
L3	Herdalssetra	Regional verdi	Landskapsbilde	Side 15
F4	Norrdalselva	Regional verdi	Friluftsliv	Side 20

LOKAL VERDI				
B1	Norrdalselva (utløpet)	Lokal verdi	Biologisk mangf.	Side 2
B5	Innsetsætra	Lokal verdi	Biologisk mangf.	Side 6
B6	Foss ovenfor Strekelva	Lokal verdi	Biologisk mangf.	Side 7
B7	Øst for Botnen	Lokal verdi	Biologisk mangf.	Side 8
B8	Kaldskarstølen	Lokal verdi	Biologisk mangf.	Side 9
B10	Kallskaret	Lokal verdi	Biologisk mangf.	Side 11
L1	Dyrdalen, indre deler	Lokal verdi	Landskapsbilde	Side 13
L2	Heregga	Lokal verdi	Landskapsbilde	Side 14
L4	Dyrdøla, fall mot Engesetdal	Lokal verdi	Landskapsbilde	Side 16
F2	Lilleås	Lokal verdi	Friluftsliv	Side 18
F3	Skihytta, Rellingsetra	Lokal verdi	Friluftsliv	Side 19
IKKE ANGITT VERDI				
K1	Ruin etter naust, Dale	Ikke angitt	Kulturminner	Side 21
K2	Gårdsanlegg, Nygård	Ikke angitt	Kulturminner	Side 22
K3	Kallskarsætra	Ikke angitt	Kulturminner	Side 23
K4	Herdalssetra	Ikke angitt	Kulturminner.	Side 24
K5	Innsetsæter	Ikke angitt	Kulturminner	Side 25
K6	Rellingsetra	Ikke angitt	Kulturminner	Side 26
K7	Prestekverna, Engeset	Ikke angitt	Kulturminner	Side 27
K8	Prestegården, Engeset	Ikke angitt	Kulturminner	Side 28
K9	3 kvernhus, Dunavollen og Dale	Ikke angitt	Kulturminner	Side 29
K10	To kvernhus Hatlestad	Ikke angitt	Kulturminner	Side 30
K11	Kvernhus "Stampebakkja", Dale	Ikke angitt	Kulturminner	Side 31
K12	Dale kyrkje	Ikke angitt	Kulturminner	Side 32
K13	Tinghaugen, Torshaugen, Dale	Ikke angitt	Kulturminner	Side 33
K14	Frumberhaugen, Relling	Ikke angitt	Kulturminner	Side 34
K15	"Grav under flat mark" 1, Dale	Ikke angitt	Kulturminner	Side 35
K16	"Grav under flat mark" 2, Dale	Ikke angitt	Kulturminner	Side 36

NR. Refererer til lokalitetens nummer på kartet bak i rapporten

GRADERING Angir lokalitetens verdi etter en samlet vurdering av hvilke hoved- og støttekriterier som er gjeldende. Gradering skjer etter en 4-delt skala:

- Nasjonalt viktig verdi (N)
- Regionalt viktig verdi (R)
- Lokalt viktig verdi (L)
- Ikke angitt verdi (-)

SKJEMA Angir nummer på registreringskjema bak i rapporten

1.0 INNLEDNING

Rikspolitiske retningslinjer (RPR) for vernede vassdrag ble vedtatt av Stortinget 10.11.1994. Retningslinjene er av politisk karakter og gir uttrykk for hva regjeringen mener bør prioriteres i forvaltningen av landets 341 vernede vassdrag. Retningslinjene skal derfor legges til grunn for kommunal og fylkeskommunal planlegging etter plan- og bygningsloven, slik at forvaltningen i og langs vassdragene ivaretar hensynet til vassdragets verneverdi.

Stortinget har i forhandlinger 25. februar 1997 enstemmig gått inn for at vassdragsvernet lovfestes i ny lov om vassdrag og grunnvann, som skal forhindre inngrep som reduserer de verneverdiene Stortinget har lagt til grunn for sitt vernevedtak.

Et spørsmål som dermed reiser seg er følgende: Hvilke verneverdier finnes i vassdraget?

Dette spørsmålet er ikke like enkelt å besvare for alle vassdrag. Det er blant annet to viktige årsaker til at verdiene i våre vernede vassdrag ikke er godt nok kjent:

- De vassdragene som har vernestatus i dag, er valgt ut på grunnlag av faglige vurderinger fra arbeidene med Verneplan I (1973), Verneplan II (1980), Verneplan III (1986) og Verneplan IV (1993). Den faglige innsatsen i planarbeidet var svak i de to første verneplanene, men noe sterkere i de to siste. For en del tidlig vernede vassdrag kan det derfor være stor uklarhet om hva som egentlig er vassdragets verneverdier.
- Vassdragsvernet er et vern mot kraftutbygging. Mange vernede vassdrag er imidlertid blitt gjenstand for andre typer inngrep etter at det ble vedtatt vernet. Det som derfor var regnet som verneverdier ved vernetidspunktet, kan i dag være forsvunnet, ødelagt eller vesentlig forringet som følge av disse inngrepene.

1.1 Vernede vassdrag i Møre og Romsdal

Møre og Romsdal har ca. 5% (9171 GWh) av landets vannkraftressurser. 59 % av dette er bygd ut, mens ca. 33 % er varig vernet (NOU 1991:12B, Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga 1996). Jfr. oversiktskart, kap. 10.

20 vernede vassdrag ligger helt eller delvis innenfor Møre og Romsdal fylke. Det samlede nedbørfeltet utgjør et areal på 4863,83 km², eller omlag 31 % av fylkets landareal. Nedenfor følger enkelte hydrologiske data for de vernede vassdragene i Møre og Romsdal.

Tabell 2 Beskrivende data for vernede vassdrag i Møre og Romsdal (Kilde: REGINE, NVE 1998)

OBJ.NR	VASSDRAG	NEDBØR FELT (km ²)	MIDLERE AVRENN. (l/s/km ²)	MIDL.VA. UTLØPET (l/s)	BERØRTE LANDSKAPSREG. (Elgersma 1996)	BERØRTE VEGETASJ.SONER (Moen 1998)
094/1	Stigedalselva	124.12	67.18	8338	22,15	La/Ma/Ha,Sb,Nb
097/1	Bondalselva	87.54	67.71	5927	22	La/Ma/Ha,Sb,Mb,Nb
097/2	Norangselva	46.57	63.40	2952	22	La/Ma/Ha,Sb,Nb
098/1	Bygdaelva	93.96	59.79	5617	23,16	La/Ma/Ha,Sb,Mb,Nb
098/2	Geirangelva	84.89	57.87	4912	16	La/Ma/Ha,Sb,Mb,Nb
099/1	Norrdalsvassdraget	104.78	64.92	6802	23	La/Ma/Ha,Sb,Mb,Nb
100/1	Valldøla	360.08	66.79	24049	23,16	La/Ma/Ha,Sb,Mb,Nb,Bn
100/2	Stordalselva	203.50	60.24	12258	22,15	La/Ma/Ha,Sb,Mb,Nb,Bn
101/1	Solnørelva	42.34	54.18	2294	21	Sb,Mb
102/2	Hjelsteinelva	15.30	57.92	886	26	La/Ma/Ha,Sb
103/3	Rauma, Istra	1206.17	36.80	44387	23,22,16,15,11	La/Ma/Ha,Sb,Mb,Nb,Bn
104/1	Visa	126.30	57.25	7231	22,15	La/Ma/Ha,Sb,Mb,Nb
105/1	Osvassdraget	138.23	46.48	6425	26	Sb,Mb,Nb
109/2	Driva	1510.57	25.15	37990	22,16,15	La/Ma/Ha,Sb,Mb,Nb
111/1	Ålvundelva	199.35	53.86	10737	28,26,22	La/Ma/Ha,Sb,Mb
111/2	Toåa	251.85	59.09	14882	26,15	La/Ma/Ha,Sb,Nb
111/3	Søya	154.06	53.55	8250	28,26	La/Ma/Ha,Sb,Mb
113/1	Todalselva	46.62	50.55	2357	26,15	La/Ma/Ha,Sb,Bn
115/1	Fuglevågvassdraget	26.59	35.00	931	25	Sb
116/1	Gjelavassdraget	41.01	48.76	2000	25	La/Ma/Ha,Sb

1.2 Norddalsvassdraget, generell beskrivelse

Beliggenhet

Norddalsvassdraget ligger i indre fjordstrøk på Sunnmøre, omlag 30 km sørøst for Stranda tettsted, med utløp i Norddalsfjorden ved Norddal sentrum. Vassdraget har to grener som begge drenerer et alpint høyfjell. Torvløysa (1850 m.o.h.) som deler vassdraget, er høyeste topp innenfor nedbørfeltet.

Vern

Norddalsvassdraget ble vernet ved Stortingsvedtak av 1. april 1993, om Verneplan IV for vassdrag. «Kontaktutvalget peker på de store natur- og kulturfaglige verdiene, spesielt i Herdalen, men også i Dyrdalen. Området har stor betydning for friluftsliv og turisme spesielt knyttet til Herdalssetra, og vassdraget har stor typeverdi.» (St.prp. nr. 118, 1992-92).

1.2.1 Vannkvalitet

Dolmen (1991) karakteriserte vassdraget som svært klart til klart vann og for en del turbid brevann. Svakt surt til nøytralt og med relativ lav ledningsevne (saltinnhold). Artsmangfoldet av bunndyr og dyreplankton var middels til stort og tettheten middels (Fylkesmannen i Møre og Romsdal u.a.)

1.2.2 Klima

Klimaet er svakt oseanisk med relativt små temperaturforskjeller gjennom året og høy årsnedbør. Månedsmiddeltemperaturen varierer fra 0 til -2°C i januar og februar, til $12-14^{\circ}\text{C}$ i juli og august, avhengig av høyde over havet og avstand fra sjøen (Aune & Det norske meteorologiske institutt 1993a). Årsmiddeltemperaturen er trolig en av de beste i fylket (Linge i Tafjord er best (Holtan & Grimstad u.a.)). Årsnedbøren er under 1000 mm ved Norddal, men noe mer lenger oppover i dalen og i fjella (Førland & Det norske meteorologiske institutt 1993a). Dette gjør vassdraget til et av de mest nedbørfattige i fylket. Mai er mest nedbørfattige måned og oktober er trolig den mest nedbørrike (Førland & Det norske meteorologiske institutt 1993b). Det er fra 180 til 200 dager i året med nedbør over 0,1 mm (Førland & Det norske meteorologiske institutt 1993c), noe som gjør vassdraget til et av dem med færrest nedbørsdager i fylket. Vekstsesongen begynner i nedre deler av nedbørfeltet i siste halvdel av april og avsluttes i siste halvdel av oktober, mens den er vesentlig kortere i fjellområdene (Aune & Det norske meteorologiske institutt 1993b).

1.2.3 Arealopplysninger

Kommunal veg fra Eidsdalen til Norddal krysser vassdraget i utløpet. Nedre del av vassdraget er forbygd gjennom jordbrukslandskapet, og lokale veger følger langs hovedvassdraget på begge sider 3-4 km oppover Norddalen. Det er anlagt sommeråpen stølsveg omlag 10 km inn Herdalen fram til Herdalssetra. I Dyrdalen er det anlagt veg inn til Rellingsætra i inngangspartiet av dalføret.

Tilknyttet Herdalssetra ligger flere fritidsboliger, men det er fremdeles aktiv seterdrift i området. Det er oppdyrket betydelige arealer mellom Herdalssetra og Herdalsvatnet. Også i Dyrdalen finnes enkelte hytter. Disse er konsentrert til nordenden av Storvatnet.

En høyspentlinje følger Herdalen fra Norddal til Herdalsvatnet hvor den vinkler østover gjennom Kallskardet mot Tafjord.

Inngrepsfrie naturområder er områder som ligger mer enn én kilometer fra tyngre tekniske inngrep. Disse områdene er igjen inndelt i soner. Inngrepsfrisone 2 (1-3 km fra tyngre tekniske inngrep), inngrepsfrisone 1 (3-5 km fra tyngre tekniske inngrep) og villmarkspregede område (mer enn 5 km fra tyngre tekniske inngrep).

Arealstatistikk fra DN (Direktoratet for naturforvaltning 1998) viser at 12 % av landarealet er villmarkspregede områder. I Sør-Norge har omfanget av slike områder blitt redusert fra 27 % i 1900 til 5 % i 1994.

Indre deler av Dyrdalen og partiet omkring Grjotdalsvatnet inngår i inngrepsfrisone 1. Et større område utenfor inngår i inngrepsfrisone 2, avgrenset av 1 km avstand til vegen inn Herdalen og vegen inn til Rellingsætra. Dette er illustrert på eget kart bak i rapporten.

2.0 PROSESSER OG FORMER SKAPT AV IS OG VANN

2.1 Norddalsvassdraget

Sunnmøre er i geologisk forstand sammensatt av tre ulike landskapselementer; et vestlig lavland, daler og fjorder og et alpint fjell-landskap (Follestad m.fl. 1994).

Lavlandet er der folk flest bor i dag. Det tilhører strandflaten, en usammenhengende brem som strekker seg fra Vestlandet til Troms. Sannsynligvis er strandflaten utviklet gjennom flere perioder med kaldt klima og intens frostforvitring i tidevannssonen i løpet av de siste 2-3 mill. årene. Etter breavsmeltingen og strandforskyvningen som fulgte, er deler av strandflaten blitt tørt land.

Dalene og fjordene som strekker seg fra kyst til høyfjell, kan deles i to grupper. De nordvestrettede sprekkedalene/-fjordene er som regel lange, trange og har markerte tverr- og lengdeprofiler. De nordøstrettede strøk- og foldedalene/-fjordene er gjerne mindre tydelige og gjennomskjæres ofte av de førstnevnte. I tillegg til Herdalen, er det en rekke hengende sidedaler i vassdraget. Både Kallskardet og Nøre Herdalen er gode eksempler.

Det alpine fjellplataet finnes i de indre områder av fylket. De alpine formene er resultatet av erosjon fra tidlige botnbreer i bratte fjordsider før fjordene ble mer eller mindre fylt av innlandsis under istidene. Særlig tydelige utforminger finnes ved Storvatnet og Litleøvstedalsvatnet øverst i Dyrdalen som ligger i svært instruktive botner med spesielt steile bakvegger.

Både dalføret Norddalen-Herdalen og den hengende sidedalen Dyrdalen er sterkt preget av iserosjon. I lengderetningen veksler det mellom terskler, der elvene går i stryk og fosser, og bassenger som enten er oppfylt av vann eller løsmasser med rolige og dels meanderende elver. Tverrprofilene viser overganger mellom åpen U-form med flat bunn og bratte sider, og skarpt nedskårne, trange gjelliknende former. I indre deler er det utviklet alpine landformer med botner der det ligger småbreer og snøfonner. Moreneavsetningene er betydelige, både som flere meter mektig bunnmorene i Dyrdalen og Herdalen, og ende- og sidemorener, særlig i de indre områdene som omkring Torvløysa, Kuppenibba og Grjotdalsnibba.

I tillegg til eldre skredavsetninger, som finnes som vegetasjonskledte urer, er steinsprang, steinskred og snøskred aktive prosesser i vassdraget i dag. Disse prosessene setter stadig sine spor over store deler av nedbørfeltet. Også fluviale prosesser er virksomme i dag, men både på elvesletter under marin grense og ovenfor Herdalsvatnet hindres disse prosessene av elfeforbygninger.

Både aktive prosesser og deres formutvikling, samt tidligere prosesser og deres former, er godt representert i vassdraget. Det samme gjelder i høy grad eldre prosesser og deres former (glasiale forhold). Trass i denne formrikdommen og mangfoldet, er vassdraget representativt for regionen. Norddalsvassdraget er meget godt egnet som type- og referansevassdrag for de indre fjord- og dalstrøk i Vest-Norge. (Rye m.fl. 1991, NOU 1991:12B).

2.2 Utvalgte lokaliteter

Lokalitetsbeskrivelser

PI Lokalmorener i Dyrdalen

Det ligger flere store lokalmorener fra Yngre Dryas i Dyrdalen, den største har navnet Langhaugane. Morenene er blant de største og mektigste etter lokalglasiasjonen i Yngre Dryas på Nordvestlandet.

Gradering av verdi

Tabell 3 Tabellarisk oversikt over lokaliteter, verdigradering og kriteriebruk

PROSESSER OG FORMER SKAPT AV IS OG VANN		GRADE RING	HOVEDKRITERIUM					STØTTEKRITERIUM			
NR.	NAVN PÅ LOKALITET		H01	H02	H03	H04	H05	S01	S02	S03	S04
PI	Lokalmorener i Dyrdalen	R	x			x				x	

NR. Refererer til lokalitetens nummer på kartet bak i rapporten

GRADERING Angir lokalitetens verdi etter en samlet vurdering av hvilke hoved- og støttekriterier som er gjeldende. Gradering skjer etter en 4-delt skala:

- Nasjonalt viktig verdi (N)
- Regionalt viktig verdi (R)
- Lokalt viktig verdi (L)
- Ikke angitt verdi (-)

HOVEDKRITERIER

H01	Urørhet
H02	Historisk dokument
H03	Variasjon og mangfold
H04	Representativitet
H05	Sjeldenhet, egenverdi

STØTTEKRITERIER

S01	Sårbarhet
S02	Del av system
S03	Forsknings- og pedagogisk verdi

Referert og aktuell litteratur

Kart

Follestad, B. A., Larsen, E., Longva, O., Anda, E., Sønstegaard, E., Reite, A. & Aa, A. R. 1994. *Løsmassekart over Møre og Romsdal fylke M 1:250 000. Beskrivelse*. Norges geologiske undersøkelse. Skrifter 112. 52s.

Klakegg O. & Nordahl-Olsen T. 1984. *Nordfjordeid. Beskrivelse til kvartærgeologisk kart 1218I – M 1:50 000 (med farge trykt kart)*. Norges geologiske undersøkelse. Skrifter 71.

Litteratur

- Erikstad, L. & Hardeng, G. 1988. *Naturvernområder i Norge*. Miljøverndepartementet. Avdelingen for naturvern og friluftsliv. Rapport T-713. 147s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal 1999a. *Utskrift fra Naturbasen, Norddal kommune*.
- Marker E. 1977. *Landsplanen for verneverdige områder og forekomster*. Miljøverndepartementet.
- Miljøverndepartementet 1984. *Samlet plan for vassdrag, Norddal. Prosjekt 416, Herdøla*.
- NIJOS 1998. *Landskapsregioner i Norge. Landskapsbeskrivelser*. Norsk institutt for jord- og skogkartlegging. 51s.
- Nordisk ministerråd 1984. *Naturgeografisk regioninndeling av Norden*. Nordiska ministerrådet. 289 s.
- Rye, N., Sulebak, J. & Soldal, O. 1991. *Verneplan IV for vassdrag. Geofaglige undersøkelser i Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal*. Geologisk institutt, UiB. Rapport 91/01. 108s.
- Sollid, J.L. & Sørbel, L. 1981. *Kvartærgeologisk verneverdige områder i Midt-Norge*. Miljøverndepartementet. Rapport T-524. 207s.

3.0 BIOLOGISK MANGFOLD

3.1 Norddalsvassdraget

Vassdragets lavereliggende deler ligger i naturgeografisk region 37d, Vestlandets løv- og furuskogsregion, mens fjellområdene hører til region 35e, fjellregionen underregion Møretindene (Nordisk ministerråd 1984). Det ligger i svakt oseanisk vegetasjonsseksjon, men nedre deler er trolig nær overgangsseksjonen mot kontinentalt klima – en region som i Møre og Romsdal bare opptrer i Geiranger, Tafjord, øvre Romsdal og indre Sunndal (Moen 1998). Vegetasjonsregionene spenner hovedsaklig fra sørboreal i lavereliggende deler, via skogkledte partier i mellom og nordboreal og opp til alpin region på snaufjellet (Moen 1998).

Vassdraget er overveiende skogkledt under 8-900 m.o.h. Det er hovedsaklig lauvskog, mens det er lite furuskog. Boreal lauvskog med mye dunbjørk er vanligst og preger mye av lisidene og dalførene. Disse skogene har samtidig innslag av bl.a. gråor, rogn, selje og noe osp. Det kontinentale klimaet medfører i tillegg at det er noe hengebjørk i lavereliggende deler av vassdraget, og arten er skogdannende i den sørvestvendte lia ovenfor Norddal sentrum. I tillegg forekommer det noe alm flere steder i hoveddalen opp til Botnen. Et spesielt fenomen er lokale innslag av olivinfelt enkelte steder, bl.a. oppe i lia øst for Norddal sentrum og i Kallskaret naturreservat. Disse gir grunnlag for en særpreget flora med arter som brunburkne, grønnburkne, blankburkne, murburkne og fjelltjæreblom (Holtan & Grimstad u.a.). Det er lite flommarksskog tilknyttet vassdraget. En del skogarealer er treslagsskiftet til gran, i første rekke i hoveddalføret. I motsetning til de fleste andre vassdrag i regionen er det fortsatt et aktivt husdyrbeite i deler av skogsliene, særlig med sau, men også litt ungdyr.

De bratte lisidene som går sammenhengende fra låglandet og langt opp på snaufjellet, samt det tørre klimaet, fører til at det forekommer en del naturlige engsamfunn i liene. Dels er det tørrbakkevegetasjon med innslag av tørketålende, østlige arter og dels mer fuktighetskrevene og frodige høgstaudeenger.

I dalbunnen i hoveddalføret er det noe kunsteng, og det samme gjelder oppe ved Hatlestad i lia sørvest for Norddal sentrum og i Herdalen. I tillegg er det igjen en del gammel beitemark i nedre del av lisidene og på flere setrer (bl.a. i Herdalen). Flere steder er det snakk om artsrike og biologisk verdifulle beitemarker som tydeligvis har vært lite gjødselpåvirket. Hele Norddalen er derfor valgt ut som nasjonalt verdifullt kulturlandskapsområde (Beyer & Jordal 1995).

Vassdragmiljøene preges av de store høydeforskjellene som fører til at elva renner stri mye av vegen ned til fjorden og danner flere fossefall. Flommarksmiljøer er det lite av, men tilknyttet det eineste vatnet under skoggrensa – Herdalsvatnet – er det dannet et mindre delta i sørenden med noe myrpartier ovenfor. Oppe på fjellet ligger flere næringsfattige vatn og noen små myrflekker. Ovenfor Hatlestad og innover mot Dyrdalen er det også noe myr i lisidene. Vassdraget vurderes å ha middels verneverdi for ferskvannsbiologi, med middels referanseverdi, produktivitet og uberørthet (Dolmen 1989). Laksestammen i vassdraget har vært infisert av *Gyrodactylus salaris*, men ble friskmeldt i 1993.

I Norddal kommune forekommer det flere steder kalkkrevende og artsrik fjellvegetasjon med bl.a. vestgrenser for flere sjeldne arter (Holtan & Grimstad u.a.). Det ser likevel ut til at slik vegetasjon i begrenset grad forekommer innenfor nedbørfeltet til Norddalsvassdraget.

3.2 Utvalgte lokaliteter

Lokalitetsbeskrivelser

B1 Norddalselva (utløpet)

Et lite delta, som i det minste så seint som i 1984 hadde igjen enkelte havstrandrester med et ordinært artsmangfold på vestsida av elveoset (Holten m. fl. 1986). Deltaet regnes fortsatt som et viktig element i landskapet (Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernnavdelinga 1998).

B2 Dale-Tverrafjellet

Meget artsrik beitehage i god hevd, med innslag av tørrbakker, olivinknauser, knauskog og oppslag av gråor-heggeskog. Bl.a. forekommer hele 6 *Asplenium*-arter inkludert den rødlistede brunburkna og den sjeldne blankburkna.

B3 Dyrdalsfossen

Voksested for norddalsmarikåpe, en endemisk småart av marikåper som bare er kjent fra denne lokaliteten (Jordal & Gaarder 1998). For øvrig er det ganske velutviklede fosseengmiljøer langs elva på dette partiet.

B4 Rellingsætra

En ganske stor setervoll med godt beitetrykk. Særlig kantsonene er artsrike med innslag av bl.a. den sjeldne grynknollsliresopp (3. funn i Norge) og enkelte beitemarkssopp, deriblant den rødlistede gulfotvokssoppen.

B5 Innssetsætra

Setervoll som er i ganske bra hevd som beitemark for storfe og sau. Enkelte naturengplanter og seterplanter forekommer.

B6 Foss ovenfor Strekelva

Norddalselva går her et kort stykke gjennom noen trange juv og danner enkelte mindre fossefall. Det er innslag av fosserøyksamfunn langs elva.

B7 Øst for Botnen

Lokaliteten består av ei ganske bratt sørvestvendt li med glissen almeskog og enkelte åpne rasmarker. Voksested for bl.a. bakkesøte.

B8 Kaldskarstølen

Setervoll med svakt beitetrykk. Forekomst av enkelte naturengplanter og seterplanter.

B9 Herdalssetrane

Ved siden av Grøvuvasdraget er dette en av de største og mest særpregede seterdalene i fylket. Setervollen er artsrik med mange naturengplanter og seterplanter. Det forekommer også mange beitemarkssopp, deriblant den sjeldne og rødlistede ravnerødskivesoppen. Hevden er god.

B10 Kallskaret

Området er vernet ut fra sine geologiske kvaliteter med forekomst av eklogitt og olivinstein. Trolig kan flere sjeldne karplanter knyttet til olivinstein, forekomme her (jfr. Holtan & Grimstad u.a.).

B11 Botnen

Gammel boplass som nå brukes til beitemark for bl.a. hest. Lokaliteten er svært rik på sjeldne og truede beitemarkssopp, deriblant grå narremusserong, gulbrun narrevokssopp, fiolett greinkøllesopp og rød honningsvokssopp. Flere av artene opptrer sjeldent tallrike.

Gradering av verdi

Tabell 4 Tabellarisk oversikt over lokaliteter, verdigradering og kriteriebruk

BIOLOGISK MANGFOLD		GRADE RING	HOVEDKRITERIUM				STØTTE KRITERIUM		
NR.	NAVN PÅ LOKALITET		H01	H03	H05	H06	S03	S04	S05
B1	Norddalselva (utløpet)	L	x		x				
B2	Dale-Tverrafjellet	R		x	x	x			
B3	Dyrdalsfossen	R	x		x	x			
B4	Rellingsætra	R			x	x			
B5	Innsetsætra	L			x	x			
B6	Foss ovenfor Strekelva	L			x	x			
B7	Øst for Botnen	L			x	x			
B8	Kaldskarstølen	L				x			
B9	Herdalssetrane	N			x	x			
B10	Kallskaret	L			x				
B11	Botnen	N			x	x			

NR. Refererer til lokalitetens nummer på kartet bak i rapporten

GRADERING Angir lokalitetens verdi etter en samlet vurdering av hvilke hoved- og støttekriterier som er gjeldende. Gradering skjer etter en 4-delt skala:

- Nasjonalt viktig verdi (N)
- Regionalt viktig verdi (R)
- Lokalt viktig verdi (L)
- Ikke angitt verdi (-)

HOVEDKRITERIER

H01 Urørthet
H03 Variasjon og mangfold
H05 Sjeldenhet, egenverdi
H06 Sårbarhet

STØTTEKRITERIER

S03 Forsknings- og pedagogisk verdi
S04 Biologisk funksjon
S05 Arealstørrelse

Referert og aktuell litteratur

Kart

- Dahl E., Elven R., Moen A. & Skogen A. 1986. *Vegetasjonsregionkart over Norge 1:1500000*. Nasjonalatlas for Norge. Statens kartverk.
- Statens kartverk - Miljøenheten 1998. *Inngrepsfrie naturområder i Møre og Romsdal 1988-94*. Statens kartverk.

Litteratur

- Aksdal, S. 1994. *Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap i Møre og Romsdal*. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga rapport nr. 6 - 1994. 125s.
- Beyer, I & Jordal, J.B. 1995. *Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap. Tilleggsregistreringar 1995*. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga rapport nr. 15 - 1995. 45s.
- Bjørndalen, J.E. & Brandrud, T.E. 1989. Verneverdige kalkfuruskooger III. Lokalteter på Vestlandet. Direktoratet for naturforvaltning. Rapport. 78 s.
- Brun, P.F. 1992. *Overvaking av fjordar og vassdrag i Møre og Romsdal 1989-91*. Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Miljøvernavdelinga.
- Direktoratet for naturforvaltning 1995. *Inngrepsfrie naturområder i Norge. Registrert med bakgrunn i avstand fra tyngre tekniske inngrep*. DN-rapport 1995-6. 39s.
- Direktoratet for naturforvaltning 1995. *Oversikt over norske vassdrag med laks, sjøaure og sjørøye pr. 1. januar 1995*. Utskrift fra lakseregisteret. DN-notat 1995-1. 104s.
- Direktoratet for naturforvaltning 1992. *Barskog i Vest-Norge. Utkast til verneplan*. DN-rapport 1992-9. 120s.
- Direktoratet for naturforvaltning 1991. *Register over inngrep i verna vassdrag*. DN-notat 1991-7. 10s.
- Dolmen, D. 1989. Ferskvannsbilologiske og hydrografiske undersøkelser av 20 vassdrag i Møre og Romsdal 1988. Verneplan IV. Rapp. Zool. Ser. Universitetet i Trondheim, Vitenskapsmuseet. 105s.
- Erikstad, L. & Hardeng, G. 1988. *Naturvernområder i Norge*. Miljøverndepartementet. Avdelingen for naturvern og friluftsliv. Rapport T-713. 147s.
- Faugli, P.E. & Gjessing, J. 1983. *Naturfaglige verdier i midlertidig vernede vassdrag*. Det nasjonale kontaktutvalg for vassdragsreguleringer. Rapport nr. 3. 79s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal 1998. *Undersøkelser vedrørende lakseparasitten gyrodactylus salaris i Møre og Romsdal. 1997*. Rapport nr. 1 - 1998. 255s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal 1998. *Utskrift fra Naturbasen for Norddal kommune*.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal 1996. *Utkast til verneplan for havstrand og elveos i Møre og Romsdal*. Rapport nr. 13 - 1995. 94s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal 1995. *Undersøkelser vedrørende lakseparasitten gyrodactylus salaris i Møre og Romsdal. 1994*. Rapport nr. 6 - 1995. 271s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal 1992. *Utkast til verneplan for edellauvskog i Møre og Romsdal*. Rapport nr. 10 - 1992. 118s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal 1991. *Verneverdig edellauvskog i Møre og Romsdal*. Rapport nr. 5 - 1991. 101s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal 1990. *Undersøkelser vedrørende lakseparasitten gyrodactylus salaris i Møre og Romsdal i 1988 og 1989. Del Sunnmøre*. Rapport nr. 9 - 1990. 233s.

- Fylkesmannen i Møre og Romsdal 1988. *Utkast til verneplan for myr*. 143s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal 1986. *Myrområde med regional og lokal verneverdi*. Rapport nr. 1 - 1986. 79s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal & Fylkesveterinæren for Møre og Romsdal 1993. *Helsestatus i lakseførende vassdrag i Møre og Romsdal*. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, rapport nr. 8 - 1993. 20s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal & Møre og Romsdal fylkeskommune 1993. *Fylkesdelplan for elveoslandskap i Møre og Romsdal. Høringsutkast*. Møre og Romsdal fylkeskommune. 24s.
- Holtan, D. & Grimstad, K.J. u.a. *Biologiske undersøkingar i Norddal kommune*. Norddal kommune. Rapport.
- Holtén, J.I., Frisvoll, A.A. & Aune, E.I. 1986. *Havstrand i Møre og Romsdal*. Økoforsk rapp. 1986: 3A og 3B.
- Jordal, J.B. & Gaarder, G. 1999. *Biologiske undersøkingar i kulturlandskapet i Møre og Romsdal i 1992-98. Samlerapport* Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Landbruksavdelinga. Rapport nr. 1 - 99. 278s.
- Jordal, J.B. & Gaarder, G. 1998. *Rødlistearter i Møre og Romsdal – planter, sopp og lav*. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga. Rapport nr. 3-1998. 109 s.
- Korsmo, H. & Svalastog, D. 1997. *Inventering av verneverdig barskog i Møre og Romsdal*. - NINA Oppdragsmelding 427:1-106.
- Loen, J., 1991. Ornitologiske feltregistreringar. Verneplan IV for vassdrag, Møre og Romsdal fylke. DN-notat 1991-11. 104 s.
- Marker, E. 1977. *Landsplanen for verneverdige områder og forekomster*. Miljøverndepartementet.
- Miljøverndepartementet 1994. *Verdifulle kulturlandskap i Norge. Mer enn bare landskap! Del 4. Sluttrapport fra det sentrale utvalget*. 117s.
- Miljøverndepartementet 1984. *Samlet plan for vassdrag. Norddal. Prosjekt 416, Herdøla*.
- Moe, B., Korsmo, H. & Svalastog, D. 1992. *Verneplan for barskog. Regionrapport for Vest-Norge*. - NINA Utredning 31:1-114.
- Moen, A., 1998. Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss. 200 s.
- Moen, A. 1984. *Myrundersøkelser i Møre og Romsdal i forbindelse med den norske myrreservatplanen*. Rapp. Bot. Ser.1984-85. Det Kgl. norske videnskabers selskab, Museet. Universitetet i Trondheim. 105s.
- Nordisk ministerråd 1984. *Naturgeografisk regioninndeling av Norden*. Nordiska ministerrådet. 289 s.
- Norges offentlige utredninger 1986. *Ny landsplan for nasjonalparker*. NOU 1986:13. Universitetsforlaget. 103s.
- Norges offentlige utredninger 1980. *Naturvern i Norge*. NOU 1980:23. Universitetsforlaget. 147s.
- Norges offentlige utredninger 1976. *Verneplan for vassdrag*. NOU 1976:15. Universitetsforlaget. 150s.
- St.meld. nr. 62, 1991-92. *Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge*. Miljøverndepartementet. 131s.

4.0 LANDSKAPSBILDE

4.1 Norddalsvassdraget

Nedre og nordlige deler av vassdraget ligger innenfor landskapsregion 23 "Indre bygder på Vestlandet", mens høyereliggende partier lengre sør inngår i landskapsregion 16 "Høgfjellet i Sør-Norge". Region 23 er karakterisert av "Dype fjorder og daler, snøklede fjell. Fruktdyrking. Landskapsdramatikk.". Region 16 er på sin side kjennetegnet ved et "fjellandskap med stort relieff. Aktive prosesser foregår i landskapet. Vide utsyn fra toppene" (NIJOS 1998).

Norrdalsvassdraget er godt karakterisert ved disse beskrivelsene og kan defineres som et typevassdrag i landskapsmessig forstand.

Nedbørfeltet består av to greiner. Dyrdalen i vest og Herdalen i øst, som begge har utspring i velutviklede botner i alpine områder. Torvløysa, som er høyeste punktet i nedbørfeltet, skiller de to dalene som møtes to kilometer før utløpet i fjorden. Landskapet er preget av store høydeforskjeller. De to store dalene har glasialt preg, mens de sørvestlige delene har alpin utforming med en del mindre breer.

Herdalen er vid med det grunne Herdalsvatnet (496 m.o.h.) i bunnen og bratte lier med rasmark rundt. I øvre deler renner Herdøla i stryk, og like oppstrøms Herdalssetra går den i en dyp elvedal. Videre ned til Herdalsvatnet er elva meandrerende og stilleflytende. Etter Herdalsvatnet smalner dalføret og blir svært trangt og elva renner i små stryk nedover før samløpet med Dyrdøla.

Dyrdalen er hengende i forhold til Herdalen, og elva danner markerte fossefall ned mot samløpet. Innover Dyrdalen finnes enkelte store og høytliggende vann som Storvatnet (920 m.o.h.) og Litleøvestvatnet (1084 m.o.h.). Vannene danner tydelig avgrensede landskapsrom, og de bratte fjellsidene omkring med stort breinnslag gir sterke og kontrastrike uttrykk. Dalbunnen i nedre deler av Norddalen er et sammenhengende kulturlandskap i god hevd. Eldre bebyggelse, innmark og nærhet til elva og rik kantskog former et landskap med store estetiske kvaliteter.

Herdalssetra er et unikt kulturmiljø med godt bevart bygningsmasse, velhevdet beitemark og en fremdeles levende seterdrift med geit og ku. Lokaliteten er ført opp blant særlig verdifulle kulturlandskap i Møre og Romsdal (Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga 1995).

4.2 Utvalgte lokaliteter

Lokalitetsbeskrivelser

L1 Dyrdalen, indre deler

Området har en svært alpin utforming med markerte tinder og botner. Innslaget av bre forsterker uttrykket og danner skarpe kontraster sommerstid. De bratte veggene danner et tydelig rom og en sterk ramme rundt Litleøvestedalsvatnet, Storvatnet og Litlevatnet.

L2 Heregga

Heregga er blikkfang for Herdalen. En tårnformet fjelltopp som trer fram fra sine omgivelser.

L3 Herdalssetra

Det har vært kontinuerlig seterdrift i området fram til i dag, og flere eldre og sjeldne kulturmarkstyper er holdt i hevd. Setergrendas eldre ordensprinsipper er i hovedsak bevart, og inneholder et stort antall eldre og rimelig godt bevarte bygninger.

L4 Dyrdøla, fall mot Engesetdal

Avsnittet av Dyrdøla ned mot Engesetdal illustrerer Dyrdalen som hengende til Herdalen. Elva er iøynefallende over strekningen hvor den mørke bakgrunnen skaper en virkningsfull kontrast. Dyrdøla renner gjennom et trangt juv og er lite eksponert, men desto mer fremtredende i nærkontakt.

Gradering av verdi

Tabell 5 Tabellarisk oversikt over lokaliteter, verdigradering og kriteriebruk

LANDSKAPSBILDE		GRAD- ERING	HOVEDKRITERIUM				STØTTEKRITERIUM			
NR.	NAVN PÅ LOKALITET		H03	H06	H07	H08	S06	S07	S08	S09
L1	Dyrdalen, indre deler	L	x			x				
L2	Heregga	L				x				
L3	Herdalssetra	R			x	x			x	
L4	Dyrdøla, fall mot Engesetdal	L				x				

NR. Refererer til lokalitetens nummer på kartet bak i rapporten

GRADERING Angir lokalitetens verdi etter en samlet vurdering av hvilke hoved- og støttekriterier som er gjeldende. Gradering skjer etter en 4-delt skala:

- Nasjonalt viktig verdi (N)
- Regionalt viktig verdi (R)
- Lokalt viktig verdi (L)
- Ikke angitt verdi (-)

HOVEDKRITERIER

H03 Variasjon og mangfold
H06 Sårbarhet
H07 Helhet
H08 Inntrykksstyrke

STØTTEKRITERIER

S06 Urørthet
S07 Sjeldenhet eller særpreg
S08 Typiskhet
S09 Historisk dokument

Referert og aktuell litteratur

Kart

Follestad, B.A., Larsen, E., Longva, O., Anda, E., Sønstegaard, E., Reite, A. & Aa, A.R. 1994. *Løsmassekart over Møre og Romsdal fylke M 1:250 000. Beskrivelse*. Norges geologiske undersøkelse. Skrifter 112. 52s.

Klakegg, O. & Nordahl-Olsen, T. 1984. Nordfjordeid. Beskrivelse til kvartærgeologisk kart 12181 – M 1:50 000 (med farge trykt kart). Norges geologiske undersøkelse. Skrifter 71.

Statens kartverk - Miljøenheten 1998. *Inngrepsfrie naturområder i Møre og Romsdal 1988-94*. Statens kartverk.

Litteratur

Aksdal, S. 1994. *Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap i Møre og Romsdal*. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvern avdelinga rapport nr. 6 - 1994. 125s.

- Asheim, V. 1993. *Håndbok i landskapskartlegging*. Norsk institutt for jord- og skogkartlegging. 29s.
- Beyer, I. & Jordal, J.B. 1995. *Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap. Tilleggsregistreringar 1995*. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga rapport nr. 15 - 1995. 45s.
- Direktoratet for naturforvaltning 1995. *Inngrepsfrie naturområder i Norge. Registrert med bakgrunn i avstand fra tyngre tekniske inngrep*. DN-rapport 1995-6. 39s.
- Direktoratet for naturforvaltning 1991. *Register over inngrep i verna vassdrag*. DN-notat 1991-7. 10s.
- Erikstad, L. & Hardeng, G. 1988. *Naturvernområder i Norge*. Miljøverndepartementet. Avdelingen for naturvern og friluftsliv. Rapport T-713. 147s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal 1999a. *Utskrift fra Naturbasen, Norddal kommune*.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal 1995. *Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap i Møre og Romsdal, tilleggsregistreringer 1995*. Miljøvernavdelinga Rapport nr. 15 – 1995. 45s..
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal & Møre og Romsdal fylkeskommune 1993. *Fylkesdelplan for elveoslandskap i Møre og Romsdal. Høringsutkast*. Møre og Romsdal fylkeskommune. 24s.
- Marker, E. 1977. *Landsplanen for verneverdige områder og forekomster*. Miljøverndepartementet.
- Miljøverndepartementet 1994. *Verdifulle kulturlandskap i Norge. Mer enn bare landskap! Del 4. Sluttrapport fra det sentrale utvalget*. 117s.
- Miljøverndepartementet 1984. *Samlet plan for vassdrag. Norddal. Prosjekt 416, Herdøla*.
- NIJOS 1998. *Landskapsregioner i Norge. Landskapsbeskrivelser*. Norsk institutt for jord- og skogkartlegging. 51s.
- Nordisk ministerråd 1984. *Naturgeografisk regioninndeling av Norden*. Nordiska ministerrådet. 289 s.
- Norges offentlige utredninger 1991:12B *Verneplan for vassdrag IV*. 373 s.
- Norges offentlige utredninger 1991:12A *Verneplan for vassdrag IV*. 151 s.
- Norges offentlige utredninger 1986. *Ny landsplan for nasjonalparker*. NOU 1986:13. Universitetsforlaget. 103s.
- Norges offentlige utredninger 1980. *Naturvern i Norge*. NOU 1980:23. Universitetsforlaget. 147s.
- Sollid, J.L. & Sørbel, L. 1981. *Kvartærgeologisk verneverdige områder i Midt-Norge*. Miljøverndepartementet. Rapport T-524. 207s..
- St.meld. nr. 62, 1991-92. *Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge*. Miljøverndepartementet. 131s.

5.0 FRILUFTSLIV

5.1 Norddalsvassdraget

Herdalen er et fint utgangspunkt for både dagsturer og lengre turer i de nære fjellområdene. Området er best egnet sommerstid, da vegen inn til Herdalen er stengt på vinteren og området dessuten skredutsatt. Stien mellom Herdalssetra og Kaldhusseter inngår i et nasjonalt viktig sommerrutenett, og er en viktig inngang til Tafjordfjella i øst. Herdalssetra er mye besøkt av tilreisende i sommersesongen, men også området omkring Herdalssetra er blitt lett tilgjengelig med vegen, og brukes mye av beboerne i Norddal.

Dyrdalen med utgangspunkt i Rellingsetra er mye benyttet vinterstid. Det kjøres opp løype fra Lilleås, via Norddal I.L. sin skihytta ved Rellingsetra og videre innover til Storvatnet. Lilleås, lengre ut i Dyrdalen, er et lokalt skisenter med 450 m alpinbakke med skitrekke, oppkjørt skiløype og skibu med kjøkken, dusj og wc. Anlegget er mye brukt av dem som bor i Norddal/Eidsdal.

Norddalselva er laks- og sjøauførende ca. 3 km opp til Engesetdal. Det er organisert kortsalg for strekningen gjennom Norddal elveeierlag. Laks er dominerende art i fangstene, og produksjonen er relativt høy (NOU 1991:12B). Bestanden av sjøaure er imidlertid klassifisert som god, og bestanden av laks som liten (Direktoratet for naturforvaltning 1995).

Tabell 6 Fangstoversikt for Norddalselva i perioden 1988-99 (Fylkesmannen i Møre og Romsdal 1999)

Årstall	Totalt antall kg	LAKS antall kg	SJØAURE antall kg
1988	10	0	10
1989	0	0	0
1990	55	40	15
1991	75	35	40
1992	65	30	35
1993	152	120	32
1994	104	66	38

Norddalselva var fredet for alt fiske i perioden fra og med 1989 til og med 1993 pga. parasittinfeksjon i elva.

5.2 Utvalgte lokaliteter

Lokalitetsbeskrivelser

F1 Geiranger-Herdal

Del av et større fjord- og fjellområde som strekker seg videre vestover til Synnølvfjorden og Geirangerfjorden i Stranda kommune. Både turist- og friluftslivsinteressene i området er av nasjonal og internasjonal karakter. Herdalen er et viktig utgangspunkt for turer østover mot Tafjordfjella. Dyrdalen er nevnt som lokalt viktig utfartsområde, særlig vinterstid. Norddal I.L. sin hytte på Rellingsetra har 10-12 overnatningsplasser.

F2 Lilleås

Lokalt skisenter med 450 m alpinbakke med skitrekk, oppkjørt skiløype og skibu med kjøkken, dusj og wc. Skisenteret er et viktig utgangspunkt for skiturer inn Dyrdalen mot Storvatnet. Norddal I.L. kjører opp løype. Det er orienteringskart over området, og Norddal kommune planlegger en to km lang planert langrennstrasé med lys i tilknytning til anlegget.

F3 Skihytta, Rellingsetra

Skihytta ligger som utgangspunkt for turer inn Dyrdalen mot Torvløysa, Storvatnet eller Middagshesten. Hytta rommer 10-12 sengeplasser, samt romslige oppholdsrom. Norddal I.L. kjører opp løype fra Lilleås, fram til hytta og videre inn mot Storvatnet.

F4 Norddalselva

Elva er karakterisert som en middels stor vestlandselv med laks og sjøaure. Laks er den dominerende arten over strekningen opp til Engesetdal (nær 3 km). Vassdraget er et høyfjellsvassdrag med brukbar sommervannføring pga. snøsmelting, og i tillegg ligger det flere store vann innenfor nedbørfeltet som demper avrenningen. Dette begunstiger fiskeoppgangen.

Lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* ble første gang påvist i 1981, og elva ble rotenonbehandlet i 1990. Elva ble friskmeldt i 1994. Alt fiske var forbudt i elva i perioden 1989-1993 pga. parasittinfeksjonen.

Relling Camping ligger ned til elva og er en del av tilretteleggingen for fisket i elva. I de siste 10 årene har største og minste årlige fangster på laks ligget på henholdsvis 46 og 19 kg. For sjøaure er tallene 42 og 15 kg.

Gradering av verdi

Tabell 7 Tabellarisk oversikt over lokaliteter, verdigradering og kriteriebruk

FRILUFTSLIV		GRADERING	HOVEDKRITERIUM				STØTTEKRITER.	
NR.	NAVN PÅ LOKALITET		H01	H09	H10	H11	S10	S11
F1	Geiranger-Herdal	N		x	x			x
F2	Lilleås	L			x	x	x	
F3	Skihytta, Rellingsetra	L			x			x
F4	Norddalselva	R		x	x		x	

NR. Refererer til lokalitetens nummer på kartet bak i rapporten

GRADERING Angir lokalitetens verdi etter en samlet vurdering av hvilke hoved- og støttekriterier som er gjeldende. Gradering skjer etter en 4-delt skala:

- Nasjonalt viktig verdi (N)
- Regionalt viktig verdi (R)
- Lokalt viktig verdi (L)
- Ikke angitt verdi (-)

HOVEDKRITERIER

H01 Urørthet
H09 Opplevelse
H10 Egnethet
H11 Dagens bruk

STØTTEKRITERIER

S10 Tilgjengelighet
S11 Natur- eller kulturkvaliteter

Referert og aktuell litteratur

Kart

Statens kartverk - Miljøenheten 1998. *Inngrepsfrie naturområder i Møre og Romsdal 1988-94*. Statens kartverk.

Litteratur

- Aksdal, S. 1994. *Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap i Møre og Romsdal*. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga rapport nr. 6 - 1994. 125s.
- Asheim, V. 1993. *Håndbok i landskapskartlegging*. Norsk institutt for jord- og skogkartlegging. 29s.
- Beyer, I & Jordal, J.B. 1995. *Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap. Tilleggsregistreringar 1995*. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga rapport nr. 15 - 1995. 45s.
- Direktoratet for naturforvaltning 1995. *Inngrepsfrie naturområder i Norge. Registrert med bakgrunn i avstand fra tyngre tekniske inngrep*. DN-rapport 1995-6. 39s.
- Direktoratet for naturforvaltning 1995. *Oversikt over norske vassdrag med laks, sjøaure og sjørøye pr. 1. januar 1995*. Utskrift fra lakseregisteret. DN-notat 1995-1. 104s.
- Direktoratet for naturforvaltning 1991. *Register over inngrep i verna vassdrag*. DN-notat 1991-7. 10s.
- Erikstad, L. & Hardeng, G. 1988. *Naturvernområder i Norge*. Miljøverndepartementet. Avdelingen for naturvern og friluftsliv. Rapport T-713. 147s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal 1999. *Status for lakseførende vassdrag i Møre og Romsdal 1999*. Rapport 2000:01. 175s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal 1999a. *Utskrift fra Naturbasen for Norddal kommune*.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal 1998. *Undersøkelser vedrørende lakseparasitten gyrodactylus salaris i Møre og Romsdal. 1997*. Rapport nr. 1 - 1998. 255s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal 1997. *Undersøkelser vedrørende lakseparasitten gyrodactylus salaris i Møre og Romsdal. 1996*. Rapport nr. 1 - 1997. 233s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal 1995. *Undersøkelser vedrørende lakseparasitten gyrodactylus salaris i Møre og Romsdal. 1994*. Rapport nr. 6 - 1995. 271s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal 1990. *Spørreundersøkelse blant jegere i Møre og Romsdal*. Rapport nr. 8 - 1990. 19s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal 1990. *Undersøkelser vedrørende lakseparasitten gyrodactylus salaris i Møre og Romsdal i 1988 og 1989. Del Sunnmøre*. Rapport nr. 9 - 1990. 233s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal & Fylkesveterinæren for Møre og Romsdal 1993. *Helsestatus i lakseførende vassdrag i Møre og Romsdal*. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, rapport nr. 8 - 1993. 20s.
- Lien, I.K. 1990. Verneplan IV – Fisk. Møre og Romsdal. Direktoratet for naturforvaltning. 18s.
- Miljøverndepartementet 1994. *Verdifulle kulturlandskap i Norge. Mer enn bare landskap! Del 4. Sluttrapport fra det sentrale utvalget*. 117s.
- Miljøverndepartementet 1984. *Samlet plan for vassdrag. Norddal. Prosjekt 416, Herdøla*.
- NIJOS 1998. *Landskapsregioner i Norge. Landskapsbeskrivelser*. Norsk institutt for jord- og skogkartlegging.
- Nordisk ministerråd 1984. *Naturgeografisk regioninndeling av Norden*. Nordiska ministerrådet, 289 s.
- Norges offentlige utredninger 1991:12B *Verneplan for vassdrag IV*. 373 s.
- Norges offentlige utredninger 1991:12A *Verneplan for vassdrag IV*. 151 s.
- Norges offentlige utredninger 1986. *Ny landsplan for nasjonalparker*. NOU 1986:13. Universitetsforlaget. 103s.
- Norges offentlige utredninger 1980. *Naturvern i Norge*. NOU 1980:23. Universitetsforlaget. 147s.
- St.meld. nr. 62, 1991-92. *Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge*. Miljøverndepartementet. 131s.

6.0 KULTURMINNER

6.1 Norddalsvassdraget

Funn viser bosetning ved fjorden i jernalderen. Muligens ekspanderte bosetningen allerede i yngre jernalder eller middelalder opp i Herdalen, hvor det er mange tufter og andre spor etter gårdsdrift. Herdalen var gård på 1600-tallet, og trolig lagt øde ca. 1700.

Store bogastillesystemer viser jaktens betydning i fjellområdene. Det største har 30-40 bogastiller og ligger på Litlejordhornet, hvor det også er funnet en jernpilspiss. Anleggene vitner om en aktiv jaktform med omfattende samarbeid i motsetning til den passive dyregravfangsten i Geirangerområdet. De høytliggende bogastillene viser at reinen hadde en større utbredelse i eldre tid. Fornminnene kan dermed belyse faunahistorie foruten at de gir interessante muligheter for å sammenlikne fangstmetoder i vestlige og østlige fjellstrøk.

Mange gamle bygningstyper er representert på gårdene. Her er f.eks. røykstover sammenbygd med loftstover, karakteristisk for Storfjordområdet, samt den fredede hovedbygningen fra 1840-tallet på Relling. Ved ødegården i Herdalen er det ei stølsgrend som fremdeles er i tradisjonell bruk. Her er det mange godt vedlikeholdte sel og fjøs, plassert i rekke. I andre enden av Herdalsvatnet ligger det naust med kombinert høyløe. Transport til og fra setra foregikk med båt over Herdalsvatnet. I området ellers er det flere setrer med bebyggelse i typisk vestnorsk tradisjon.

Kulturminnene i vassdraget er varierte og har store kunnskapsverdier av regional betydning (NOU 1991:12B).

6.2 Utvalgte lokaliteter

Lokalitetsbeskrivelser

K1 Ruin etter naust, Dale

SEFRAK (1524-008-098)

Ruin av et eldre av flere (nyere) naust i utløpet av Herdalsvatnet.

K2 Gårdsanlegg, Nygård

SEFRAK (1524-008-095,-096,-097)

Våningshus sammenbygd med fjøs i bruk som fritidsbolig. Datering usikker. Utedo fra perioden 1900-1924 og ruin av løe fra samme periode.

K3 Kallskarsætra

SEFRAK (1524-008-156,-157,-158)

To sel i god stand og en ruin etter sel. Datering usikker. Kallskarsetra var seter for Bakkebruka og Blomrobba i Eidsdalen, tilsammen 3 bruk. Setra var i drift fra 1840 til begynnelsen av dette århundret.

K4 Herdalssetra

SEFRAK (1524-008-099,-100,-101,-102,-103,-104,-105,-106,-107,-108,-109,-110,-111,-112,-113,-114,-115,-116,-117,-118,-119)

Herdalssetra er et svært interessant og velholdt setermiljø med stor historisk verdi. Det er fremdeles setring med ku og geit i området, og kulturlandskapet som helhet er i god hevd. Seterområdet er en betydelig turistattraksjon, og samtidig sete for Stiftelsen Norsk senter for seterbruk. Bygningsmassen består av 34 bygninger i god stand, karakteristisk organisert i rekker. Det eldste bygget er Dale-selet fra omkring 1800.

K5 Innsetsæter

SEFRAK (1524-008-079,-080,-081,-082,-083,-084,-085)

Bortsett fra et fjøs fra siste del av 1800-tallet i forfall og Kløkkarselet i god stand og brukt som fritidsbolig i dag, er samtlige eldre SEFRAK-registrerte bygninger i ruin. Det er likevel flere eldre bygninger på plassen, 7 i alt. I tillegg er det oppført 2 hytter i nyere tid. Innsetsætra var seter for 6 bruk på Innset. Prestegården hadde også seter her. Denne er i hovedsak uendret.

K6 Rellingsetra

SEFRAK (1524-008-064,-065,-066,-067,-068,-069,-070,-071,-072,-073,-074,-075,-076,-077,-078)

Bygningsmassen består i dag av i alt 9 bygninger, herunder 7 SEFRAK-registrerte bygninger fra 1800 og begynnelsen av 1900-tallet. 4 sel, 2 frittliggende fjøs og ei høyløe. I senere tid er det dessuten satt opp to hytter. Norddal I.L. har overtatt en av bygningene på Rellingsetra og bruker denne til beste for allmennheten.

K7 Prestekverna, Engeset

SEFRAK (1524-008-140)

Kvernhuset under prestegården, Engeset. Bygningen er i begynnende forfall. Dateringen er usikker.

K8 Prestegården, Engeset

SEFRAK (1524-008-088,-089,-090)

Prestegården, Engeset. Våningshuset ble bygd i perioden 1900-1924, og er i god stand. Pakterhuset er fra perioden 1675-1699, men ble endret i begynnelsen av 1900-tallet. Et stabbur fra perioden 1850-1874 er også i god stand. Eiendommen eies av staten.

K9 3 kvernhus, Dunavollen og Dale

SEFRAK (1524-008-092,-006,-007)

Tre kvernhus fra midten av 1800-tallet. Kvernhuset under Dunavollen er i ruin, og de to øvrige er i fremskreden forfall.

K10 To kvernhus Hatlestad

SEFRAK (1524-008-041,-042)

To kvernhus fra midten av 1800-tallet. Det ene er i ruin, og det andre er i fremskreden forfall.

K11 Kvernhus "Stampebakkja", Dale

SEFRAK (1524-008-009)

Et kvernhus fra midten av 1800-tallet i god stand.

K12 Dale kyrkje

Åttekantet kirke fra 1782. Ofrene fra Tafjordulykken ligger begravet her.

K13 Tinghaugen, Torshaugen, Dale

To gravhauger vest for Dale kyrkje.

K14 Frumberhaugen, Relling

Gravhaug

K15 "Grav under flat mark" 1, Dale

Gravhaug

K16 "Grav under flat mark" 2, Dale

Gravhaug

Gradering av verdi

Tabell 8 Tabellarisk oversikt over lokaliteter, verdigradering og kriteriebruk

KULTURMINNER		GRADE RING	HOVEDKRITERIUM				STØTTE KRITER.	
NR.	NAVN PÅ LOKALITET		H03	H04	H05	H12	S12	S13
K1	Ruin etter naust, Dale	–		X				
K2	Gårdsanlegg, Nygård	–		X				
K3	Kallskarsætra	–		X				
K4	Herdalssetra	–			X			
K5	Innssetsæter	–		X				
K6	Rellingsetra	–		X				
K7	Prestekverna, Engeset	–				X		
K8	Prestegården, Engeset	–		X				
K9	3 kvernhus, Dunavollen og Dale	–				X		
K10	To kvernhus Hatlestad	–				X		
K11	Kvernhus "Stampebakkja", Dale	–				X		
K12	Dale kyrkje	–						
K13	Tinghaugen, Torshaugen, Dale	–				X		
K14	Frumberhaugen, Relling	–				X		
K15	"Grav under flat mark" 1, Dale	–				X		
K16	"Grav under flat mark" 2, Dale	–				X		

NR. Refererer til lokalitetens nummer på kartet bak i rapporten

GRADERING Angir lokalitetens verdi etter en samlet vurdering av hvilke hoved- og støttekriterier som er gjeldende. Gradering skjer etter en 4-delt skala:

- Nasjonalt viktig verdi (N)
- Regionalt viktig verdi (R)
- Lokalt viktig verdi (L)
- Ikke angitt verdi (–)

HOVEDKRITERIER

H03 Variasjon og mangfold
H04 Representativitet
H05 Sjeldenhet, egenverdi
H12 Pedagogisk verdi

STØTTEKRITERIER

S12 Bruksverdi
S13 Symbolverdi, identitetsverdi

Referert og aktuell litteratur

Aksdal, S. 1994. *Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap i Møre og Romsdal*. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga rapport nr. 6 - 1994. 125s.

Beyer, I & Jordal, J.B. 1995. *Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap. Tilleggsregistreringar 1995*. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga rapport nr. 15 - 1995. 45s.

Miljøverndepartementet 1994. *Verdifulle kulturlandskap i Norge. Mer enn bare landskap! Del 4. Sluttrapport fra det sentrale utvalget*. 117s.

Miljøverndepartementet 1984. *Samlet plan for vassdrag. Norddal. Prosjekt 416, Herdøla*.

Møre og Romsdal fylkeskommune, Kulturavdelinga 1999. Utskrift fra SEFRAK-registeret.

Stoknes, S. 1995. *Setrar i Norddal. En kulturhistorisk registrering og forslag til forvaltningsstrategi*. 156s.

7.0 AKTUELLE TRUSLER

Spredning av innførte treslag som platanlønn og gran kan på sikt utgjøre en viss trussel mot naturverdiene i skogsmiljøene i dalføret. De store naturverdiene knyttet til kulturlandskapet er sterkt knyttet til det gode og dels varierte beitetrykket, og den generelle nedgangen i husdyrholdet på setrer og i utmarka utgjør en alvorlig potensiell trussel mot disse naturverdiene.

Herdalssetra som landskapselement er sårbar for endringer i bygningsmassen. Nybygg og tilpasninger til fritidsbruk av eksisterende bygninger vil kunne forandre karakteren og svekke autensiteten i anlegget.

8.0 LITTERATUR

Kart

- Aune, B. & Det norske meteorologiske institutt, 1993a. *Månedstemperatur 1:7 mill.* Nasjonalatlas for Norge, kartblad 3.1.6, Statens kartverk.
- Aune, B. & Det norske meteorologiske institutt, 1993b. *Årstider og vekstsesong 1:7 mill.* Nasjonalatlas for Norge, kartblad 3.1.7, Statens kartverk.
- Dahl, E., Elven, R., Moen, A. & Skogen, A. 1986. *Vegetasjonsregionkart over Norge 1:1500000.* Nasjonalatlas for Norge. Statens kartverk.
- Follestad, B.A., Larsen, E., Longva, O., Anda, E., Sønstegaard, E., Reite, A. & Aa, A.R. 1994. *Løsmassekart over Møre og Romsdal fylke M 1:250 000. Beskrivelse.* Norges geologiske undersøkelse. Skrifter 112. 52s.
- Førland, E. & Det norske meteorologiske institutt, 1993a. *Årsnedbør 1:2 mill.* Nasjonalatlas for Norge, kartblad 3.1.1, Statens kartverk.
- Førland, E. & Det norske meteorologiske institutt, 1993b. *Månedsnedbør 1:7 mill.* Nasjonalatlas for Norge, kartblad 3.1.2, Statens kartverk.
- Førland, E. & Det norske meteorologiske institutt, 1993c. *Nedbørhyppighet 1:7 mill.* Nasjonalatlas for Norge, kartblad 3.1.3, Statens kartverk.
- Klakegg, O. & Nordahl-Olsen, T. 1984. *Nordfjordeid. Beskrivelse til kvartærgeologisk kart 1218I - M 1:50 000 (med fargetrykt kart).* Norges geologiske undersøkelse. Skrifter 71.
- Statens kartverk - Miljøenheten 1998. *Inngrepsfrie naturområder i Møre og Romsdal 1988-94.* Statens kartverk.

Litteratur

- Aksdal, S. 1994. *Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap i Møre og Romsdal.* Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga rapport nr. 6 - 1994. 125s.
- Asheim, V. 1993. *Håndbok i landskapskartlegging.* Norsk institutt for jord- og skogkartlegging. 29s.
- Beyer, I & Jordal, J.B. 1995. *Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap. Tilleggsregistreringar 1995.* Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga rapport nr. 15 - 1995. 45s.
- Brun, P.F. 1992. *Overvaking av fjordar og vassdrag i Møre og Romsdal 1989-91.* Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Miljøvernavdelingen.
- Direktoratet for naturforvaltning 1995. *Inngrepsfrie naturområder i Norge. Registrert med bakgrunn i avstand fra tyngre tekniske inngrep.* DN-rapport 1995-6. 39s.
- Direktoratet for naturforvaltning 1995. *Oversikt over norske vassdrag med laks, sjøaure og sjørøye pr. 1. januar 1995.* Utskrift fra lakseregisteret. DN-notat 1995-1. 104s.
- Direktoratet for naturforvaltning 1992. *Barskog i Vest-Norge. Utkast til verneplan.* DN-rapport 1992-9. 120s.

- Direktoratet for naturforvaltning 1991. *Register over inngrep i verna vassdrag*. DN-notat 1991-7. 10s.
- Dolmen, D. 1989. Ferskvannsbioologiske og hydrografiske undersøkelser av 20 vassdrag i Møre og Romsdal 1988. Verneplan IV. Rapp. Zool. Ser. Universitetet i Trondheim, Vitenskapsmuseet. 105s.
- Erikstad, L. & Hardeng, G. 1988. *Naturvernområder i Norge*. Miljøverndepartementet. Avdelingen for naturvern og friluftsliv. Rapport T-713. 147s.
- Faugli, P.E. & Gjessing, J. 1983. *Naturfaglige verdier i midlertidig vernede vassdrag*. Det nasjonale kontaktutvalg for vassdragsreguleringer. Rapport nr. 3. 79s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal 1999. *Status for lakseførende vassdrag i Møre og Romsdal 1999*. Rapport 2000:01. 175s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal 1998. *Utskrift fra Naturbasen for Norddal kommune*.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal 1998. *Undersøkelser vedrørende lakseparasitten gyrodactylus salaris i Møre og Romsdal. 1997*. Rapport nr. 1 - 1998. 255s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal 1996. *Utkast til verneplan for havstrand og elveos i Møre og Romsdal*. Rapport nr. 13 - 1995. 94s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal 1995. *Undersøkelser vedrørende lakseparasitten gyrodactylus salaris i Møre og Romsdal. 1994*. Rapport nr. 6 - 1995. 271s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal 1992. *Utkast til verneplan for edellauvskog i Møre og Romsdal*. Rapport nr. 10 - 1992. 118s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal 1991. *Verneverdig edellauvskog i Møre og Romsdal*. Rapport nr. 5 - 1991. 101s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal 1990. *Spørreundersøkelse blant jegere i Møre og Romsdal*. Rapport nr. 8 - 1990. 19s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal 1990. *Undersøkelser vedrørende lakseparasitten gyrodactylus salaris i Møre og Romsdal i 1988 og 1989. Del Sunnmøre*. Rapport nr. 9 - 1990. 233s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal 1988. *Utkast til verneplan for myr*. 143s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal 1986. *Myrområde med regional og lokal verneverdi..* Rapport nr. 1 - 1986. 79s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal & Møre og Romsdal fylkeskommune 1993. *Fylkesdelplan for elveoslandskap i Møre og Romsdal. Høringsutkast*. Møre og Romsdal fylkeskommune. 24s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal & Fylkesveterinæren for Møre og Romsdal 1993. *Helsestatus i lakseførende vassdrag i Møre og Romsdal*. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, rapport nr. 8 - 1993. 20s.
- Faafeng, B., Brettum, P. og Hessen, N. 1990. *Landsomfattende undersøkelse av trogfitilstanden i 355 innsjøer i Norge*. Overvåkingsrapport nr. 389/90. Norsk institutt for vannforskning, NIVA.
- Holten, J.I., Frisvoll, A.A. & Aune, E.I. 1986. *Havstrand i Møre og Romsdal*. Økoforsk rapp. 1986: 3A og 3B.
- Jordal, J.B. & Gaarder, G. 1999. *Biologiske undersøkingar i kulturlandskapet i Møre og Romsdal i 1992-98. Samlerapport*. Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Landbruksavdelinga. Rapport nr. 1 - 99. 278s.
- Jordal, J.B. & Gaarder, G. 1998. *Rødlistearter i Møre og Romsdal – planter, sopp og lav*. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga. Rapport nr. 3-1998. 109 s.

- Korsmo, H. & Svalastog, D. 1997. *Inventering av verneverdig barskog i Møre og Romsdal*. - NINA Oppdragsmelding 427:1-106.
- Lindstrøm, E-A, Relling, B., Brettum, P. og Romstad, R. 1996. *Overvåking av små og mellomstore landbruksforurensede vassdrag i Møre og Romsdal. Undersøkelser i 1994*. Norsk inst. for vannforskning, NIVA rapport lnr 3449-96
- Loen, J. 1991. *Ornitologiske feltregistreringar. Verneplan IV for vassdrag, Møre og Romsdal fylke*. DN-notat 1991-11. 104s.
- Marker, E. 1977. *Landsplanen for verneverdige områder og forekomster*. Miljøverndepartementet.
- Miljøverndepartementet 1994. *Verdifulle kulturlandskap i Norge. Mer enn bare landskap! Del 4. Sluttrapport fra det sentrale utvalget*. 117s.
- Miljøverndepartementet 1984. *Samlet plan for vassdrag. Norddal. Prosjekt 416, Herdøla*.
- Moe, B., Korsmo, H. & Svalastog, D. 1992. *Verneplan for barskog. Regionrapport for Vest-Norge*. - NINA Utredning 31:1-114.
- Moen, A. 1998. *Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon*. Statens kartverk, Hønefoss. 200 s.
- Moen, A. 1984. *Myrundersøkelser i Møre og Romsdal i forbindelse med den norske myrreservatplanen*. Rapp. Bot. Ser.1984-85. Det Kgl. norske videnskabers selskab, Museet. Universitetet i Trondheim. 105s.
- Møre og Romsdal fylkeskommune, Kulturavdelinga. *Utskrift fra SEFRAK-registeret*.1998
- NIJOS 1993. *Landskapsregioner i Norge. Landskapsbeskrivelser. Foreløpig utgave 01.03.1993*. Norsk institutt for jord- og skogkartlegging. 51s.
- Nordisk ministerråd 1984. *Naturgeografisk regioninndeling av Norden*. Nordiska ministerrådet. 289 s.
- Norges offentlige utredninger 1991. *Verneplan for vassdrag IV*. NOU 1991:12A. Universitetsforlaget. 151s.
- Norges offentlige utredninger 1991. *Verneplan for vassdrag IV*. NOU 1991:12B. Universitetsforlaget. 373s.
- Norges offentlige utredninger 1986. *Ny landsplan for nasjonalparker*. NOU 1986:13. Universitetsforlaget. 103s.
- Norges offentlige utredninger 1980. *Naturvern i Norge*. NOU 1980:23. Universitetsforlaget. 147s.
- Rye, N., Sulebak, J. & Soldal, O. 1991. *Verneplan IV for vassdrag. Geofaglige undersøkelser i Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal*. Geologisk institutt, UiB. Rapport 91/01. 108s.
- Sollid, J.L. & Sørbel, L. 1981. *Kvartærgeologisk verneverdige områder i Midt-Norge*. Miljøverndepartementet. Rapport T-524. 207s.
- St.meld. nr. 62, 1991-92. *Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge*. Miljøverndepartementet. 131s.
- St.prp. nr. 118, 1991-92. *Verneplan IV for vassdrag. Olje- og energidepartementet*. 128s.

9.0 METODE

9.1 Fremgangsmåte

Det er utarbeidet faglige kriterier for hvordan verneverdiene skal måles og karakteriseres i arbeidet med å ajourføre oversikten over verneverdiene (Direktoratet for naturforvaltning og Norges vassdrags- og energiverk 1998). Verdiene er knyttet til følgende tema

- prosesser og former skapt av is og vann
- biologisk mangfold
- landskapsbildet
- friluftsliv
- kulturminner

Datainnsamling

Innsamling av data har vært konsentrert om det som allerede finnes av dokumentasjon. Lokale kontaktpersoner er benyttet, og det er i tillegg gjennomført enkelte nye registreringer.

Litteratur

Eksisterende dokumentasjon er innhentet fra arkiv, bibliotek og elektroniske databaser hos forvaltningsmyndigheter og faginstusjoner.

Enkelte vassdrag i fylket er behandlet i prosjektet «Differensiert forvaltning av verna vassdrag» (Direktoratet for naturforvaltning og Norges vassdrags- og energiverk 1995). En stor andel av de vernede vassdragene er dessuten tidligere vurdert for utbygging, og av den grunn oppfanget i prosjektet «Samlet plan for vassdrag» (Miljøverndepartementet 1984). Begge prosjekt dokumenterer verdier i vassdrag.

Lokalt finnes dokumentasjon fra prøvofiske, jakt- og fiskekortsalg, belegg på hytter, bomavgifter m.m. Lokale historielag, ornitologiske, botaniske og entomologiske foreninger og andre kan ofte sitte inne med dokumentasjon fra vernelokaliteter, eller forslag til slike.

Møte med kommunen

Det har vært arrangert et møte med vertskommunen for vassdraget. Hensikten med møtet har dels vært å informere om registreringsarbeidet og dels å innhente informasjon om aktuelle verdifulle lokaliteter innenfor vassdraget.

Egne registreringer

Prosjektarbeiderne Geir Gaarder og Morten W. Melby har utført egne registreringer i vassdraget. Feltinnsatsen har hatt et beskjedent omfang, mellom 2 og 5 dager pr. vassdrag.

Kartfesting

Hver lokalitet er kartfestet. Denne rapporten har et kartvedlegg for hvert fagtema som dekker hele nedbørfeltet. Lokalitetene er digitalisert etter et manuelt tegnet manuskart i målestokk 1:50.000. Grunnlaget for digitaliseringen er N50-basen fra Statens Kartverk (lisensnr. LKS82003-O3647).

9.2 Kriteriebruk

Kriteriene brukes for å karakterisere og fange opp de delområder som har spesielle kvaliteter i nedslagsfeltet. Kriteriene er ført opp i tabell 9 etter avsnittet om Graderingsprinsipper, definisjon av kriteriene finnes i veileder for VVV-prosjektet "Dokumenterte verneverdier i vernede vassdrag", foreløpig utgave sept. 1997. Denne finnes bl.a. hos fylkesmannens miljøvernnavdeling.

I tillegg brukes kriteriene til å foreslå en gradering av delområdets betydning til nasjonal, regional og lokal målestokk. Noen ganger vil den gjennom VVV-prosjektets foreslåtte verdien for et delområde/objekt falle ut som noe "høyere" sammenlignet med andre verdivurderinger som har vært gjort. I VVV-prosjektet har denne forskjellen vært begrunnet med at de enkelte vernede vassdragene har en egenverdi i nasjonal målestokk, ut fra at de enkelte vassdragene i verneplan I-IV til sammen utgjør en helhet med betydning for å bevare et bredt spekter av norsk vassdragsnatur. Hensikten er at denne graderingen skal gi en pekepinn om delområdets betydning i sammenheng med verneplan for vassdrag I-IV som helhet. For nye VVV-prosjekter fra og med 1999, vil eventuelt graderingsprinsippene bli vurdert på nytt.

De arealer som er pekt ut skal fortrinnsvis være områder med tilknytting til vann, bekker og elver som har betydning for å bevare vassdragsnaturen vernet i verneplan for vassdrag I-IV. I tillegg kommer delområder med tilknytting til breer. Dersom enkelte kvaliteter som ligger utenfor de vassdragsnære arealene, var viktige for at vassdraget ble vernet, så vil også disse kunne tas med i oversikten over verdier.

Graderingsprinsipper

Her er det blitt brukt en standardiseringsmetode som betyr at dersom et delområde kjennetegnes ved at et eller flere av kriteriene kan sies å være oppfylt/tilstede, ifølge definisjon, så vil delområdet også gis en verdi. Verdien bestemmes da ut fra antallet hoved- eller oppfangingskriterier og antallet støttkriterier som kan brukes for å karakterisere delområdet friluft-, naturfaglige eller kulturfaglige kvaliteter.

1 Prosesser og former skapt av vann og is

*** Nasjonalt viktig verdi	** Regionalt viktig verdi	* Lokalt viktig verdi
✓ Minimum et hovedkriterium med nasjonalt/internasjonalt kjente verdier, ✓ Alternativt minimum tre hovedkriterier	✓ To hovedkriterier + minimum et støttkriterium	✓ Minimum et hovedkriterium

2 Biologisk mangfold

*** Nasjonalt viktig verdi	** Regionalt viktig verdi	* Lokalt viktig verdi
✓ Et eller flere dokumenterte nasjonale/internasjonale verdier, eller ✓ Minimum to hovedkriterier + minimum to støttkriterier	✓ To hovedkriterier	✓ Minimum et hovedkriterium

3 Landskapsbilde

*** Nasjonalt viktig verdi	** Regionalt viktig verdi	* Lokalt viktig verdi
✓ Minimum et hovedkriterium med nasjonalt/internasjonalt kjente verdier, ✓ Minimum to hovedkriterier + minimum to støttekriterier	✓ Minimum to hovedkriterier	✓ Minimum et hovedkriterium

4 Friluftsliv

*** Nasjonalt viktig verdi	** Regionalt viktig verdi	* Lokalt viktig verdi
✓ Et eller flere dokumenterte nasjonale/internasjonale verdier, eller ✓ Minimum 2 hovedkriterier + minimum et støttekriterier	✓ To hovedkriterier, eller ✓ Minimum to støttekriterier	✓ Minimum et hovedkriterium ✓ Minimum et støttekriterium

5 Kulturminner

Ikke aktuelt med verdivurdering i VVV-prosjektet, kun registrering.

Tabell 9 Tabellen viser hvilke tema og kriterier som er brukt i VVV-prosjektet

INDELING AV VERNEVERDIER	FAGOMRÅDER BRUKT I VERNEPLAN I-IV	HOVEDKRITERIER	STØTTEKRITERIER
PROSESSER OG FORMER SKAPT AV IS OG VANN	Geofag Hydrologi Naturvern	H 01 Urørthet H 02 Historisk dokument H 03 Variasjon og mangfold H 04 Representativitet H 05 Sjeldenhet, egenverdi	S 01 Sårbarhet S 02 Del av system S 03 Forsknings -og/eller pedagogisk verdi
BIOLOGISK MANGFOLD	Botanikk Ornitologi Ferskvannsbiologi Vilt Fisk Naturvern	H 01 Urørthet H 03 Variasjon og mangfold H 05 Sjeldenhet, egenverdi H 06 Sårbarhet	S 03 Forsknings- og/eller pedagogisk verdi S 04 Biologisk funksjon S 05 Arealstørrelse
LANDSKAPSBILDE	Friluftsjnteresser Geofag	H 01 Urørthet H 06 Sårbarhet H 07 Helhet H 08 Inntrykksstyrke	S 06 Urørthet S 07 Sjeldenhet eller særpreg S 08 Typiskhet S 09 Historisk dokument
FRILUFTSLIV	Friluftsjnteresser Jaktinteresser Geofag	H 01 Urørthet H 09 Opplevelse H 10 Egnethet H 11 Dagens bruk	S 10 Tilgjengelighet S 11 Natur- og kulturkvalitet
KULTURMINNER	Kulturverninteresser	H 03 Variasjon og mangfold H 04 Representativitet H 05 Sjeldenhet, egenverdi H 12 Pedagogisk verdi	S 12 Bruksverdi S 13 Symbolverdi, identitetsverdi

10.0 KART

Oversiktskart over varig verna vassdrag i Møre og Romsdal (målestokk, ca 1: 850 000)

Kart nr. 1-6.

Tillatelsesnummer: LKS82003-O3647

Kartene vises i målestokk, ca 1: 71 000

Kart nr. 1 Inngrepsfri natur

Kart nr. 2

PROSESSER OG FORMER SKAPT AV IS OG VANN		GRADERING
NR.	NAVN PÅ LOKALITET	
P1	Lokalmorener i Dyrdalen	Regional

Kart nr. 3

BIOLOGISK MANGFOLD		GRADERING
NR.	NAVN PÅ LOKALITET	
B1	Norrdalselva (utløpet)	Lokal
B2	Dale-Tverrafjellet	Regional
B3	Dyrdalsfossen	Regional
B4	Rellingsætra	Regional
B5	Innsetsætra	Lokal
B6	Foss ovenfor Strekelva	Lokal
B7	Øst for Botnen	Lokal
B8	Kaldskarstølen	Lokal
B9	Herdalssetrane	Nasjonal
B10	Kallskaret	Lokal
B11	Botnen	Nasjonal

Kart nr. 4

LANDSKAPSBILDE		GRADERING
NR.	NAVN PÅ LOKALITET	
L1	Dyrdalen, indre deler	Lokal
L2	Heregga	Lokal
L3	Herdalssetra	Regional
L4	Dyrdøla, fall mot Engesetdal	Lokal

Kart nr. 5

FRILUFTSLIV		GRADERING
NR.	NAVN PÅ LOKALITET	
F1	Geiranger-Herdal	Nasjonal
F2	Lilleås	Lokal
F3	Skihytta, Rellingsetra	Lokal
F4	Norrdalselva	Regional

Kart nr. 6

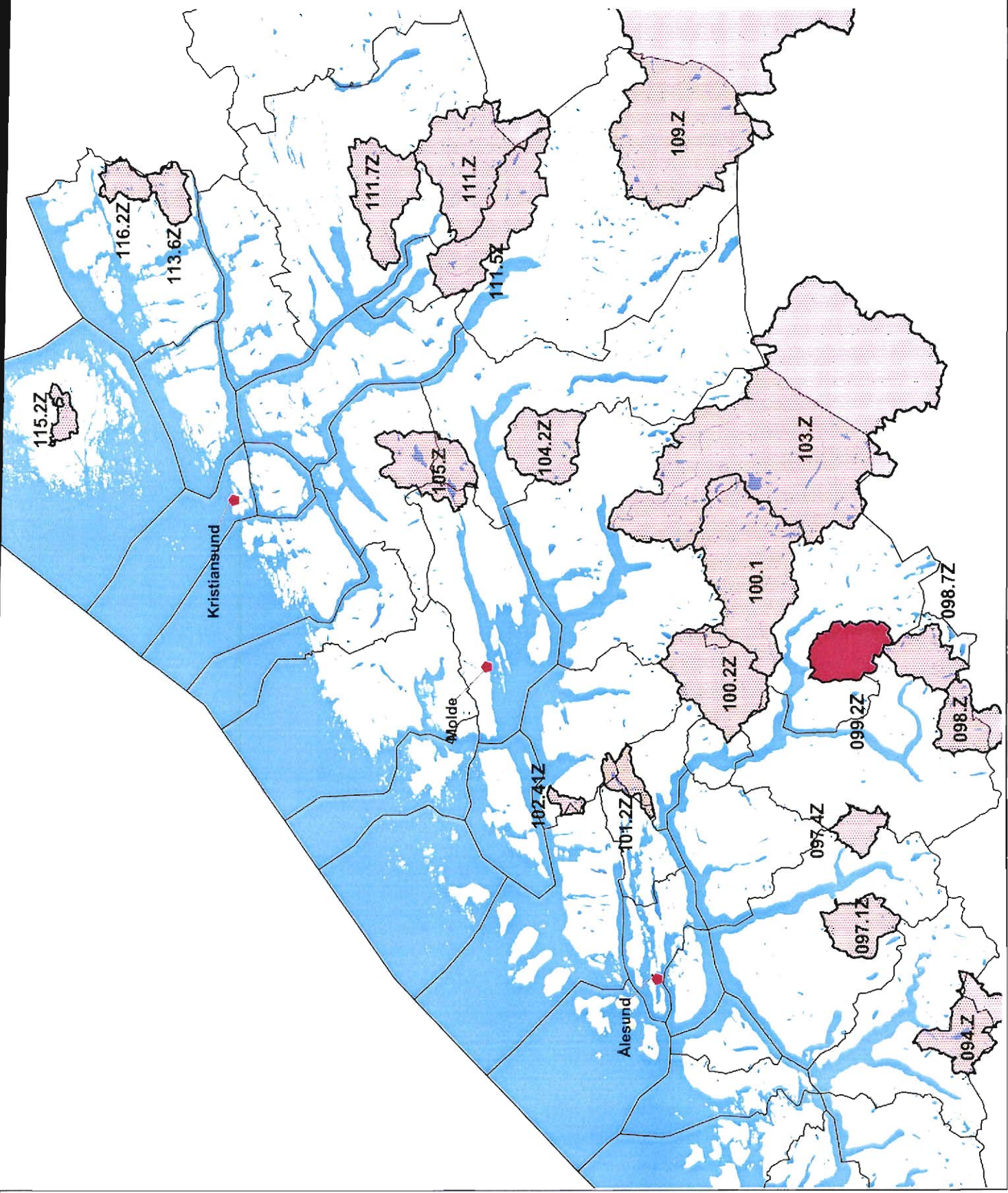
KULTURMINNER		IKKE
NR.	NAVN PÅ LOKALITET	VERDIGRADERT
K1	Ruin etter naust, Dale	–
K2	Gårdsanlegg, Nygård	--
K3	Kallskarsætra	–
K4	Herdalssetra	–
K5	Innsetsæter	–
K6	Rellingsetra	–
K7	Prestekverna, Engeset	–
K8	Prestegården, Engeset	–
K9	3 kvernhus, Dunavollen og Dale	–
K10	To kvernhus Hatlestad	–
K11	Kvernhus "Stampebakkja", Dale	–
K12	Dale kyrkje	–
K13	Tinghaugen, Torshaugen, Dale	–
K14	Frumberhaugen, Relling	–
K15	"Grav under flat mark" 1, Dale	–
K16	"Grav under flat mark" 2, Dale	–

**Oversiktskart over
varig verna vassdrag
i Møre og Romsdal**

Tegnforklaring

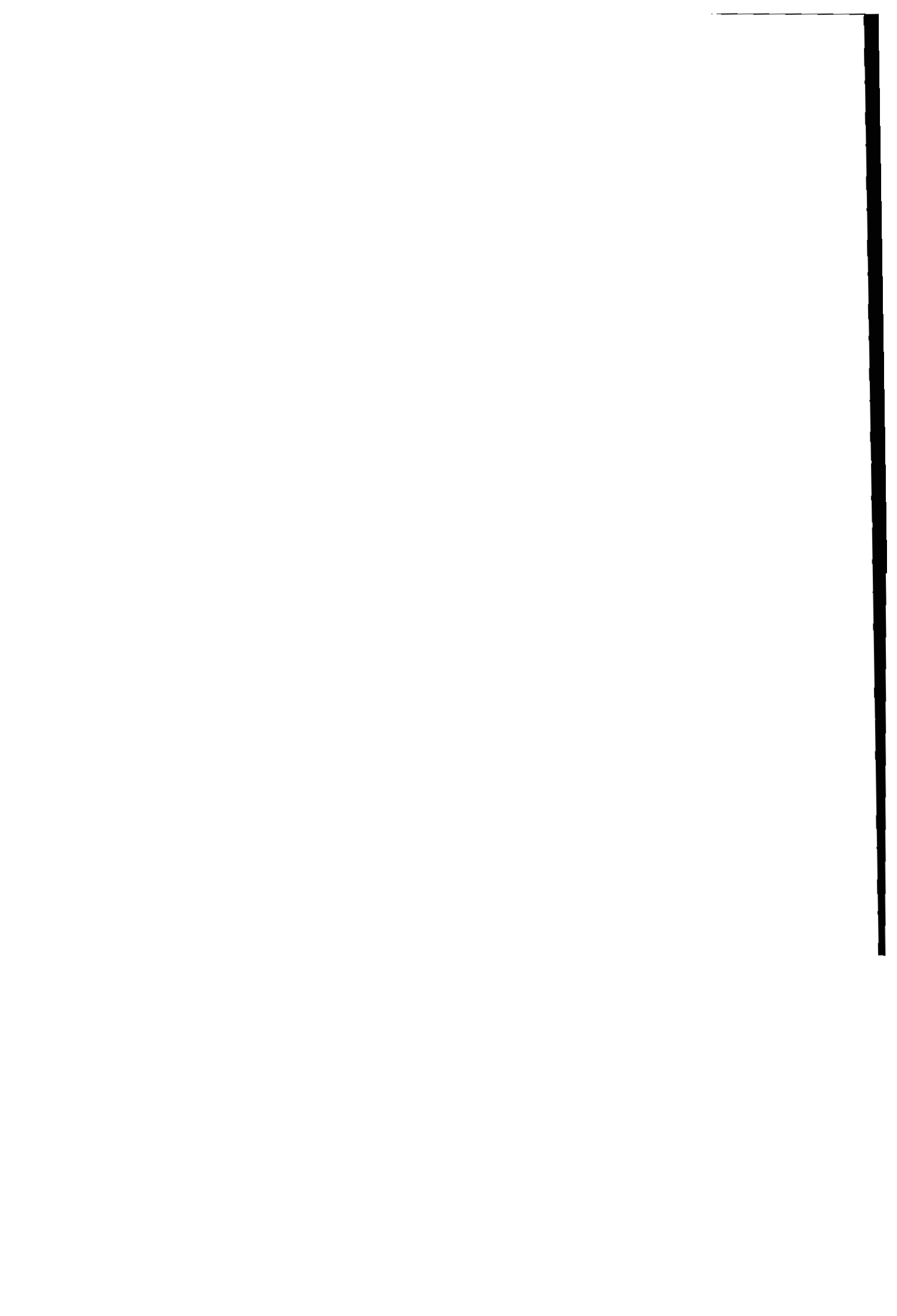
- Nedbørfelt verna vassdrag
- Norddalsvassdraget

Vassdrag	Vassdragsnr.
Fogeløpavassdraget	113.2Z
Bakke	103.Z
Trilv	108.Z
Vallgås	100.Z
Ullsangeretvassdraget	098.7Z
Romsdalsvassdraget	099.2Z
50 Møråne	101.2Z
Øyevassdraget	108.Z
Norampelva	097.4Z
Stigedalselva	098.7Z
Byglavåne	098.6Z
Øyvatneelva	102.41Z
Ånna	104.2Z
Årvedalselva	111.5Z
Todalstieve (Tids)	111.2Z
Øpis	116.7Z
Torbjørsvassdraget	114.6Z
Bondelva	093.3Z
Stordalselva	100.2Z
Ånna	111.7Z

Grunkart: N250 kartdata.
Dato: 22.11.00
Fylkesmannen i Møre og Romsdal

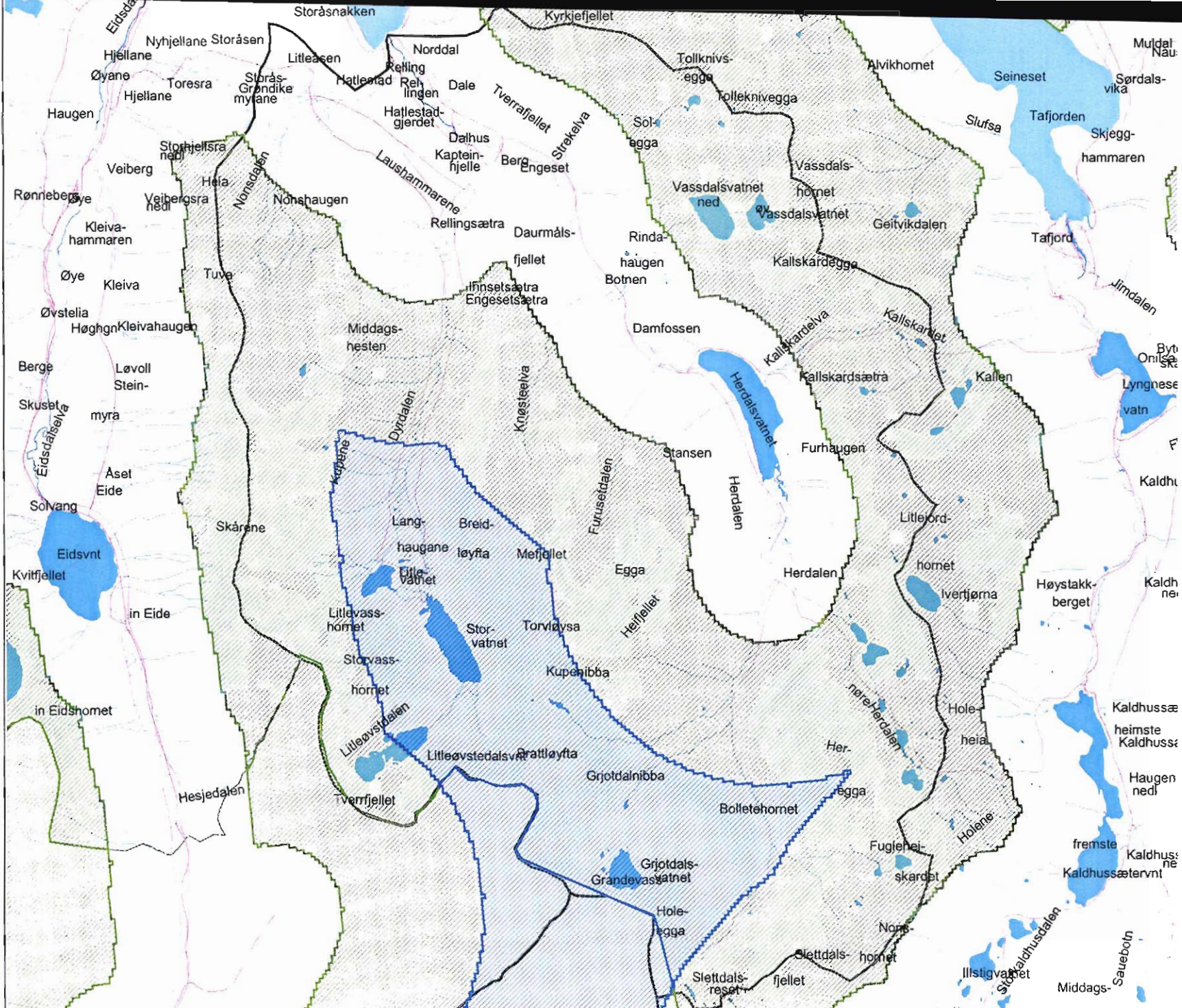

**Norddalsvassdraget
(099.2A0, 2AA, 2AB,
2AC, 2B)
i Norddal kommune**

Inngrepsfri natur

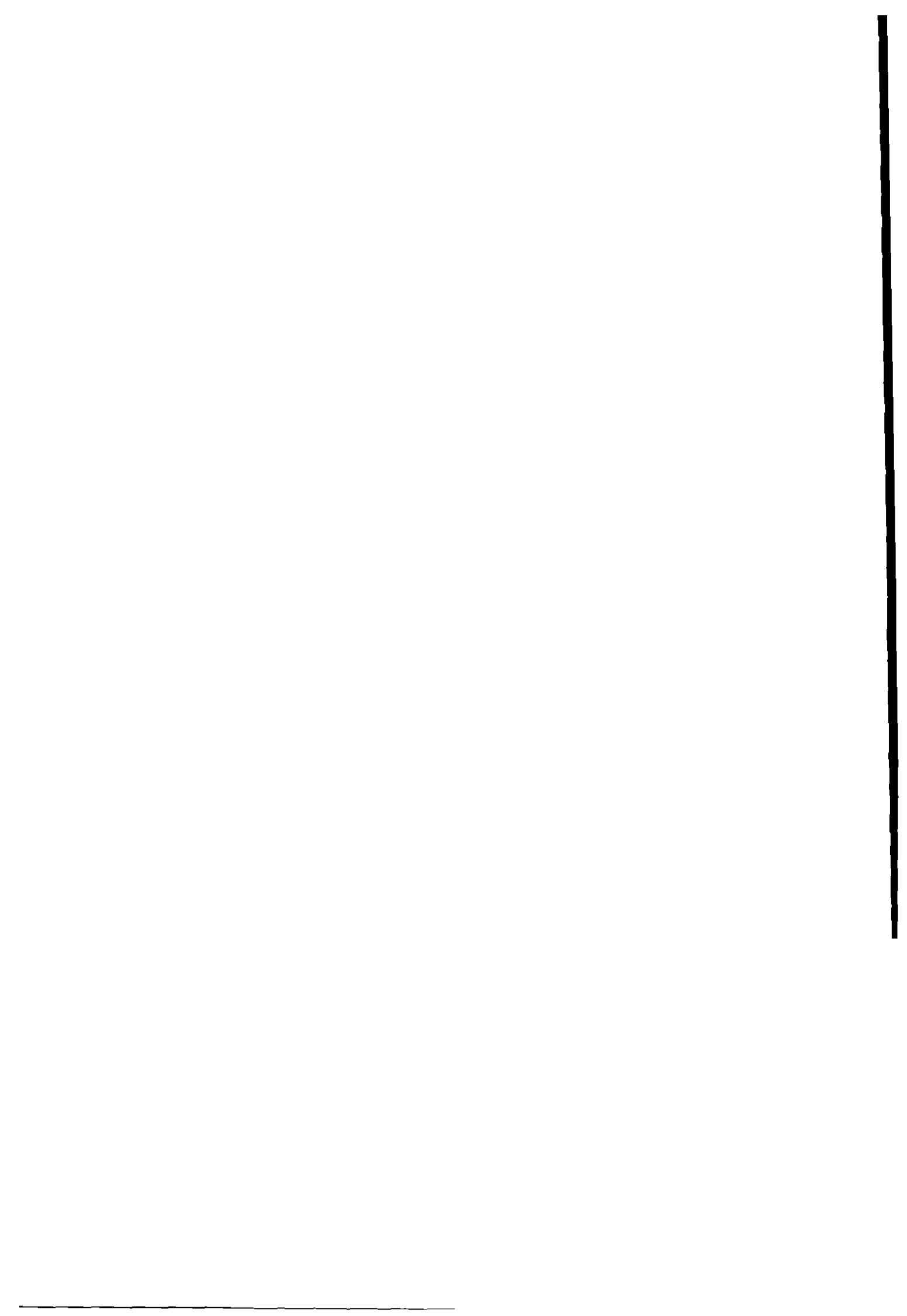
Verdivurdering/Tegnforklaring

- >5 km fra inngrep
- 3-5 km fra inngrep
- 1-3 km fra inngrep
- Nedbørsfelt verna vassdrag

Grunnkart: N50 kartdata
Kartblad: 1219-II, 1319-IV, 1319-III
Dato: 13.11.00
Fylkesmannen i Møre og Romsdal

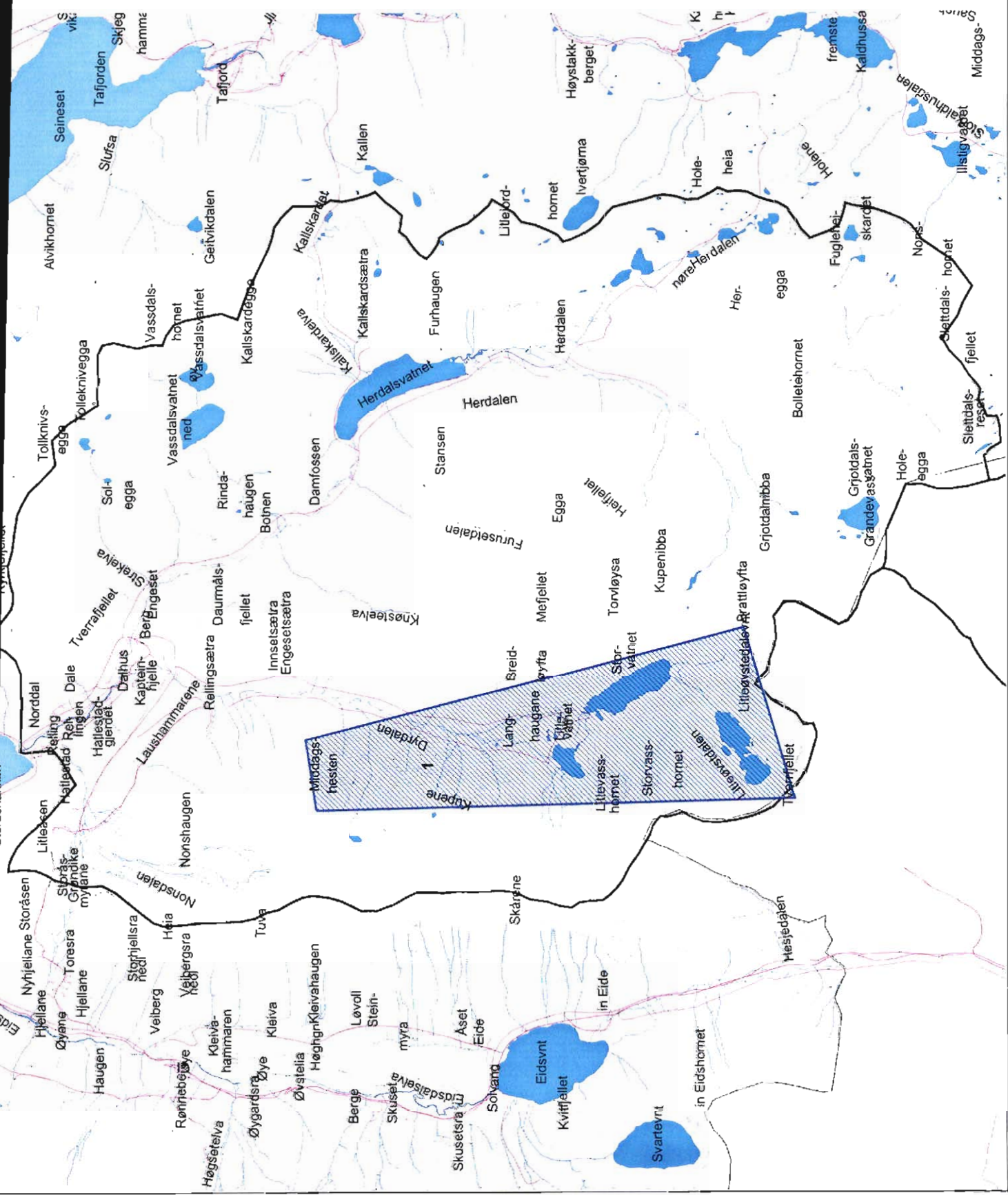
(099.2A0, 2AA, 2AB, 2AC, 2B)
i Norddal kommune

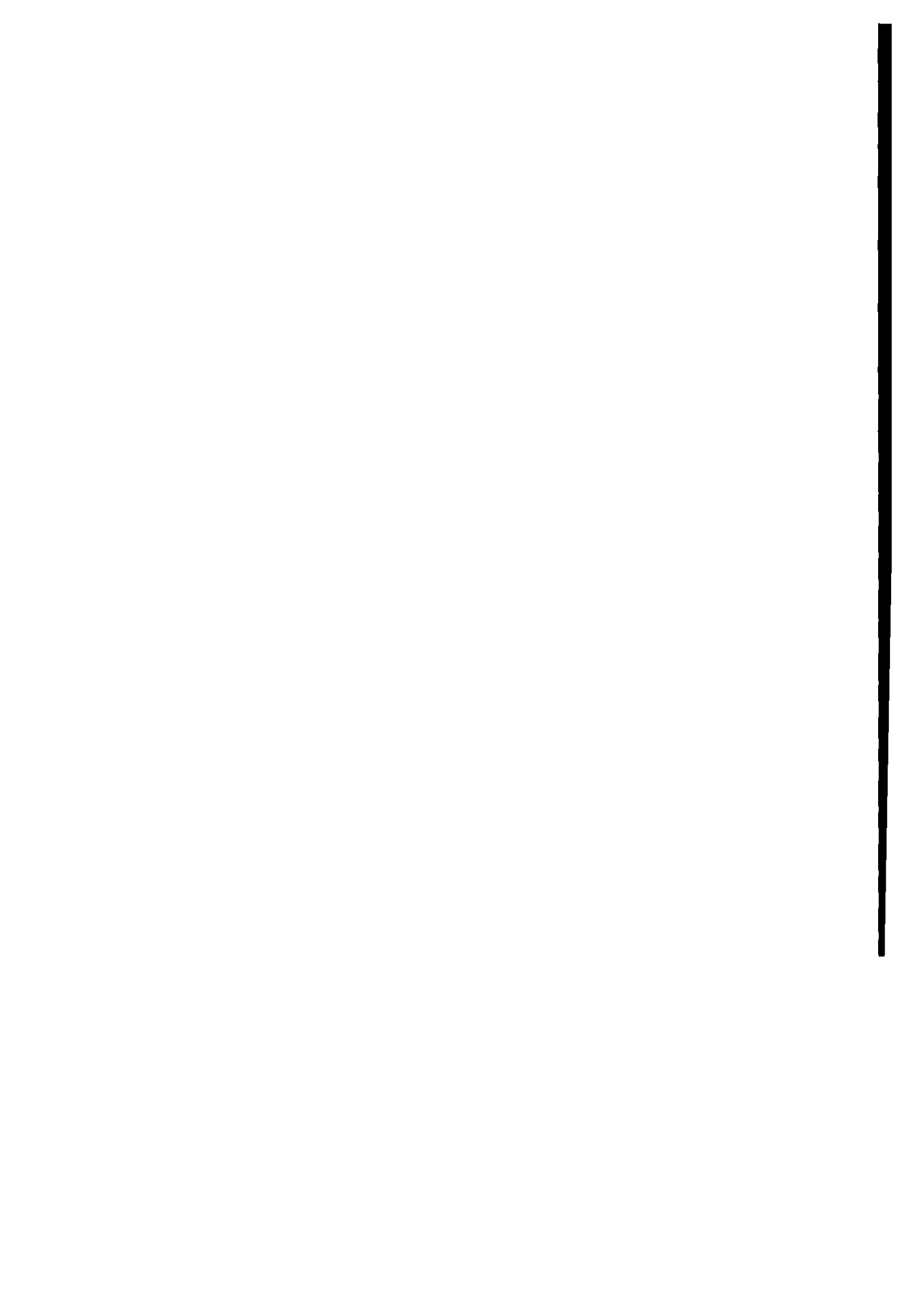
Prossesser og former skapt av is og vann

Verdivurdering/Tegnforklaring

- Nasjonal verdi
- Regional verdi
- Lokal verdi
- Ikke angitt verdi
- Nedbørsfelt verna vassdrag
-

Grunnkart: N50 kartdata
Kartblad: 1219-II, 1319-IV, 1319-III
Date: 13.11.00
Fylkesmannen i Møre og Romsdal

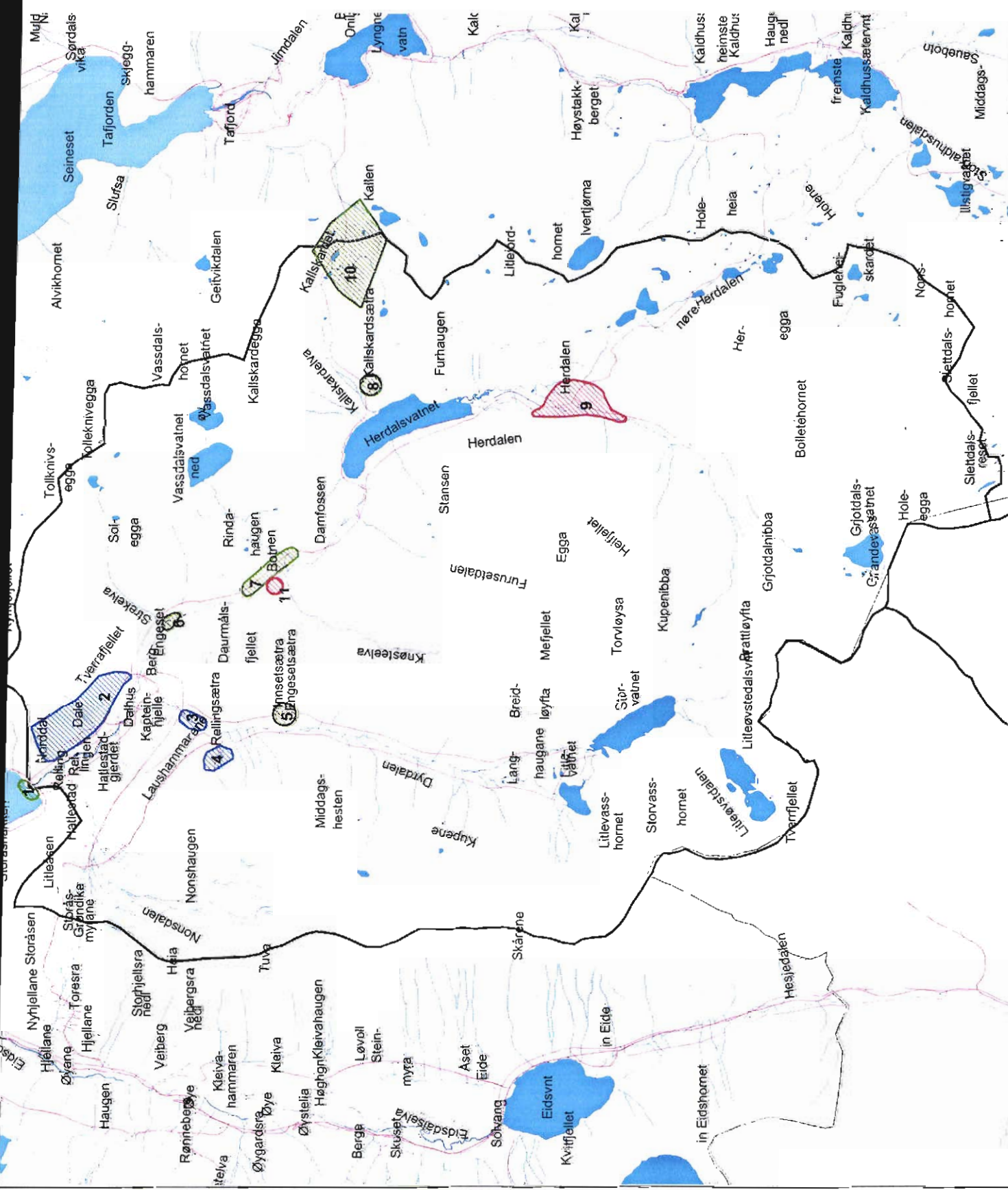

(099.2A0, 2AA, 2AB, 2AC, 2B) i Norddal kommune
Biologisk mangfold

Verdivurdering/Tegnforklaring

- Nasjonal verdi
- Regional verdi
- Lokal verdi
- Ikke angitt verdi
- Nedbørfelt verna vassdrag
-

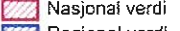
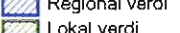
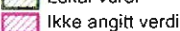
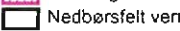

Målestokk: 1:50 000
 Grunnkart: N50 kartdata
 Kartblad: 1219-II, 1319-IV, 1319-III
 Dato: 13.11.00
 Fylkesmannen i Møre og Romsdal

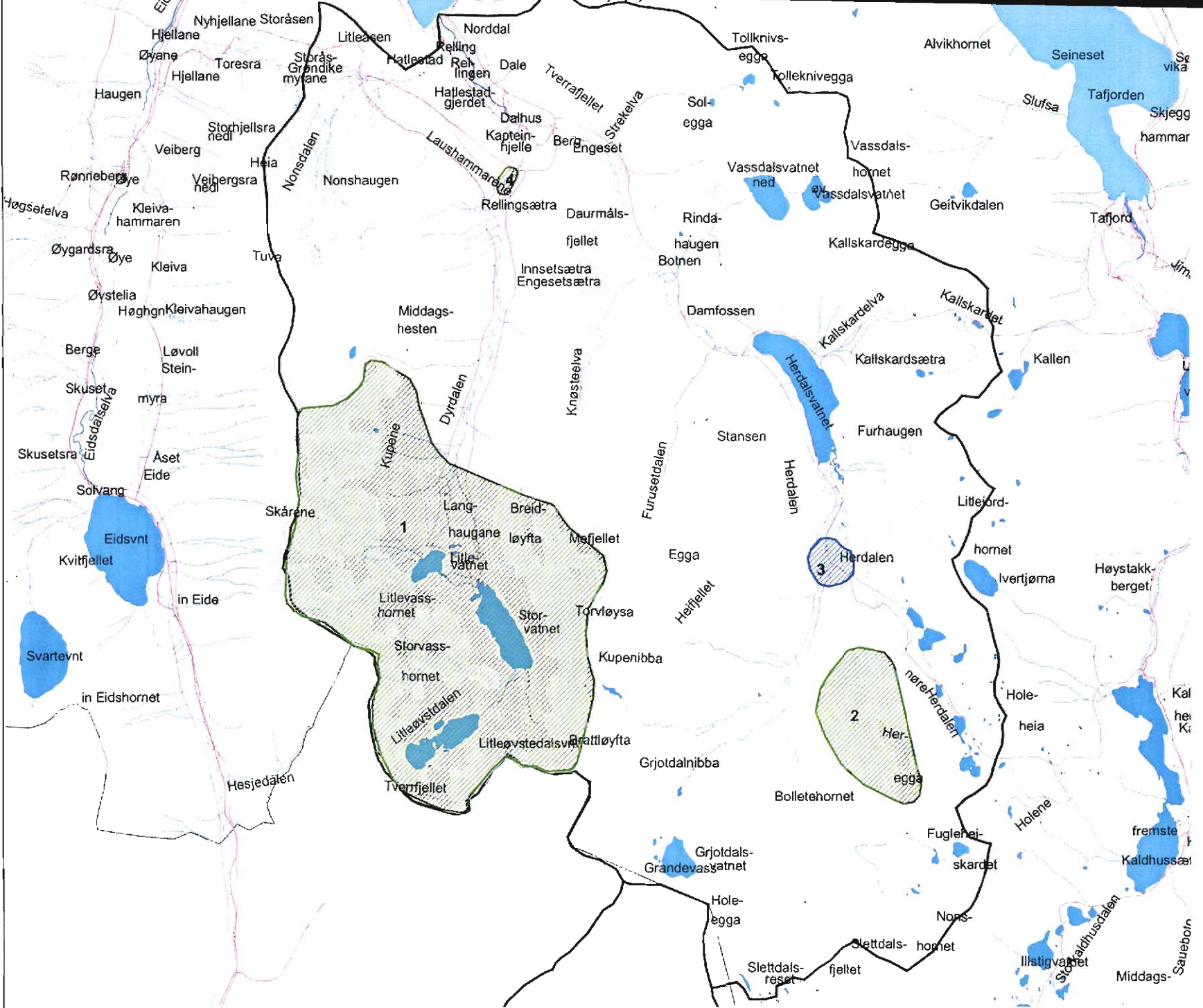

Landskapsbilde

Verdivurdering/Tegnforklaring

- Nasjonal verdi
- Regional verdi
- Lokal verdi
- Ikke angitt verdi
- Nedbørsfelt verna vassdrag

Målestokk: 1:50 000
Grunnkart: N50 kartdata
Kartblad: 1219-II, 1319-IV, 1319-III
Dato: 13.11.00
Fylkesmannen i Møre og Romsdal

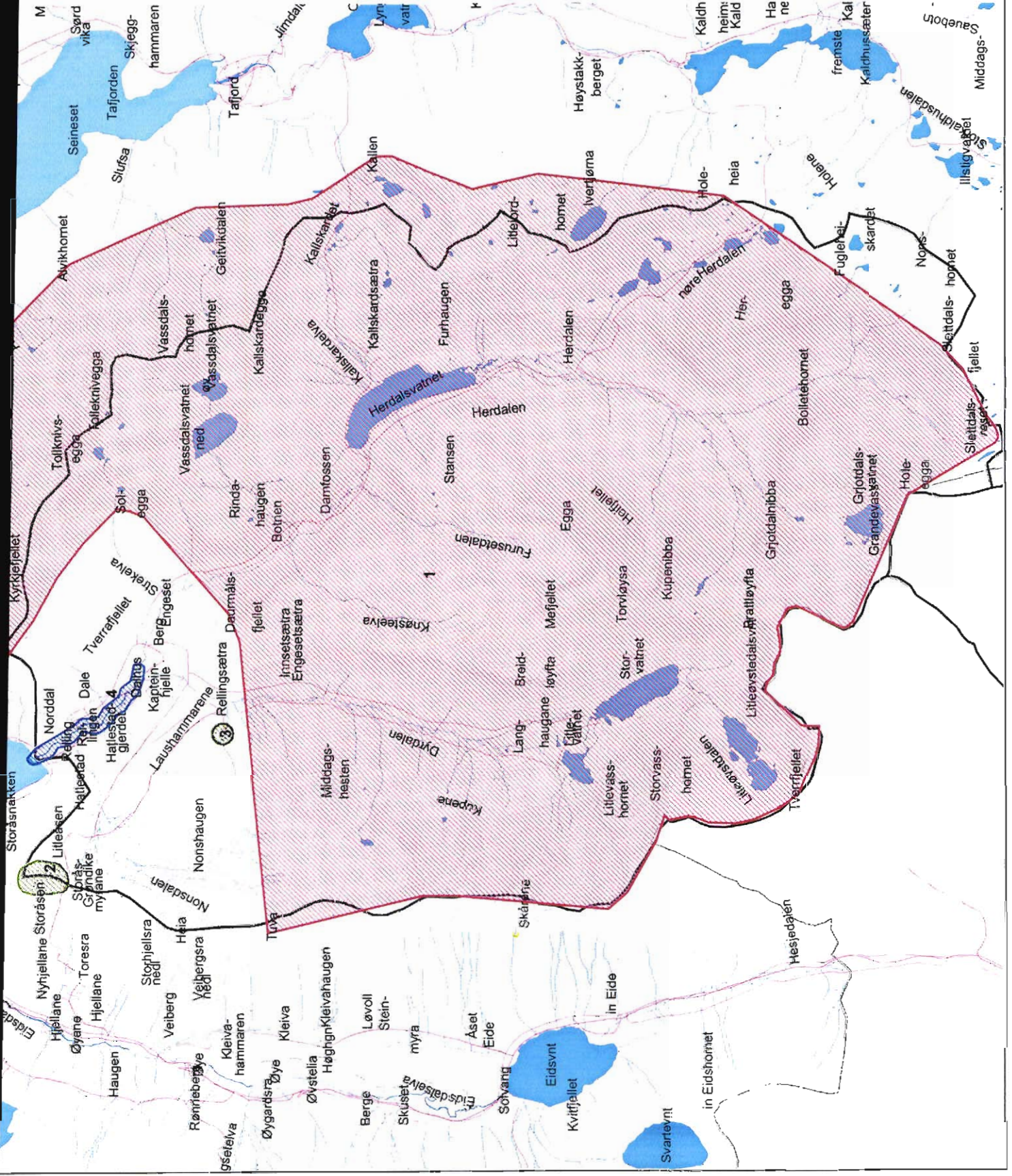

(099.2A0, 2AA, 2AB, 2AC, 2B)
i Norddal kommune

Friluftsliv

Verdivurdering/Tegnforklaring

- Nasjonal verdi
- Regional verdi
- Lokal verdi
- Ikke angitt verdi
- Nedbørsfelt verna vassdrag

Målestokk: 1:50 000
Grunnkart: N50 kartdata
Kartblad: 1219-II, 1319-IV, 1319-III
Dato: 13.11.00
Fylkesmannen i Møre og Romsdal

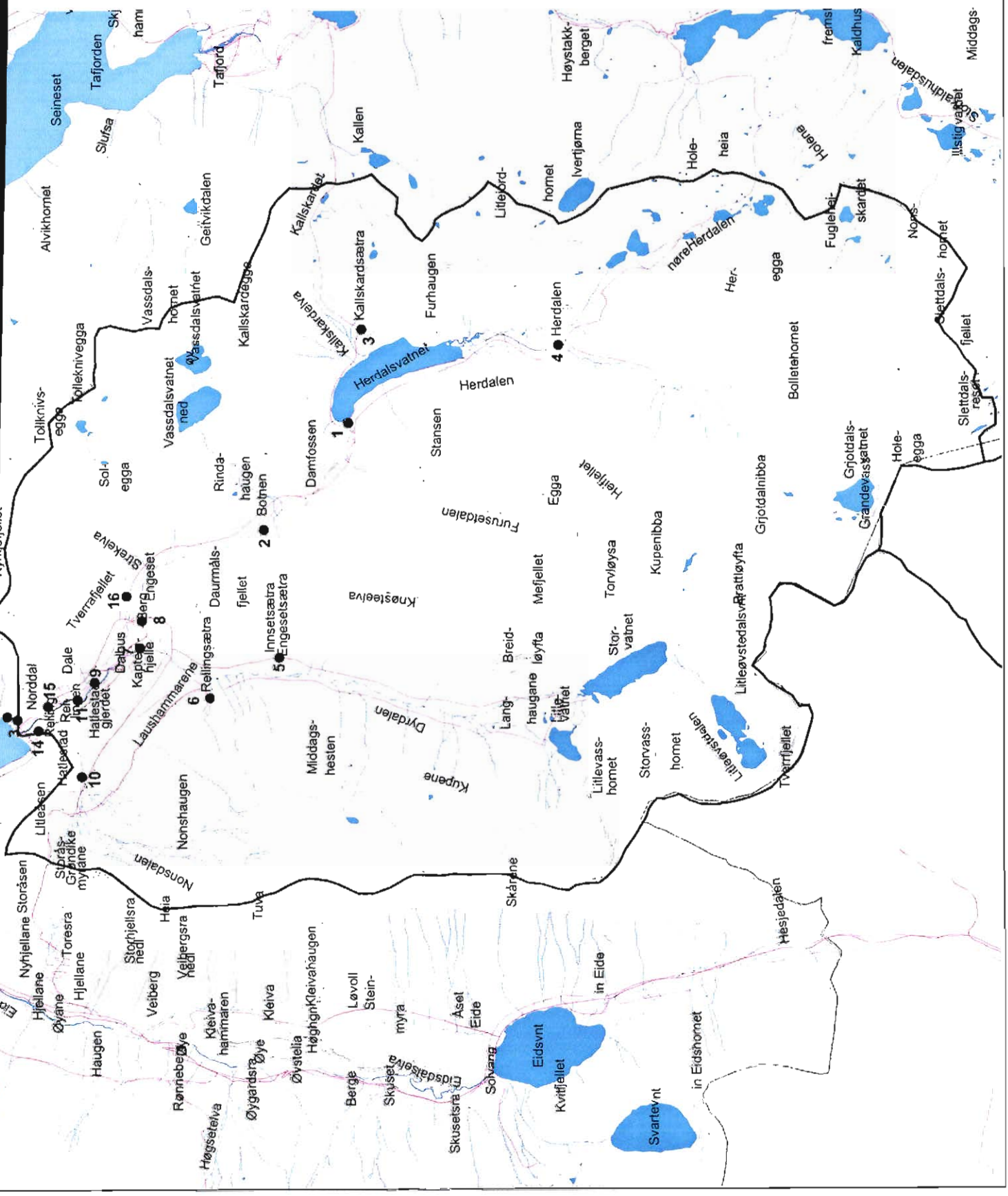
**Norddalsvassdraget
(099.2A0, 2AA, 2AB,
2AC, 2B)
i Norddal kommune**

Kulturminner

Verdivurdering/Tegnforklaring

- Kulturminne
- Nedbørsfeltet verna vassdrag

Målestokk: 1:50 000
Grunnkart: NSO kartdata
Kartblad: 1219-II, 1319-IV, 1319-III
Dato: 13.11.00
Fylkesmannen i Møre og Romsdal

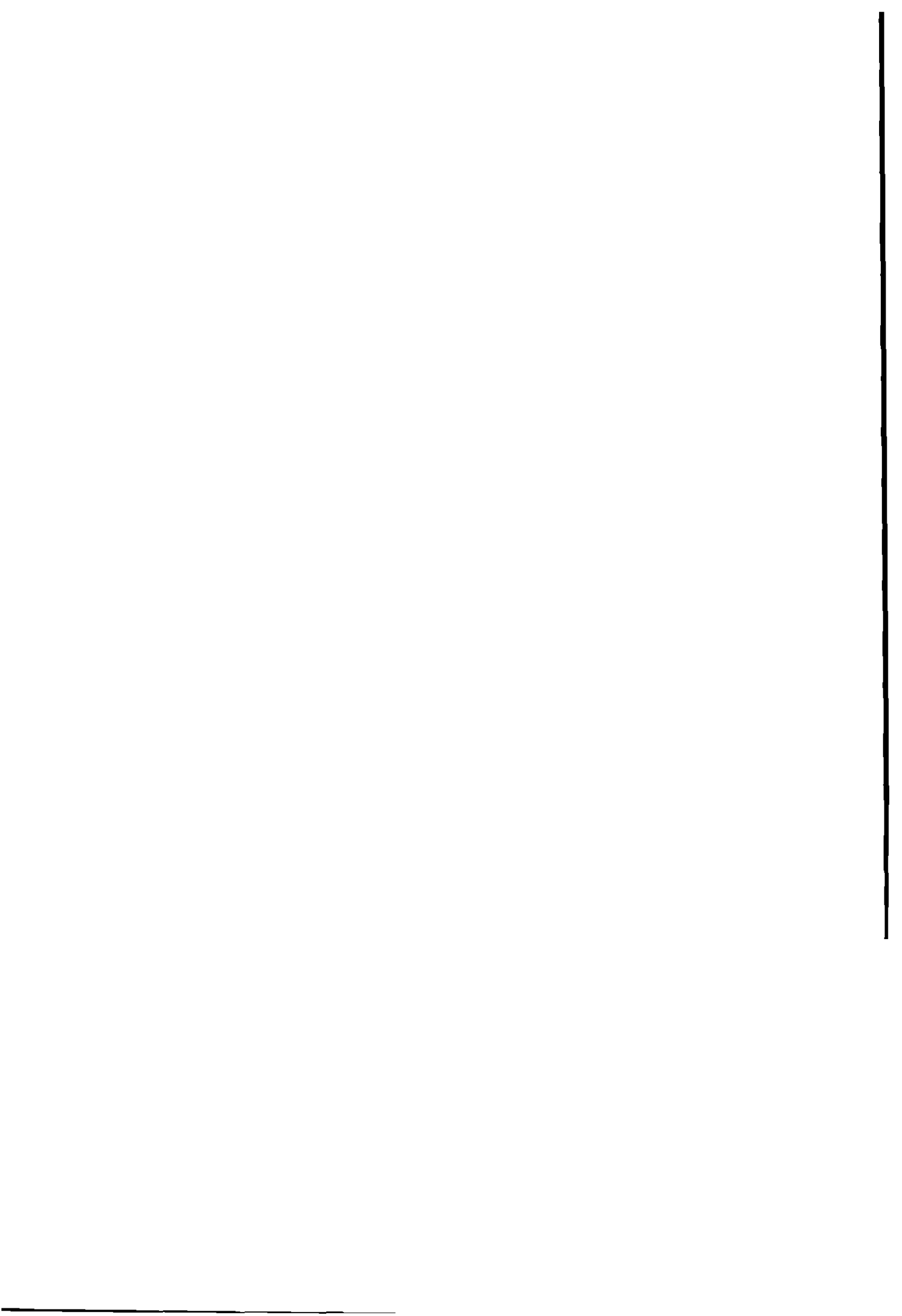

VEDLEGG

1 FOTO

2 REGISTRERINGSSKJEMA

Elva mellom Herdalssetra og Herdalsvatnet

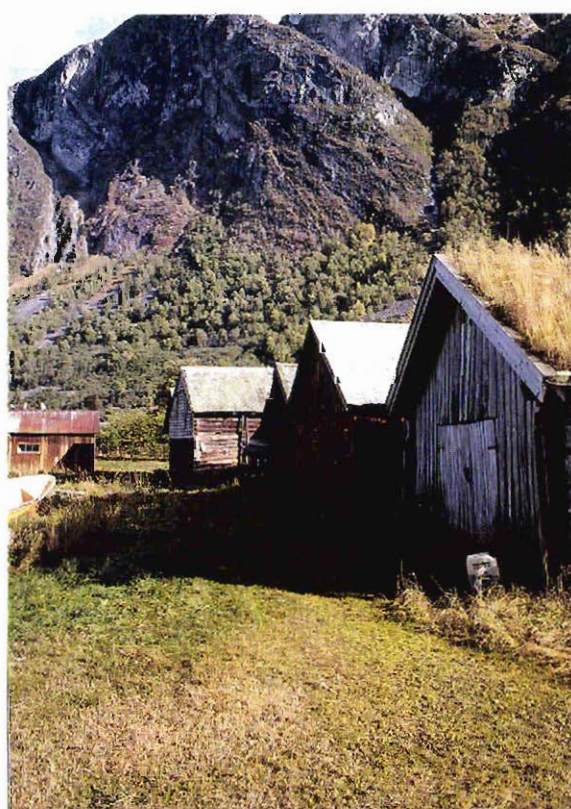
Norddal

Heregga, fra Herdalssetra

Naustrekke, vest for elveutløpet

Alle foto: Morten Melby

Vassdrag: **NORDDALSVASSDRAGET**

Lokalitet: Lokalmorener i Dyrdalen

Område Objekt Polygonkode: **P1**

Fylke: Møre og Romsdal

Kommune: Norddal

Vern: Verneplan IV

Vassdragsomr. i REGINE: 099.2AA, 2AB, 2AC

Utfyllt av: Morten W. Melby Dato: 12.10.1999

Tema: **Prosesser og former skapt av is og vann**

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

Lokaliteten er plassert i prioritetsgruppe III, som karakteriserer "faglig interessante lokaliteter, men ofte av mer lokal betydning enn i de to første gruppene." (Sollid og Sørbel 1981).

Viktige kvaliteter:

Det ligger flere store lokalmorener fra Yngre Dryas i Dyrdalen, den største har navnet Langhaugane. Morenene er blant de største og mektigste etter lokalglasiasjonen i Yngre Dryas på Nordvestlandet.

Hovedkriteria:

Urørthet

Begrunnelser:

Det er ikke gjort inngrep i avsetningene

Typiskhet

Lokalmorenene fra Yngre Dryas er representative for avsetningstypen

Støttekriteria:

Forsknings-/pedagogisk verdi

Begrunnelser:

Området er trebart, og formene lett synlige.

Forslag til gradering

Lokalt verdifullt Regionalt verdifullt Nasjonalt verdifullt Internasjonalt verdifullt Ikke fastsatt verdi

Status for dokumentasjon

Dokumentert Manglende dokumentasjon Registrert under VVV-prosjektet
 Godt nok dokumentert Status for dokumentasjon ukjent

Størrelse på arealet (daa)

100m belte?

Digitalisering?

Både innenfor og utenfor

Digitalisert

Referansehenvisning

Sollid og Sørbel 1981

Kartkoordinater (UTM):

Midtpunkt:

Nord: 6896000 / Øst: 0408500

Øvre punkt, ved vannstreng:

Nord: 6893300 / Øst: 0407700

Nedre punkt, ved vannstreng:

Nord: 6898950 / Øst: 0408850

Vassdrag: **NORDDALSVASSDRAGET**

Lokalitet: **Norddalselva (utløpet)**

Område Objekt

Polygonkode: **B1**

Fylke: **Møre og Romsdal**

Kommune: **Norddal**

Vern: **Verneplan IV**

Vassdragsomr. i REGINE: **099.2A0**

Utfylt av: *Geir Gaarder* Dato: 28.11.1999

Tema: **Biologisk mangfold**

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

Området er gitt uten/lokal verneverdi av Holten m.fl. (1986), er omtalt av Fylkesmannen i Møre og Romsdal & Møre og Romsdal fylkeskommune (1993) uten spesiell verdsetting og uten å komme med i oppfølgende verneplan, og er gitt regional verneverdi av Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga (1998).

Viktige kvaliteter:

Et lite delta, som i det minste så seint som i 1984 hadde igjen enkelte havstrandrester med et ordinært artsmangfold på vestsida av elveoset (Holten m. fl. 1986). Deltaet regnes fortsatt som et viktig element i landskapet (Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga 1998).

Hovedkriteria:

Sjeldenhet

Begrunnelser:

Deltaområder, selv ganske påvirkede og små, er uvanlige miljøer i indre fjordstrøk på Sunnmøre.

Støttekriteria:

Begrunnelser:

Forslag til gradering

Lokalt verdifullt Regionalt verdifullt Nasjonalt verdifullt Internasjonalt verdifullt Ikke fastsatt verdi

Status for dokumentasjon

Dokumentert Manglende dokumentasjon Registrert under VVV-prosjektet

Godt nok dokumentert Status for dokumentasjon ukjent

Størrelse på arealet (daa)

100m belte?

Digitalisering?

Innenfor def. 100m belte

Referansehenvisning

Holten m.fl. 1986, Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga 1998

Kartkoordinater (UTM):

Midtpunkt:

Nord: 6903700 / Øst: 408200

Øvre punkt, ved vannstreng:

Nord: 6903700 / Øst: 408200

Nedre punkt, ved vannstreng:

Nord: 6903700 / Øst: 408200

Vassdrag: **NORDDALSVASSDRAGET**

Lokalitet: Dale-Tverrafjellet

Område Objekt Polygonkode: **B2**

Fylke: Møre og Romsdal

Kommune: Norddal

Vern: Verneplan IV Vassdragsomr. i REGINE: 099.2A0

Utfylt av: Geir Gaarder Dato: 28.11.1999

Tema: **Biologisk mangfold**

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

Karakterisert som svært viktig (Holtan & Grimstad 2000).

Viktige kvaliteter:

Meget artsrik beitehage i god hevd, med innslag av tørrbakker, olivinknauser, knausskog og oppslag av gråor-heggeskog. Bl.a. forekommer hele 6 *Asplenium*-arter inkludert den rødlistede brunburkna og den sjeldne blankburkna.

Hovedkriteria:

Begrunnelser:

Variasjon

Området er et av de mest artsrike i Norddal og har samtidig ganske stor variasjon i vegetasjonstyper.

Sjeldenhet

Området inneholder bl.a. olivinknauser med den sjeldne brunburkna. Samtidig er bjørkehager i god hevd et sjeldent element i fylket.

Sårbarhet

Området er i første rekke sårbart for opphørt hevd (dagens hevd er passende).

Støttekriteria:

Begrunnelser:

Forslag til gradering

Lokalt verdifullt Regionalt verdifullt Nasjonalt verdifullt Internasjonalt verdifullt Ikke fastsatt verdi

Status for dokumentasjon

Dokumentert Manglende dokumentasjon Registrert under VVV-prosjektet

Godt nok dokumentert Status for dokumentasjon ukjent

Størrelse på arealet (daa)

100m belte?

Digitalisering?

Utenfor def. 100m belte

Referansehenvisning

Holtan & Grimstad (2000)

Kartkoordinater (UTM):

Midtpunkt:

Nord: 6903000 / Øst: 409300

Øvre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Nedre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Vassdrag: NORDDALSVASSDRAGET	☒ Område	☐ Objekt	Polygonkode: B3
Lokalitet: Dyrdalsfossen			

Fylke: Møre og Romsdal
Kommune: Norrdal

Vern: Verneplan IV	Vassdragsomr. i REGINE: 099.2AA

Utfyllt av: *Geir Gaarder* Dato: 28.11.1999

Tema: Biologisk mangfold

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

Ikke angitt.

Viktige kvaliteter:

Voksested for norrdalsmarikåpe, en endemisk småart av marikåper som bare er kjent fra denne lokaliteten (Jordal & Gaarder 1998). For øvrig er det ganske velutviklede fosseengmiljøer langs elva på dette partiet.

Hovedkriteria:

Begrunnelser:

Sjeldenhet

Voksested for en art som bare er kjent fra denne lokaliteten. Det er sjelden å finne velutviklede fosseengmiljøer i låglandet.

Urørthet

Elva er ikke forbygd og fosseengmiljøet er derfor ganske intakt.

Sårbarhet

Miljøet er spesielt sårbart for uttørking som følge av vassdragsreguleringer.

Støttekriteria:

Begrunnelser:

Forslag til gradering

Lokalt verdifullt Regionalt verdifullt Nasjonalt verdifullt Internasjonalt verdifullt Ikke fastsatt verdi

Status for dokumentasjon

Dokumentert Manglende dokumentasjon Registrert under VVV-prosjektet
 Godt nok dokumentert Status for dokumentasjon ukjent

Størrelse på arealet (daa)

100m belte?

Digitalisering?

Innenfor def. 100m belte

Referansehenvisning

Jordal & Gaarder 1998

Kartkoordinater (UTM):

Midtpunkt:

Nord: 6901600 / Øst: 409300

Øvre punkt, ved vannstreng:

Nord: 6901500 / Øst: 409200

Nedre punkt, ved vannstreng:

Nord: 6901700 / Øst: 409400

Vassdrag: **NORDDALSVASSDRAGET**

Lokalitet: **Rellingsætra**

Område Objekt **Polygonkode: B 4**

Fylke: **Møre og Romsdal**

Kommune: **Norddal**

Vern: **Verneplan IV** Vassdragsomr. i REGINE: **099.2AA**

Utfylt av: *Geir Gaarder* Dato: 28.11.1999

Tema: **Biologisk mangfold**

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

Angitt med regional verdi av Jordal & Gaarder (1999).

Viktige kvaliteter:

En ganske stor setervoll med godt beitetrykk. Særlig kantsonene er artsrike med innslag av bl.a. den sjeldne grynknullsliresopp (3. funn i Norge) og enkelte beitemarkssopp, deriblant den rødlistede gulfovokssoppen.

Hovedkriteria:

Sjeldenhet

Begrunnelser:

Store setervoller med godt beitetrykk og innslag av naturbeitemark med kravfulle sopp begynner å bli sjeldne. En meget sjelden sopp er også påvist.

Sårbarhet

De verdifulle miljøene er i første rekke sårbare for gjødsling eller gjengroing.

Støttekriteria:

Begrunnelser:

Forslag til gradering

Lokalt verdifullt Regionalt verdifullt Nasjonalt verdifullt Internasjonalt verdifullt Ikke fastsatt verdi

Status for dokumentasjon

Dokumentert Manglende dokumentasjon Registrert under VVV-prosjektet
 Godt nok dokumentert Status for dokumentasjon ukjent

Størrelse på arealet (daa)

100m belte?

Digitalisering?

Utenfor def. 100m belte

Referansehenvisning

Jordal & Gaarder 1999

Kartkoordinater (UTM):

Midtpunkt:

Nord: 6901300 / Øst: 408500

Øvre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Nedre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Vassdrag:	NORDDALSVASSDRAGET		
Lokalitet:	Innsetsætra	☒ Område ☐ Objekt	Polygonkode: B5

Fylke:	Møre og Romsdal
Kommune:	Norddal

Vern:	Verneplan IV	Vassdragsomr. i REGINE:	099.2AA

Utfyllt av: Geir Gaarder Dato: 28.11.1999

Tema:	Biologisk mangfold

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

Angitt med lokal verdi av Jordal & Gaarder 1999

Viktige kvaliteter:

Setervoll som er i ganske bra hevd som beitemark for storfe og sau. Enkelte naturengplanter og seterplanter forekommer.

Hovedkriteria:

Sjeldenhet

Sårbarhet

Begrunnelser:

Setervoller som er i god hevd begynner og bli sjeldne element i landskapet.

Området er antagelig i første rekke sårbart for gjengroing.

Støttekriteria:

Begrunnelser:

<i>Forslag til gradering</i>		
☒ Lokalt verdifullt ☐ Regionalt verdifullt ☐ Nasjonalt verdifullt ☐ Internasjonalt verdifullt ☐ Ikke fastsatt verdi		
<i>Status for dokumentasjon</i>		
☒ Dokumentert ☐ Manglende dokumentasjon ☐ Registrert under VVV-prosjektet		
☐ Godt nok dokumentert ☐ Status for dokumentasjon ukjent		
<i>Størrelse på arealet (daa)</i>	<i>100m belte?</i>	<i>Digitalisering?</i>
	Utenfor def. 100m belte	
<i>Referansehenvisning</i>		
Jordal & Gaarder 1999		

Kartkoordinater (UTM):		
<i>Midtpunkt:</i>	<i>Øvre punkt, ved vannstreng:</i>	<i>Nedre punkt, ved vannstreng:</i>
Nord: 6900300 / Øst: 409200	Nord: / Øst:	Nord: / Øst:

Vassdrag: **NORDDALSVASSDRAGET**

Lokalitet: **Foss ovenfor Strekelva**

Område Objekt Polygonkode: **B6**

Fylke: **Møre og Romsdal**

Kommune: **Norddal**

Vern: **Verneplan IV** Vassdragsomr. i REGINE: **099.2B**

Utfylt av: *Geir Gaarder* Dato: 28.11.1999

Tema: **Biologisk mangfold**

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

Ikke angitt.

Viktige kvaliteter:

Norddalselva går her et kort stykke gjennom noen trange juv og danner enkelte mindre fossefall. Det er innslag av fosserøksamfunn langs elva.

Hovedkriteria:

Sjeldenhet

Sårbarhet

Begrunnelser:

Fosserøksamfunn er sjeldne i lavlandet og har potensiale for sjeldne og kravfulle arter.

Området er sårbart både ovenfor vassdragsreguleringer og hogst av kantskogen mot elva.

Støttekriteria:

Begrunnelser:

Forslag til gradering

Lokalt verdifullt Regionalt verdifullt Nasjonalt verdifullt Internasjonalt verdifullt Ikke fastsatt verdi

Status for dokumentasjon

Dokumentert Manglende dokumentasjon Registrert under VVV-prosjektet
 Godt nok dokumentert Status for dokumentasjon ukjent

Størrelse på arealet (daa)

100m belte?

Digitalisering?

Innenfor def. 100m belte

Referansehenvisning

Kartkoordinater (UTM):

Midtpunkt:

Nord: 6901700 / Øst: 410600

Øvre punkt, ved vannstreng:

Nord: 6901600 / Øst: 410600

Nedre punkt, ved vannstreng:

Nord: 6901800 / Øst: 410600

Vassdrag: **NORDDALSVASSDRAGET**

Lokalitet: **Øst for Botnen**

Område Objekt Polygonkode: **B7**

Fylke: Møre og Romsdal

Kommune: Norddal

Vern: Verneplan IV Vassdragsomr. i REGINE: 099.2B

Utfyllt av: Geir Gaarder Dato: 28.11.1999

Tema: **Biologisk mangfold**

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

Ikke angitt.

Viktige kvaliteter:

Lokaliteten består av ei ganske bratt sørvestvendt li med glissen almeskog og enkelte åpne rasmarker. Voksested for bl.a. bakkesøte.

Hovedkriteria:

Sjeldenhet

Begrunnelser:

Edellauvskog er uvanlig i regionen. Bakkesøte er en regionalt sjeldne og truet art.

Sårbarhet

Området er sårbart for bl.a. hogst, gjengroing og treslagsskifte til bartrær.

Støttekriteria:

Begrunnelser:

Forslag til gradering

Lokalt verdifullt Regionalt verdifullt Nasjonalt verdifullt Internasjonalt verdifullt Ikke fastsatt verdi

Status for dokumentasjon

Dokumentert Manglende dokumentasjon Registrert under VVV-prosjektet
 Godt nok dokumentert Status for dokumentasjon ukjent

Størrelse på arealet (daa)

100m belte?

Digitalisering?

Både innenfor og utenfor

Referansehenvisning

Kartkoordinater (UTM):

Midtpunkt:

Nord: 6900500 / Øst: 411300

Øvre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Nedre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Vassdrag: **NORDDALSVASSDRAGET**

Lokalitet: **Kaldskarstølen**

Område Objekt

Polygonkode: **B8**

Fylke: **Møre og Romsdal**

Kommune: **Norddal**

Vern: **Verneplan IV**

Vassdragsomr. i REGINE: **099.2B**

Utfyllt av: **Geir Gaarder** Dato: **28.11.1999**

Tema: **Biologisk mangfold**

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

Området har lokal verdi (Jordal & Gaarder 1999).

Viktige kvaliteter:

Setervoll med svakt beitetrykk. Forekomst av enkelte naturengplanter og seterplanter.

Hovedkriteria:

Sårbarhet

Begrunnelser:

Området er sårbart for ytterligere gjengroing og vil miste sin verdi om dette skjer.

Støttekriteria:

Begrunnelser:

Forslag til gradering

Lokalt verdifullt Regionalt verdifullt Nasjonalt verdifullt Internasjonalt verdifullt Ikke fastsatt verdi

Status for dokumentasjon

Dokumentert Manglende dokumentasjon Registrert under VVV-prosjektet
 Godt nok dokumentert Status for dokumentasjon ukjent

Størrelse på arealet (daa)

100m belte?

Digitalisering?

Utenfor def. 100m belte

Referansehenvisning

Jordal & Gaarder 1999

Kartkoordinater (UTM):

Midtpunkt:

Nord: 6899000 / Øst: 413800

Øvre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Nedre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Vassdrag: NORDDALSVASSDRAGET		
Lokalitet: Herdalssetrane	☒ Område ☐ Objekt	Polygonkode: B9

Fylke: Møre og Romsdal
Kommune: Norddal

Vern: Verneplan IV	Vassdragsomr. i REGINE: 099.2B

Utfylt av: Geir Gaarder Dato: 28.11.1999

Tema: Biologisk mangfold

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

Området regnes for nasjonalt verdifullt (Jordal & Gaarder 1999).

Viktige kvaliteter:

Ved siden av Grøuvassdraget er dette en av de største og mest særpregede seterdalene i fylket. Setervollen er artsrik med mange naturengplanter og seterplanter. Det forekommer også mange beitemarkssopp, deriblant den sjeldne og rødlistede ravnerødskevessoppen. Hevden er god.

Hovedkriteria:

Sjeldenhet

Begrunnelser:

Store og velhevede seterdaler er svært sjeldne på Vestlandet. Flere regionalt og dels nasjonalt sjeldne arter forekommer.

Sårbarhet

Området er i første rekke sårbart for redusert beitemark med påfølgende gjengroing, men også bl.a. for gjødsling eller oppdyrking av de artsrike naturbeitemarkene.

Støttekriteria:

Begrunnelser:

Forslag til gradering		
☐ Lokalt verdifullt	☐ Regionalt verdifullt	☒ Nasjonalt verdifullt
☐ Internasjonalt verdifullt	☐ Ikke fastsatt verdi	
Status for dokumentasjon		
☒ Dokumentert	☐ Manglende dokumentasjon	☐ Registrert under VVV-prosjektet
☐ Godt nok dokumentert	☐ Status for dokumentasjon ukjent	
Størrelse på arealet (daa)	100m belte?	Digitalisering?
	Både innenfor og utenfor	
Referansehenvisning		
Jordal & Gaarder 1999		

Kartkoordinater (UTM):		
Midtpunkt:	Øvre punkt, ved vannstreng:	Nedre punkt, ved vannstreng:
Nord: 9896000 / Øst: 413600	Nord: 6895500 / Øst: 413400	Nord: 6896400 / Øst: 413700

Vassdrag: **NORDDALSVASSDRAGET**

Lokalitet: **Kallskaret**

Område Objekt Polygonkode: **B10**

Fylke: Møre og Romsdal

Kommune: Norddal

Vern: Verneplan IV Vassdragsomr. i REGINE: 099.2B

Utfyllt av: Geir Gaarder Dato: 28.11.1999

Tema: **Biologisk mangfold**

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

Området er vernet som naturreservat og gitt nasjonal verdi av Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga (1998). Vernet og verdien er med utgangspunkt i geologien og ikke artsmangfoldet.

Viktige kvaliteter:

Området er vernet ut fra sine geologiske kvaliteter med forekomst av eklogitt og olivinstein. Trolig kan flere sjeldne karplanter knyttet til olivinstein forekomme her (jfr. Holtan & Grimstad 2000).

Hovedkriteria:

Sjeldenhet

Begrunnelser:

Olivinberg er et sjeldent miljø hvor det ofte vokser nasjonalt sjeldne karplanter.

Støttekriteria:

Begrunnelser:

Forslag til gradering

Lokalt verdifullt Regionalt verdifullt Nasjonalt verdifullt Internasjonalt verdifullt Ikke fastsatt verdi

Status for dokumentasjon

Dokumentert Manglende dokumentasjon Registrert under VVV-prosjektet
 Godt nok dokumentert Status for dokumentasjon ukjent

Størrelse på arealet (daa)

100m belte?

Digitalisering?

Utenfor def. 100m belte

Referansehenvisning

Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga (1998), Holtan & Grimstad (2000)

Kartkoordinater (UTM):

Midtpunkt:

Nord: 6899500 / Øst: 415500

Øvre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Nedre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Vassdrag: **NORDDALSVASSDRAGET**

Lokalitet: **Botnen**

Område Objekt Polygonkode: **B11**

Fylke: Møre og Romsdal

Kommune: Norddal

Vern: Verneplan IV Vassdragsomr. i REGINE: 099.2B

Utfylt av: Geir Gaarder Dato: 28.11.1999

Tema: **Biologisk mangfold**

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

Området har nasjonal verdi (Jordal & Gaarder 1999).

Viktige kvaliteter:

Gammel boplass som nå brukes til beitemark for bl.a. hest. Lokaliteten er svært rik på sjeldne og truede beitemarkssopp, deriblant grå narremusserong, gulbrun narrevokssopp, fiolett greinkøllesopp og rød honningsvokssopp. Flere av artene opptrer sjeldent tallrike.

Hovedkriteria:

Sjeldenhet

Begrunnelser:

Forekomst av flere svært sjeldne og kravfulle beitemarkssopp.

Sårbarhet

Området er sårbart for gjengroing og gjødsling.

Støttekriteria:

Begrunnelser:

Forslag til gradering

Lokalt verdifullt Regionalt verdifullt Nasjonalt verdifullt Internasjonalt verdifullt Ikke fastsatt verdi

Status for dokumentasjon

Dokumentert Manglende dokumentasjon Registrert under VVV-prosjektet

Godt nok dokumentert Status for dokumentasjon ukjent

Størrelse på arealet (daa)

100m belte?

Digitalisering?

Både innenfor og utenfor

Referansehenvisning

Jordal & Gaarder 1999

Kartkoordinater (UTM):

Midtpunkt:

Nord: 6900400 / Øst: 411200

Øvre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Nedre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Vassdrag: **NORDDALSVASSDRAGET**

Lokalitet: **Dyrdalen, indre deler**

Område Objekt

Polygonkode: **L1**

Fylke: Møre og Romsdal

Kommune: Norddal

Vern: Verneplan IV

Vassdragsomr. i REGINE: 099.2AA,.2AB,.2AC

Utfyllt av: Morten W. Melby Dato: 12.10.1999

Tema: **Landskapsbilde**

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

Ikke angitt, men ligger innenfor et større område, Geiranger-Herdal, som er foreslått vernet som landskapsvernområde (NOU 1986:13, St.meld. nr. 62, 1991-92).

Viktige kvaliteter:

Området har en svært alpin utforming med markerte tinder og botner. Innslaget av bre forsterker uttrykket og danner skarpe kontraster sommerstid. De bratte veggene danner et tydelig rom og en sterk ramme rundt Litleøvsstedalsvatnet, Storvatnet og Litlevatnet.

Hovedkriteria:

Inntrykkstyrke

Begrunnelser:

Området har dramatisk karakter, sterke kontraster og er et blikkfang for Dyrdalen

Variasjon

Den alpine karakteren er gjennomgående, men er i seg selv et uttrykk for kontraster. Breinnslaget øker variasjonsbredden

Støttekriteria:

Begrunnelser:

Forslag til gradering

Lokalt verdifullt Regionalt verdifullt Nasjonalt verdifullt Internasjonalt verdifullt Ikke fastsatt verdi

Status for dokumentasjon

Dokumentert Manglende dokumentasjon Registrert under VVV-prosjektet

Godt nok dokumentert Status for dokumentasjon ukjent

Størrelse på arealet (daa)

100m belte?

Digitalisering?

Både innenfor og utenfor

Digitalisert

Referansehenvisning

NOU 1986:13

St.meld. nr. 62, 1991-92

Kartkoordinater (UTM):

Midtpunkt:

Nord: 6895000 / Øst: 0408000

Øvre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Nedre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Vassdrag: **NORDDALSVASSDRAGET**

Lokalitet: **Heregga**

Område Objekt Polygonkode: **L2**

Fylke: Møre og Romsdal

Kommune: Norddal

Vern: Verneplan IV Vassdragsomr. i REGINE: 099.2B

Utfylt av: Morten W. Melby Dato: 12.10.1999

Tema: **Landskapsbilde**

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

Ikke angitt, men ligger innenfor et større område, Geiranger-Herdal, som er foreslått vernet som landskapsvernområde (NOU 1986:13, St.meld. nr. 62, 1991-92).

Viktige kvaliteter:

Heregga er blikkfang for Herdalen. En tårnformet tind som trer fram fra sine omgivelser.

Hovedkriteria:

Inntrykkstyrke

Begrunnelser:

Eggen er svært framtreddende i øvre deler av Herdalen, et blikkfang lokalt.

Støttekriteria:

Begrunnelser:

Forslag til gradering

Lokalt verdifullt Regionalt verdifullt Nasjonalt verdifullt Internasjonalt verdifullt Ikke fastsatt verdi

Status for dokumentasjon

Dokumentert Manglende dokumentasjon Registrert under VVV-prosjektet
 Godt nok dokumentert Status for dokumentasjon ukjent

Størrelse på arealet (daa)

100m belte?

Digitalisering?

Utenfor def. 100m belte

Digitalisert

Referansehenvisning

NOU 1986:13

St.meld. nr. 62, 1991-92

Kartkoordinater (UTM):

Midtpunkt:

Nord: 6894000 / Øst: 0414000

Øvre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Nedre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Vassdrag: **NORDDALSVASSDRAGET**

Lokalitet: **Herdalssetra**

Område Objekt   Polygonkode: **L3**

Fylke: **Møre og Romsdal**

Kommune: **Norddal**

Vern: **Verneplan IV**

Vassdragsomr. i REGINE: **099.2B**

Utfyllt av: *Morten W. Melby*   Dato: 12.10.1999

Tema: **Landskapsbilde**

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

SEFRAK-registrert. Området er vurdert til å ha stor bevaringsverdi (Stoknes 1995)

Viktige kvaliteter:

Det har vært kontinuerlig seterdrift i området fram til i dag, og flere eldre og sjeldne kulturmarkstyper er holdt i hevd. Setergrendas eldre ordensprinsipper er i hovedsak bevart, og inneholder et stort antall eldre og rimelig godt bevarte bygninger.

Hovedkriteria:

Inntrykkstyrke

Begrunnelser:

Herdalssetra ligger i åpent, trebart landskap. De 32 bygningen utgjør en stor samling som innrammes av frodig kulturmark. Samspillet med Heregga virker forsterkende.

Helhet

Både sel, fjøs og andre bygningstyper er representert. Dagens bruk holder disse og omgivelsene i god hevd.

Støttekriteria:

Historisk dokument

Begrunnelser:

Herdalssetra danner et svært tydelig historisk dokumene med autensitet gjennom tradisjonell bruk.

Forslag til gradering

Lokalt verdifullt   Regionalt verdifullt   Nasjonalt verdifullt   Internasjonalt verdifullt   Ikke fastsatt verdi

Status for dokumentasjon

Dokumentert   Manglende dokumentasjon   Registrert under VVV-prosjektet

Godt nok dokumentert   Status for dokumentasjon ukjent

Størrelse på arealet (daa)

100m belte?

Digitalisering?

Innenfor def. 100m belte

Digitalisert

Referansehenvisning

Stoknes 1995

Møre og Romsdal fylkeskommune 1999

Kartkoordinater (UTM):

Midtpunkt:

Nord: 6896400 / Øst: 0413600

Øvre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Nedre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Vassdrag: **NORDDALSVASSDRAGET**

Lokalitet: **Dyrdøla, fall mot Engesetdal**

Område Objekt

Polygonkode: **L4**

Fylke: Møre og Romsdal

Kommune: Norddal

Vern: Verneplan IV

Vassdragsomr. i REGINE: 099.2AA

Utfyllt av: Morten W. Melby Dato: 12.10.1999

Tema: **Landskapsbilde**

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

Ikke angitt

Viktige kvaliteter:

Avsnittet av Dyrdøla ned mot Engesetdal illustrerer Dyrdalen som hengende til Herdalen. Elva er iøynefallende over strekningen hvor den mørke bakgrunnen skaper en virkningsfull kontrast. Dyrdøla renner gjennom et trangt juv og er lite eksponert, men desto mer fremtredende i nærkontakt.

Hovedkriteria:

Inntrykkstyrke

Begrunnelser:

Elva er kraftfull over strekningen og markert innenfor et begrenset influensområde.

Støttekriteria:

Begrunnelser:

Forslag til gradering

Lokalt verdifullt Regionalt verdifullt Nasjonalt verdifullt Internasjonalt verdifullt Ikke fastsatt verdi

Status for dokumentasjon

Dokumentert Manglende dokumentasjon Registrert under VVV-prosjektet
 Godt nok dokumentert Status for dokumentasjon ukjent

Størrelse på arealet (daa)

100m belte?

Digitalisering?

Innenfor def. 100m belte

Digitalisert

Referansehenvisning

Kartkoordinater (UTM):

Midtpunkt:

Nord: 6901600 / Øst: 0409300

Øvre punkt, ved vannstreng:

Nord: 6901400 / Øst: 040915

Nedre punkt, ved vannstreng:

Nord: 6901700 / Øst: 0409400

Vassdrag:	NORDDALSVASSDRAGET		
Lokalitet:	Geiranger-Herdal	☒ Område ☐ Objekt	Polygonkode: F1

Fylke:	Møre og Romsdal
Kommune:	Norddal

Vern:	Verneplan IV	Vassdragsomr. i REGINE:	099.2A0,.2AA,.2AB,.2AC,.2B

Utfylt av: Morten W. Melby Dato: 12.10.1999

Tema:	Friluftsliv

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

Nasjonal bruksverdi (Fylkesmannen i Møre og Romsdal 1999a)

Viktige kvaliteter:

Del av et større fjord- og fjellområde som strekker seg videre vestover til Synnulfsvfjorden og Geirangerfjorden i Stranda kommune. Både turist- og friluftslivsinteressene i området er av nasjonal og internasjonal karakter. Herdalen er et viktig utgangspunkt for turer østover mot Tafjordfjella. Dyrdalen er nevnt som lokalt viktig utfartsområde, særlig vinterstid. Norddal I.L. sin hytte på Rellingsetra har 10-12 overnatningsplasser.

Hovedkriteria:

Opplevelse

Begrunnelser:

Det alpine fjell- og fjordlandskapet med sterke, tradisjonelle kulturinnslag representerer et opplevelsespotensiale av svært stor verdi

Egnethet

Bruken av landskapet har foruten å skape estetisk vakre kulturlandskap, også tilrettelagt for tilkomst og ferdsel. Det er enkel tilgang til jakt og fiske for allmennheten.

Støttekriteria:

Natur- og kulturkvaliteter

Begrunnelser:

Lokalbasert jordbruksdrift i et topografisk kontrastrikt landskap har dannet et tett samspill mellom natur og kultur. Dette er et svært synlig innslag med stor pedagogisk og estetisk verdi.

Forslag til gradering				
☐ Lokalt verdifullt	☐ Regionalt verdifullt	☒ Nasjonalt verdifullt	☐ Internasjonalt verdifullt	☐ Ikke fastsatt verdi
Status for dokumentasjon				
☒ Dokumentert	☐ Manglende dokumentasjon	☐ Registrert under VVV-prosjektet		
☐ Godt nok dokumentert	☐ Status for dokumentasjon ukjent			
Størrelse på arealet (daa)	100m belte?	Digitalisering?		
	Både innenfor og utenfor	Digitalisert		
Referansehenvising				
Fylkesmannen i Møre og Romsdal 1999a				
Norddal kommune 1998				

Kartkoordinater (UTM):		
Midtpunkt:	Øvre punkt, ved vannstreng:	Nedre punkt, ved vannstreng:
Nord: 6997000 / Øst: 0411000	Nord: / Øst:	Nord: / Øst:

Vassdrag: NORDDALSVASSDRAGET	☒ Område ☐ Objekt	Polygonkode: F2
Lokalitet: Lilleås		

Fylke: Møre og Romsdal
Kommune: Norrdal

Vern: Verneplan IV	Vassdragsomr. i REGINE: 099.2A0

Utfyllt av: *Morten W. Melby* Dato: 12.10.1999

Tema: Friluftsliv

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

Lokaliteten er omtalt blant lokalt viktige anlegg for friluftsliv (Norrdal kommune 1998)

Viktige kvaliteter:

Lokalt skisenter med 450 m alpinbakke med skitrekk, oppkjørt skiløype og skibu med kjøkken, dusj og wc. Skisenteret er et viktig utgangspunkt for skiturer inn Dyrdalen mot Storvatnet. Norrdal I.L. kjører opp løype. Det er orienteringskart over området, og Norrdal kommune planlegger en to km lang planert langrennstrasé med lys i tilknytning til anlegget.

Hovedkriteria:

Egnethet

Begrunnelser:

En høy grad av tilrettelegging nær helårsveg 600-700 m o.h. gjør området godt egnet for skiaktiviteter.

Dagens bruk

Lokaliteten er mye benyttet av beboere i Norrdal og Eidsdalen, særlig vinterstid.

Støttekriteria:

Tilgjengelighet

Begrunnelser:

Nærheten til helårsveg sikrer god tilgjengelighet.

Forslag til gradering		
☒ Lokalt verdifullt	☐ Regionalt verdifullt	☐ Nasjonalt verdifullt
☐ Internasjonalt verdifullt	☐ Ikke fastsatt verdi	
Status for dokumentasjon		
☒ Dokumentert	☐ Manglende dokumentasjon	☐ Registrert under VVV-prosjektet
☐ Godt nok dokumentert	☐ Status for dokumentasjon ukjent	
Størrelse på arealet (daa)	100m belte?	Digitalisering?
	☐ Utenfor def. 100m belte	☐ Digitalisert
Referansehenvisning		
Norrdal kommune 1998		

Kartkoordinater (UTM):		
Midtpunkt:	Øvre punkt, ved vannstreng:	Nedre punkt, ved vannstreng:
Nord: 6903700 / Øst: 0406450	Nord: / Øst:	Nord: / Øst:

Vassdrag: **NORDDALSVASSDRAGET**

Lokalitet: **Skihytta, Rellingsetra**

Område Objekt Polygonkode: **F3**

Fylke: Møre og Romsdal

Kommune: Norddal

Vern: Verneplan IV Vassdragsomr. i REGINE: 099.2AA

Utfyllt av: Morten W. Melby Dato: 14.10.1999

Tema: **Friluftsliv**

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

Lokalt viktig anlegg (Norddal kommune 1998)

Viktige kvaliteter:

Skihytta ligger som utgangspunkt for turer inn Dyrdalen og Torvløysa, Storvatnet eller Middagshesten. Hytta rommer 10-12 sengeplasser, samt romslige oppholdsrom. Norddal I.L. kjører opp løype fra Lilleås, fram til hytta og videre inn mot Storvatnet.

Hovedkriteria:

Egnethet

Begrunnelser:

Hytta har en god beliggenhet nær viktige turområder/-traséer og en størrelse som åpner for større fellesturer (skoleklasser, lag og foreninger).

Støttekriteria:

Natur- og kulturkvaliteter

Begrunnelser:

Hytta ligger i tilknytning til og i nærheten av store natur- og kulturkvaliteter i form av Rellingsetra og fjellområdene sørover.

Forslag til gradering

Lokalt verdifullt Regionalt verdifullt Nasjonalt verdifullt Internasjonalt verdifullt Ikke fastsatt verdi

Status for dokumentasjon

Dokumentert Manglende dokumentasjon Registrert under VVV-prosjektet

Godt nok dokumentert Status for dokumentasjon ukjent

Størrelse på arealet (daa)

100m belte?

Digitalisering?

Innenfor def. 100m belte

Digitalisert

Referansehenvisning

Norddal kommune 1998

Kartkoordinater (UTM):

Midtpunkt:

Nord: 6901250 / Øst: 0408450

Øvre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Nedre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Vassdrag:	NORDDALSVASSDRAGET		
Lokalitet:	Norddalselva	☒ Område ☐ Objekt	Polygonkode: F4

Fylke:	Møre og Romsdal
Kommune:	Norddal

Vern:	Verneplan IV	Vassdragsomr. i REGINE:	099.2A0

Utfyllt av: Morten W. Melby Dato: 14.10.1999

Tema:	Friluftsliv

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

Ikke angitt

Viktige kvaliteter:

Elva er karakterisert som en middels stor vestlandselv med laks og sjøaure. Laks er den dominerende arten over strekningen opp til Engesetdal (nær 3 km). Vassdraget er et høyfjellsvassdrag med brukbar sommervannføring pga. snøsmelting, og i tillegg ligger det flere store vann innenfor nedbørfeltet som demper avrenningen. Dette begunstiger fiskeoppgangen. Lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* ble første gang påvist i 1981, og rotenonbehandlet i 1990. Elva ble friskmeldt i 1994. Alt fiske var forbudt i elva i perioden 1989-1993 pga. parasittinfeksjonen. Relling Camping ligger ned til elva og er en del av tilretteleggingen for fisket i elva. I de siste 10 årene har største og minste årlige fangster på laks ligget på henholdsvis 46 og 19 kg. For sjøaure er tallene 42 og 15 kg.

Hovedkriteria:

Egnethet

Begrunnelser:

Brukbare bestander av laks og sjøaure (Direktoratet for naturforvaltning 1995). Relling Camping tilbyr enkle overnattingstilbud til fiskere,

Opplevelse

Elva renner gjennom et vakkert kulturlandskap over strekningen.

Støttekriteria:

Tilgjengelighet

Begrunnelser:

Elva er svært lett tilgjengelig over strekningen. Fiskekort er alminnelig tilgjengelig.

Forslag til gradering		
☐ Lokalt verdifullt	☒ Regionalt verdifullt	☐ Nasjonalt verdifullt ☐ Internasjonalt verdifullt ☐ Ikke fastsatt verdi
Status for dokumentasjon		
☒ Dokumentert	☐ Manglende dokumentasjon	☐ Registrert under VVV-prosjektet
☐ Godt nok dokumentert	☐ Status for dokumentasjon ukjent	
Størrelse på arealet (daa)	100m belte?	Digitalisering?
	☐ Innenfor def. 100m belte	☐ Digitalisert
Referansehenvisning		
Direktoratet for naturforvaltning 1995		
Fylkesmannen i Møre og Romsdal 1998		

Kartkoordinater (UTM):

Midtpunkt:

Nord: 6902800 / Øst: 0408800

Øvre punkt, ved vannstreng:

Nord: 6902350 / Øst: 0409600

Nedre punkt, ved vannstreng:

Nord: 6903700 / Øst: 0408250

Vassdrag: **NORDDALSVASSDRAGET**

Lokalitet: **Ruin etter naust, Dale**

Område Objekt Polygonkode: **K1**

Fylke: Møre og Romsdal

Kommune: Norddal

Vern: Verneplan IV Vassdragsomr. i REGINE: 099.2B

Utfyllt av: Morten W. Melby Dato: 29.11.1999

Tema: **Kulturminner**

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

SEFRAK-registrert

Viktige kvaliteter:

SEFRAK (1524-008-098)

Ruin av et eldre av flere (nyere) naust i utløpet av Herdalsvatnet.

Hovedkriteria:

Representativitet

Begrunnelser:

Naustet hadde en vesentlig funksjon under driften ved Herdalssetra

Støttekriteria:

Begrunnelser:

Forslag til gradering

Lokalt verdifullt Regionalt verdifullt Nasjonalt verdifullt Internasjonalt verdifullt Ikke fastsatt verdi

Status for dokumentasjon

Dokumentert Manglende dokumentasjon Registrert under VVV-prosjektet

Godt nok dokumentert Status for dokumentasjon ukjent

Størrelse på arealet (daa)

100m belte?

Innenfor def. 100m belte

Digitalisering?

Digitalisert

Referansehenvisning

Møre og Romsdal fylkeskommune 1999

Kartkoordinater (UTM):

Midtpunkt:

Nord: 6899200 / Øst: 0412650

Øvre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Nedre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Vassdrag: **NORDDALSVASSDRAGET**

Lokalitet: **Gårdsanlegg, Nygård**

Område Objekt Polygonkode: **K2**

Fylke: Møre og Romsdal

Kommune: Norddal

Vern: Verneplan IV Vassdragsomr. i REGINE: 099.2B

Utfylt av: Morten W. Melby Dato: 29.11.1999

Tema: **Kulturminner**

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

SEFRAK-registrert

Viktige kvaliteter:

SEFRAK (1524-008-095,-096,-097)

Våningshus sammenbygd med fjøs i bruk som fritidsbolig. Datering usikker. Utedo fra perioden 1900-1924 og ruin av løe fra samme periode.

Hovedkriteria:

Representativitet

Begrunnelser:

Anlegget representerer et avsidesliggende småbruk.

Støttekriteria:

Begrunnelser:

Forslag til gradering

Lokalt verdifullt Regionalt verdifullt Nasjonalt verdifullt Internasjonalt verdifullt Ikke fastsatt verdi

Status for dokumentasjon

Dokumentert Manglende dokumentasjon Registrert under VVV-prosjektet

Godt nok dokumentert Status for dokumentasjon ukjent

Størrelse på arealet (daa)

100m belte?

Digitalisering?

Innenfor def. 100m belte

Digitalisert

Referansehenvisning

Møre og Romsdal fylkeskommune 1999

Kartkoordinater (UTM):

Midtpunkt:

Nord: 6900400 / Øst: 0411100

Øvre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Nedre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Vassdrag: **NORDDALSVASSDRAGET**

Lokalitet: **Kallskarsætra**

Område Objekt Polygonkode: **K3**

Fylke: **Møre og Romsdal**

Kommune: **Norddal**

Vern: Verneplan IV Vassdragsomr. i REGINE: 099.2B

Utfylt av: Morten W. Melby Dato: 29.11.1999

Tema: **Kulturminner**

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

SEFRAK-registrert

Viktige kvaliteter:

SEFRAK (1524-008-156,-157,-158)

To sel i god stand og en ruin etter sel. Datering usikker. Kallskarsetra var seter for Bakkebruka og Blommrobber i Eidsdalen, tilsammen 3 bruk. Setra var i drift fra 1840 til begynnelsen av dette århundret.

Hovedkriteria:

Representativitet

Begrunnelser:

Bygningene representerer en historisk driftsform i landbruket

Støttekriteria:

Begrunnelser:

Forslag til gradering

Lokalt verdifullt Regionalt verdifullt Nasjonalt verdifullt Internasjonalt verdifullt Ikke fastsatt verdi

Status for dokumentasjon

Dokumentert Manglende dokumentasjon Registrert under VVV-prosjektet

Godt nok dokumentert Status for dokumentasjon ukjent

Størrelse på arealet (daa)

100m belte?

Digitalisering?

Utenfor def. 100m belte

Digitalisert

Referansehenvisning

Møre og Romsdal fylkeskommune 1999

Stoknes 1995

Kartkoordinater (UTM):

Midtpunkt:

Nord: 6899000 / Øst: 0413900

Øvre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Nedre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Vassdrag: NORDDALSVASSDRAGET	☒ Område ☐ Objekt	Polygonkode: K4
Lokalitet: Herdalssetra		

Fylke: Møre og Romsdal
Kommune: Norrdal

Vern: Verneplan IV	Vassdragsomr. i REGINE: 099.2B

Utfyllt av: *Morten W. Melby* Dato: 29.11.1999

Tema: Kulturminner

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

SEFRAK-registrert
Området har stor bevaringsverdi (Stoknes 1995)

Viktige kvaliteter:

SEFRAK
(1524-008-099,-100,-101,-102,-103,-104,-105,-106,-107,-108,-109,-110,-111,-112,-113,-114,-115,-116,-117,-118,-119)
Herdalssetra er et svært interessant og velholdt setermiljø med stor historisk verdi. Det er fremdeles setring med ku og geit i området, og kulturlandskapet som helhet er i god hevd. Seterområdet er en betydelig turistattraksjon, og samtidig sete for Stiftelsen Norsk senter for seterbruk. Bygningsmassen består av 34 bygninger i god stand, karakteristisk organisert i rekker. Det eldste bygget er Dale-selet fra omkring 1800.

Hovedkriteria:

Sjeldenhet

Begrunnelser:

Setermiljøets størrelse og den store aktiviteten gjør at Herdalssetra blir uvanlig også i regional sammenheng.

Støttekriteria:

Begrunnelser:

Forslag til gradering		
☐ Lokalt verdifullt	☐ Regionalt verdifullt	☐ Nasjonalt verdifullt
☐ Internasjonalt verdifullt	☒ Ikke fastsatt verdi	
Status for dokumentasjon		
☒ Dokumentert	☐ Manglende dokumentasjon	☐ Registrert under VVV-prosjektet
☐ Godt nok dokumentert	☐ Status for dokumentasjon ukjent	
Størrelse på arealet (daa)	100m belte?	Digitalisering?
	Innenfor def. 100m belte	Digitalisert
Referansehenvisning		
Møre og Romsdal fylkeskommune 1999		
Stoknes 1995		

Kartkoordinater (UTM):		
Midtpunkt:	Øvre punkt, ved vannstreng:	Nedre punkt, ved vannstreng:
Nord: 6896350 / Øst: 0413600	Nord: / Øst:	Nord: / Øst:

Vassdrag: **NORDDALSVASSDRAGET**

Lokalitet: **Innsetsæter**

Område Objekt Polygonkode: **K5**

Fylke: **Møre og Romsdal**

Kommune: **Norddal**

Vern: **Verneplan IV**

Vassdragsomr. i REGINE: **099.2AA**

Utfyllt av: *Morten W. Melby* Dato: 29.11.1999

Tema: **Kulturminner**

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

SEFRAK-registrert

Viktige kvaliteter:

SEFRAK (1524-008-079,-080,-081,-082,-083,-084,-085)

Bortsett fra et fjøs fra siste del av 1800-tallet i forfyll og Klockarselet i god stand og brukt som fritidsbolig i dag, er samtlige eldre SEFRAK-registrerte bygninger i ruin. Det er likevel flere eldre bygninger på plassen, 7 i alt. I tillegg er det oppført 2 hytter i nyere tid. Innsetsætra var seter for 6 bruk på Innset. Prestegården hadde også seter her. Denne er i hovedsak uendret.

Hovedkriteria:

Representativitet

Begrunnelser:

Bygningene representerer en historisk driftsform i landbruket.

Støttekriteria:

Begrunnelser:

Forslag til gradering

Lokalt verdifullt Regionalt verdifullt Nasjonalt verdifullt Internasjonalt verdifullt Ikke fastsatt verdi

Status for dokumentasjon

Dokumentert Manglende dokumentasjon Registrert under VVV-prosjektet
 Godt nok dokumentert Status for dokumentasjon ukjent

Størrelse på arealet (daa)

100m belte?

Digitalisering?

Utenfor def. 100m belte

Digitalisert

Referansehenvisning

Møre og Romsdal fylkeskommune 1999

Stoknes 1995

Kartkoordinater (UTM):

Midtpunkt:

Nord: 6900250 / Øst: 0409250

Øvre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Nedre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Vassdrag:	NORDDALSVASSDRAGET	☐ Område	☒ Objekt	Polygonkode: K6
Lokalitet:	Rellingsetra			

Fylke:	Møre og Romsdal
Kommune:	Norddal

Vern:	Verneplan IV	Vassdragsomr. i REGINE:	099.2AA

Utfylt av: Morten W. Melby Dato: 29.11.1999

Tema:	Kulturminner

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

SEFRAK-registrert
Området har stor bevaringsverdi (Stoknes 1995)

Viktige kvaliteter:

SEFRAK (1524-008-064,-065,-066,-067,-068,-069,-070,-071,-072,-073,-074,-075,-076,-077,-078)
Bygningsmassen består i dag av i alt 9 bygninger, herunder 7 SEFRAK-registrerte bygninger fra 1800 og begynnelsen av 1900-tallet. 4 sel, 2 frittliggende fjøs og ei høyløe. I senere tid er det dessuten satt opp to hytter. Norddal I.L. har overtatt en av bygningene på Rellingsetra og bruker denne til beste for allmennheten.

Hovedkriteria:

Representativitet

Begrunnelser:

Bygningene representerer en historisk driftsform i landbruket.

Støttekriteria:

Begrunnelser:

Forslag til gradering				
☐ Lokalt verdifullt	☐ Regionalt verdifullt	☐ Nasjonalt verdifullt	☐ Internasjonalt verdifullt	☒ Ikke fastsatt verdi
Status for dokumentasjon				
☒ Dokumentert	☐ Manglende dokumentasjon	☐ Registrert under VVV-prosjektet		
☐ Godt nok dokumentert	☐ Status for dokumentasjon ukjent			
Størrelse på arealet (daa)	100m belte?	Digitalisering?		
	Utenfor def. 100m belte	Digitalisert		
Referansehenvisning				
Møre og Romsdal fylkeskommune 1999				
Stoknes 1995				

Kartkoordinater (UTM):

Midtpunkt:

Nord: 6901150 / Øst: 0408700

Øvre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Nedre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Vassdrag: **NORDDALSVASSDRAGET**

Lokalitet: **Prestekverna, Engeset**

Område Objekt Polygonkode: **K7**

Fylke: Møre og Romsdal

Kommune: Norddal

Vern: Verneplan IV Vassdragsomr. i REGINE: 099.2AA

Utfylt av: Morten W. Melby Dato: 29.11.1999

Tema: **Kulturminner**

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

SEFRAK-registrert

Viktige kvaliteter:

SEFRAK (1524-008-140)

Kvernhuset under prestegården, Engeset. Bygningen er i begynnende forfall. Dateringen er usikker.

Hovedkriteria:

Pedagogisk verdi

Begrunnelser:

Objektet gir innblikk i lokal vasskraftutnyttelse

Støttekriteria:

Begrunnelser:

Forslag til gradering

Lokalt verdifullt Regionalt verdifullt Nasjonalt verdifullt Internasjonalt verdifullt Ikke fastsatt verdi

Status for dokumentasjon

Dokumentert Manglende dokumentasjon Registrert under VVV-prosjektet

Godt nok dokumentert Status for dokumentasjon ukjent

Størrelse på arealet (daa)

100m belte?

Digitalisering?

Innenfor def. 100m belte

Digitalisert

Referansehenvisning

Møre og Romsdal fylkeskommune 1999

Kartkoordinater (UTM):

Midtpunkt:

Nord: 6902000 / Øst: 0409500

Øvre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Nedre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Vassdrag: **NORDDALSVASSDRAGET**

Lokalitet: **Prestegården, Engeset**

Område Objekt Polygonkode: **K8**

Fylke: Møre og Romsdal

Kommune: Norddal

Vern: Verneplan IV Vassdragsomr. i REGINE: 099.2AA

Utfylt av: Morten W. Melby Dato: 29.11.1999

Tema: **Kulturminner**

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

SEFRAK-registrert

Viktige kvaliteter:

SEFRAK (1524-008-088,-089,-090)

Prestegården, Engeset. Våningshuset ble bygd i perioden 1900-1924, og er i god stand. Pakterhuset er fra perioden 1675-1699, men ble endret i begynnelsen av 1900-tallet. Et stabbur fra perioden 1850-1874 er også i god stand. Eiendommen eies av staten.

Hovedkriteria:

Representativitet

Begrunnelser:

Prestegården representerer et historisk gårdsmiljø fra Norddalen

Støttekriteria:

Begrunnelser:

Forslag til gradering

Lokalt verdifullt Regionalt verdifullt Nasjonalt verdifullt Internasjonalt verdifullt Ikke fastsatt verdi

Status for dokumentasjon

Dokumentert Manglende dokumentasjon Registrert under VVV-prosjektet

Godt nok dokumentert Status for dokumentasjon ukjent

Størrelse på arealet (daa)

100m belte?

Digitalisering?

Utenfor def. 100m belte

Digitalisert

Referansehenvisning

Møre og Romsdal fylkeskommune 1999

Kartkoordinater (UTM):

Midtpunkt:

Nord: 6902050 / Øst: 0409700

Øvre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Nedre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Vassdrag: **NORDDALSVASSDRAGET**

Lokalitet: **3 kvernhus, Dunavollen og Dale**

Område Objekt Polygonkode: **K9**

Fylke: Møre og Romsdal

Kommune: Norddal

Vern: Verneplan IV Vassdragsomr. i REGINE: 099.2A0

Utfyllt av: Morten W. Melby Dato: 29.11.1999

Tema: **Kulturminner**

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

SEFRAK-registrert

Viktige kvaliteter:

SEFRAK (1524-008-092,-006,-007)

Tre kvernhus fra midten av 1800-tallet. Kvernhuset under Dunavollen er i ruin, og de to øvrige er i fremskreden forfall.

Hovedkriteria:

Pedagogisk verdi

Begrunnelser:

Objektene gir innblikk i lokal vasskraftutnyttelse

Støttekriteria:

Begrunnelser:

Forslag til gradering

Lokalt verdifullt Regionalt verdifullt Nasjonalt verdifullt Internasjonalt verdifullt Ikke fastsatt verdi

Status for dokumentasjon

Dokumentert Manglende dokumentasjon Registrert under VVV-prosjektet
 Godt nok dokumentert Status for dokumentasjon ukjent

Størrelse på arealet (daa)

100m belte?

Digitalisering?

Innenfor def. 100m belte

Digitalisert

Referansehenvisning

Møre og Romsdal fylkeskommune 1999

Kartkoordinater (UTM):

Midtpunkt:

Nord: 6902650 / Øst: 0408900

Øvre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Nedre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Vassdrag: NORDDALSVASSDRAGET	☐ Område ☒ Objekt	Polygonkode: K10
Lokalitet: To kvernhus Hatlestad		

Fylke: Møre og Romsdal
Kommune: Norrdal

Vern: Verneplan IV	Vassdragsomr. i REGINE: 099.2A0

Utfylt av: *Morten W. Melby* Dato: 29.11.1999

Tema: Kulturminner

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

SEFRAK-registrert

Viktige kvaliteter:

SEFRAK (1524-008-041,-042)

To kvernhus fra midten av 1800-tallet. Det ene er i ruin, og det andre er i fremskreden forfall.

Hovedkriteria:

Pedagogisk verdi

Begrunnelser:

Objektene gir innblikk i lokal vasskraftutnyttelse

Støttekriteria:

Begrunnelser:

<i>Forslag til gradering</i>		
☐ Lokalt verdifullt	☐ Regionalt verdifullt	☐ Nasjonalt verdifullt
☐ Internasjonalt verdifullt	☒ Ikke fastsatt verdi	
<i>Status for dokumentasjon</i>		
☒ Dokumentert	☐ Manglende dokumentasjon	☐ Registrert under VVV-prosjektet
☐ Godt nok dokumentert	☐ Status for dokumentasjon ukjent	
<i>Størrelse på arealet (daa)</i>	<i>100m belte?</i>	<i>Digitalisering?</i>
	Innenfor def. 100m belte	Digitalisert
<i>Referansehenvisning</i>		
Møre og Romsdal fylkeskommune 1999		

Kartkoordinater (UTM):		
<i>Midtpunkt:</i>	<i>Øvre punkt, ved vannstreng:</i>	<i>Nedre punkt, ved vannstreng:</i>
Nord: 6902900 / Øst: 0407550	Nord: / Øst:	Nord: / Øst:

Vassdrag: **NORDDALSVASSDRAGET**

Lokalitet: **Kvernhus "Stampebakkja", Dale**

Område Objekt

Polygonkode: **K11**

Fylke: **Møre og Romsdal**

Kommune: **Norddal**

Vern: **Verneplan IV**

Vassdragsomr. i REGINE: **099.2A0**

Utfyllt av: *Morten W. Melby* Dato: 29.11.1999

Tema: **Kulturminner**

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

SEFRAK-registrert

Viktige kvaliteter:

SEFRAK (1524-008-009)

Et kvernhus fra midten av 1800-tallet i god stand.

Hovedkriteria:

Pedagogisk verdi

Begrunnelser:

Objektet gir innblikk i lokal vasskraftutnyttelse

Støttekriteria:

Begrunnelser:

Forslag til gradering

Lokalt verdifullt Regionalt verdifullt Nasjonalt verdifullt Internasjonalt verdifullt Ikke fastsatt verdi

Status for dokumentasjon

Dokumentert Manglende dokumentasjon Registrert under VVV-prosjektet

Godt nok dokumentert Status for dokumentasjon ukjent

Størrelse på arealet (daa)

100m belte?

Digitalisering?

Innenfor def. 100m belte

Digitalisert

Referansehenvvisning

Møre og Romsdal fylkeskommune 1999

Kartkoordinater (UTM):

Midtpunkt:

Nord: 6903000 / Øst: 0408650

Øvre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Nedre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Vassdrag: **NORDDALSVASSDRAGET**

Lokalitet: Dale kyrkje

Område Objekt Polygonkode: **K12**

Fylke: Møre og Romsdal

Kommune: Norddal

Vern: Verneplan IV Vassdragsomr. i REGINE: 099.2A0

Utfylt av: Morten W. Melby Dato: 29.11.1999

Tema: **Kulturminner**

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

Ikke angitt

Viktige kvaliteter:

Åttekantet kirke fra 1782. Ofrene fra Tafjordulykken ligger begravet her.

Hovedkriteria: **Begrunnelser:**

Støttekriteria: **Begrunnelser:**

Forslag til gradering

Lokalt verdifullt Regionalt verdifullt Nasjonalt verdifullt Internasjonalt verdifullt Ikke fastsatt verdi

Status for dokumentasjon

Dokumentert Manglende dokumentasjon Registrert under VVV-prosjektet
 Godt nok dokumentert Status for dokumentasjon ukjent

Størrelse på arealet (daa)

100m belte?

Digitalisering?

Utenfor def. 100m belte

Digitalisert

Referansehenvising

NAF's veibok 1992

Kartkoordinater (UTM):

Midtpunkt:

Nord: 6903900 / Øst: 0408500

Øvre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Nedre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Vassdrag: **NORDDALSVASSDRAGET**

Lokalitet: **Tinghaugen, Torshaugen, Dale**

Område Objekt Polygonkode: **K13**

Fylke: Møre og Romsdal

Kommune: Norddal

Vern: Verneplan IV Vassdragsomr. i REGINE: 099.2A0

Utfyllt av: Morten W. Melby Dato: 29.11.1999

Tema: **Kulturminner**

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

Automatisk vernet ved lov

Viktige kvaliteter:

Gravhaug

Hovedkriteria:

Pedagogisk verdi

Begrunnelser:

Lokaliteten dokumenterer tidlig bosetning

Støttekriteria:

Begrunnelser:

Forslag til gradering

Lokalt verdifullt Regionalt verdifullt Nasjonalt verdifullt Internasjonalt verdifullt Ikke fastsatt verdi

Status for dokumentasjon

Dokumentert Manglende dokumentasjon Registrert under VVV-prosjektet
 Godt nok dokumentert Status for dokumentasjon ukjent

Størrelse på arealet (daa)

100m belte?

Digitalisering?

Innenfor def. 100m belte

Digitalisert

Referansehenvisning

Møre og Romsdal fylkeskommune, arkiv 1999

Kartkoordinater (UTM):

Midtpunkt:

Nord: 6903800 / Øst: 0408450

Øvre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Nedre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Vassdrag: **NORDDALSVASSDRAGET**

Lokalitet: **Frumberhaugen, Relling**

Område Objekt

Polygonkode: **K14**

Fylke: Møre og Romsdal

Kommune: Norddal

Vern: Verneplan IV

Vassdragsomr. i REGINE: 099.2A0

Utfylt av: Morten W. Melby Dato: 29.11.1999

Tema: **Kulturminner**

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

Automatisk vernet ved lov

Viktige kvaliteter:

Gravhaug

Hovedkriteria:

Pedagogisk verdi

Begrunnelser:

Lokaliteten dokumenterer tidlig bosetning

Støttekriteria:

Begrunnelser:

Forslag til gradering

Lokalt verdifullt Regionalt verdifullt Nasjonalt verdifullt Internasjonalt verdifullt Ikke fastsatt verdi

Status for dokumentasjon

Dokumentert Manglende dokumentasjon Registrert under VVV-prosjektet

Godt nok dokumentert Status for dokumentasjon ukjent

Størrelse på arealet (daa)

100m belte?

Digitalisering?

Innenfor def. 100m belte

Digitalisert

Referansehenvisning

Møre og Romsdal fylkeskommune, arkiv 1999

Kartkoordinater (UTM):

Midtpunkt:

Nord: 6903500 / Øst: 0408300

Øvre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Nedre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Vassdrag: **NORDDALSVASSDRAGET**

Lokalitet: "Grav under flat mark" 1, Dale

Område Objekt

Polygonkode: **K15**

Fylke: Møre og Romsdal

Kommune: Norddal

Vern: Verneplan IV

Vassdragsomr. i REGINE: 099.2A0

Utfyllt av: Morten W. Melby Dato: 29.11.1999

Tema: **Kulturminner**

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

Automatisk vernet ved lov

Viktige kvaliteter:

Gravhaug

Hovedkriteria:

Pedagogisk verdi

Begrunnelser:

Lokaliteten dokumenterer tidlig bosetning

Støttekriteria:

Begrunnelser:

Forslag til gradering

Lokalt verdifullt Regionalt verdifullt Nasjonalt verdifullt Internasjonalt verdifullt Ikke fastsatt verdi

Status for dokumentasjon

Dokumentert Manglende dokumentasjon Registrert under VVV-prosjektet
 Godt nok dokumentert Status for dokumentasjon ukjent

Størrelse på arealet (daa)

100m belte?

Digitalisering?

Utenfor def. 100m belte

Digitalisert

Referansehenvisning

Møre og Romsdal fylkeskommune, arkiv 1999

Kartkoordinater (UTM):

Midtpunkt:

Nord: 6903350 / Øst: 0408650

Øvre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Nedre punkt, ved vannstreng:

Nord: / Øst:

Vassdrag: **NORDDALSVASSDRAGET**
Lokalitet: "Grav under flat mark" 2, Dale Område Objekt Polygonkode: **K16**

Fylke: Møre og Romsdal
Kommune: Norddal

Vern: Verneplan IV Vassdragsomr. i REGINE: 099.2B

Utfyllt av: Morten W. Melby Dato: 29.11.1999

Tema: **Kulturminner**

Tidligere verneverdi (karakteristikk):

Automatisk vernet ved lov

Viktige kvaliteter:

Gravhaug

Hovedkriteria:

Pedagogisk verdi

Begrunnelser:

Lokaliteten dokumenterer tidlig bosetning

Støttekriteria:

Begrunnelser:

Forslag til gradering
 Lokalt verdifullt Regionalt verdifullt Nasjonalt verdifullt Internasjonalt verdifullt Ikke fastsatt verdi

Status for dokumentasjon
 Dokumentert Manglende dokumentasjon Registrert under VVV-prosjektet
 Godt nok dokumentert Status for dokumentasjon ukjent

Størrelse på arealet (daa) *100m belte?* *Digitalisering?*
Innenfor def. 100m belte Digitalisert

Referansehenvisning
Møre og Romsdal fylkeskommune, arkiv 1999

Kartkoordinater (UTM):

<i>Midtpunkt:</i> Nord: 6902250 / Øst: 0410000	<i>Øvre punkt, ved vannstreng:</i> Nord: / Øst:	<i>Nedre punkt, ved vannstreng:</i> Nord: / Øst:

Oversikter over rapporter

"Verdier i Vernede Vassdrag"

1998 - 1	Verdier i Norddalselva, Åfjord kommune i Sør-Trøndelag
1999 - 1	Verdier i Opo m/Låtefoss, Odda kommune i Hordaland
1999 - 2	Verdiar i Stryne- og Loenvassdraget, Stryn kommune i Sogn og Fjordane
1999 - 3	Verdiar i Oldenvassdraget, Stryn kommune i Sogn og Fjordane
2000 - 1	Verdier i Gautefallvassdraget, Drangedal og Nissedal kommuner i Telemark
2000 - 2	Verdier i Unsetåa, Rendalen, Tynset og Tolga kommuner
2000 - 3	Verdiar i Hamrabøvassdraget, Suldal kommune i Rogaland
2000 - 4	Verdiar i Høievassdraget, Tysvær kommune i Rogaland
2000 - 5	Verneverdier i Nitelva, Nittedal, Skedsmo og Rælingen kommuner i Akershus fylke
2000 - 6	Verdiar i Norddalsvassdraget, Suldal kommune i Rogaland
2000 - 7	Verdiar i Hålandsvassdraget, Suldal kommune i Rogaland
2000 - 8	Verdiar i Vikedalsvassdraget, Vindafjord kommune i Rogaland
2000 - 9	Verdier i Gvetaåi, Nore og Uvdal kommune i Buskerud
2000 - 10	Verdier i Skrimfjellområdet, Kongsberg kommune i Buskerud, Sauherad og Skien kommuner i Telemark
2000 - 11	Verdier i Vergja, Nore og Uvdal, Rollag og Sigdal kommuner i Buskerud
2000 - 12	Verdier i Oгна, Steinkjer kommune i Nord-Trøndelag
2000 - 13	Verdier i Rolv, Nore og Uvdal, kommune i Buskerud
2000 - 14	Verdier i Sørkjeåi, Rollag kommune i Buskerud og Tinn kommune i Telemark
2000 - 15	Verdier i Vannsjø-Hobølvassdraget, Moss, Sarpsborg, Spydeberg, Skiptvedt, Råde, Rygge Våler og Hobøl kommuner i Østfold og Akershus fylker
2000 - 16	Verdier i Austbygdåi, Tinn kommune i Telemark
2000 - 17	Verdier i Hornesbekken, Gol kommune i Buskerud

- 2000 - 18 Verdier i Skogshornområdet, Gol kommune i Buskerud
- 2000 - 19 Verdier i Grønndøla, Gol kommune i Buskerud
- 2000 - 20 Verdier i Mørkedøla, Gol kommune i Buskerud
- 2000 - 21 Verdier i Fuglevågsvassdraget,
Smøla kommune i Møre og Romsdal
- 2000 - 22 Verdier i Årgårdsvassdraget,
Namdalseid og Verran kommuner i Nord-Trøndelag
- 2000 - 23 Verdier i Hjelsteinselva,
Vestnes kommune i Møre og Romsdal
- 2000 - 24 Verdier i Gjela, Aure kommune i Møre og Romsdal
- 2000 - 25 Verdier i Toåa, Surnadal kommune i Møre og Romsdal
- 2001 - 1 Verdier i Salsvassdraget, Fosnes, Høylandet og Overhalla
kommuner, Nord-Trøndelag
- 2001 - 2 Verdier i Norddalsvassdraget, Norddal kommune,
Møre og Romsdal
- 2001 - 3 Verdier i Søya, Surnadal kommune i Møre og Romsdal
- 2001 - 4 Verdier i Ålvundelva, Sunndal kommune i Møre og Romsdal
- 2001 - 5 Verdier i Solnørelva, Vestnes, Skodje og Ørskog kommuner
i Møre og Romsdal
- 2001 - 6 Verdier i Bygdaelva, Stranda kommune i Møre og Romsdal
- 2001 - 7 Verdier i Stigedalselva, Volda kommune i Møre og Romsdal
- 2001 - 8 Verdier i Visa, Nesset kommune i Møre og Romsdal
- 2001 - 9 Verdier i Bondalselva, Ørsta kommune i Møre og Romsdal
- 2001 - 10 Verdier i Norangselva, Ørsta kommune i Møre og Romsdal
- 2001 - 11 Verdier i Todalselva, Aure kommune i Møre og Romsdal
- 2001 - 12 Verdier i Bjotveitelvi, Ullensvang og Eidfjord
kommuner i Hordaland
- 2001 - 13 Verdier i Døgro, Ulvik kommune i Hordaland
- 2001 - 14 Verdier i Elvegårdselva, Narvik kommune i Nordland
- 2001 - 15 Verdier i Snøfjordvassdraget, Måsøy kommune i Finnmark

- 2001 - 16 Verdier i Dyrdalselvi, Aurland kommune i Sogn og Fjordane
- 2001 - 17 Verdier i Undredalselvi, Aurland kommune i Sogn og Fjordane
- 2001 - 18 Verdier i Kolarselvi, Aurland kommune i Sogn og Fjordane
- 2001 - 19 Verdier i Flåmsvassdraget, Aurland kommune i Sogn og Fjordane
- 2001 - 20 Verdier i Nisedalselvi, Aurland kommune i Sogn og Fjordane
- 2001 - 21 Verdier i Gaulavassdraget, Melhus kommune i Sør-Trøndelag
- 2001 - 22 Verdier i Gaulavassdraget, Midtre Gauldal kommune i Sør-Trøndelag
- 2001 - 23 Verdier i Taumevassdraget, Sirdal kommune i Vest-Agder
- 2001 - 24 Verdier i Erdalsvassdraget, Eidfjord og Ullensvang kommune, Hordaland
- 2001 - 25 Verdier i Hattebergsvassdraget, Æneselvi og Furebergsvassdraget
i Kvinnherad kommune
- 2001 - 26 Verdier i Manddalselva, Kåfjord kommune i Troms

Se også:

Forvaltning av vernede vassdrag 1995. Informasjonsperm utgitt av Direktoratet for naturforvaltning og Norges vassdrag- og energidirektorat, mars 1995.

Norges vassdrag- og energidirektorats hjemmeside: <http://www.nve.no>

Direktoratet for naturforvaltnings hjemmeside: <http://www.naturforvaltning.no>

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Fylkesmannen

Direktoratet for
naturforvaltning

Verdier i vernede vassdrag

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og Direktoratet for naturforvaltning (DN) har i fellesskap arbeidet med et prosjekt for å gjøre kunnskapen om vernede vassdrag lettere tilgjengelig for kommuner og andre som forvalter vassdragsnære områder. "VVV-prosjektet" skal dokumentere og gjøre verdiene i vassdraget mer synlige. Målet er at alle som planlegger arealbruk eller inngrep i et vernet vassdrag, først skal vite hvilke verneverdier som finnes der. På denne måten regner DN og NVE med at skadelige inngrep i større grad blir unngått.

TE 968

ISBN 82-7072-475-0

ISSN 1501-4851

Norges vassdrags- og energidirektorat, P.B. 5091 Majorstua, 0301 Oslo. Tlf. 22 95 95 95, faks 22 95 90 00

Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Fylkeshuset, 6404 Molde. Tlf. 71 25 80 00, faks. 71 25 85 09

Direktoratet for naturforvaltning, 7485 Trondheim. Tlf. 73 58 05 00, faks 73 58 05 01